

# Framtida verksamhetsvolym i brottmålsprocessen

Bedömning avseende perioden 2024–2027

En rapport från:

Brottsförebyggande rådet  
Polismyndigheten  
Åklagarmyndigheten  
Sveriges Domstolar  
Kriminalvården

Publicerad: 2024-03-01  
ISBN 978-91-89067-19-6  
Beställningsnummer: 7139  
Kriminalvården

# Förord

Sedan 2008 samarbetar Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och Kriminalvården, med stöd av Brottsförebyggande rådet, för att på regeringens uppdrag ta fram prognoser över framtida verksamhetsvolymerna i brottmålsprocessen.

Syftet med uppdraget är att ta fram ett myndighetsgemensamt underlag över hur verksamhetsvolymerna i brottmålsprocessens centrala delar förväntas att utvecklas, vilket också ska bidra till en ökad förståelse för hur myndigheterna i brottmålsprocessen utgör delar av en större helhet.

I denna rapport redovisar myndigheterna prognoser som omfattar perioden 2024–2027. Prognoserna gäller volymer av ärenden in till och ut från Polismyndigheten, antalet brottsmisstankar vid Åklagarmyndigheten, antalet brottmål vid tingsrätterna samt antalet verkställigheter inom Kriminalvården.

Utöver prognoser beskrivs även ärendeflödet i brottmålsprocessen, hur myndigheterna i brottmålsprocessen samverkar i ärendeprocessen samt förutsättningar för att bedöma och väga in påverkansfaktorer vid bedömningen av framtida verksamhetsvolymerna. En stor fördel med myndighetsarbetet är att det skapar ett forum för att gemensamt och löpande följa och analysera förändringar som påverkar myndigheternas verksamhet.

Rapporten har utarbetats av en arbetsgrupp, som under året har bestått av Jonas Bergendal, Kenan Ferhatovic och Johan Östenson från Polismyndigheten; Ludvig Olsson och Maria Lind från Åklagarmyndigheten; Pontus Thor och Jan Lindgren från Domstolsverket; Dan Andersson och Simon Jonsson från Kriminalvården; Johanna Olseryd från Brottsförebyggande rådet.

Februari 2024

Stefan Hector  
Biträdande rikspolischef  
Polismyndigheten

Katarina Johansson Welin  
Tf riksåklagare  
Åklagarmyndigheten

Thomas Rolén  
Generaldirektör  
Domstolsverket

Martin Holmgren  
Generaldirektör  
Kriminalvården

Mattias Larsson  
Generaldirektör  
Brottsförebyggande rådet

# Innehåll

Sammanfattning .....	6
Framtida verksamhetsvolymerna .....	7
1 Inledning.....	9
1.1 Uppdraget .....	9
1.2 Dispositionsförändringar i årets rapport.....	9
1.3 Verksamhetsvolymerna i brottmålsprocessen .....	9
1.4 Kategorisering av verksamhetsvolymerna .....	15
1.5 Metod .....	16
1.6 Uppföljning av tidigare prognoser.....	19
1.7 Påverkansfaktorer .....	19
1.8 Kort om aktuella osäkerhetsfaktorer .....	21
2 Särskilt resurskrävande brott .....	24
2.1 Historisk utveckling .....	25
2.2 Uppföljning av tidigare prognoser.....	28
2.3 Prognos.....	28
3 Initialt volymstarka brott.....	34
3.1 Historisk utveckling .....	34
3.2 Uppföljning av tidigare prognoser.....	37
3.3 Prognos.....	38
4 Övriga brott .....	43
4.1 Historisk utveckling .....	43
4.2 Uppföljning av tidigare prognoser.....	46
4.3 Prognos.....	47
5 Totalprognoser.....	52
5.1 Historisk utveckling .....	53
5.2 Uppföljning av tidigare prognoser.....	55
5.3 Prognos.....	56
6 Slutsatser om verksamhetsvolymernas utveckling.....	64
6.1 Förändringarna leder till en omfördelning av volymerna.....	65
6.2 Förändringar i relationerna mellan myndigheternas olika mått ger ett ökat behov av att hitta andra och kompletterande mått .....	66
7 Källförteckning.....	67
Bilaga 1. Indelning i brottskategorier.....	68
Bilaga 2. Tabellunderlag .....	72

Bilaga 3. Metodbilaga ..... 82

## Sammanfattning

Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och Kriminalvården har fått i uppdrag av regeringen att, med stöd av Brottsförebyggande rådet, bedöma framtida verksamhetsvolym i brottmålsprocessen. Likt tidigare år har bedömningar av framtida verksamhetsvolym gjorts av de fyra myndigheterna för de kommande fyra åren. Prognoser görs för inflöde och utflöde av verksamhetsvolym inom brottmålsprocessen hos respektive myndighet, med undantag för Kriminalvården där medelantalet klienter prognostiseras i stället för ett utflöde.

I syfte att bidra till en ökad förståelse för hur myndigheterna i brottmålsprocessen utgör delar av en större helhet, och för att närma sig frågeställningar som avser förhållandet mellan verksamhetsvolym och resursbehov, används en myndighetsgemensam brottskategorisering som indelningsgrund för prognoserna. Utgångspunkten för kategoriseringen är tre övergripande brottskategorier, nämligen

- initialt volymstarka brott
- särskilt resurskrävande brott
- övriga brott.

I arbetet med verksamhetsvolym identifieras ett antal osäkerhetsfaktorer. I rapporten lyfts följande osäkerhetsfaktorer särskilt: författningsreformer; resursförstärkningar och behovet av tillväxt hos myndigheterna; snabbare lagföring.

När det gäller författningsreformer lyfts flera av förslagen som ingår i Tidöavtalet. Flera av reformerna tar sikte på straffskärpningar av olika slag eller att mer tid ska verkställas i fängelse – fler personer kommer att dömas till fängelse och fängelsestraffen kommer att bli längre. Detta gör att effekterna på verksamhetsvolymerna kan förväntas bli betydligt större för Kriminalvården än för övriga myndigheter. Kriminalvården har också, till skillnad från de andra myndigheterna, tagit hänsyn till kommande reformer i prognoserna som presenteras i rapporten. Det innebär bland annat att hänsyn tagits till presumtiva effekter av reformer som ännu är utredningsstadiet. Resultatet blir att kraftiga ökningsprognoser prognostiseras för många av Kriminalvårdens verksamhetsvolym, samtidigt som prognoserna är behäftade med särskilt stor osäkerhet.

Avseende resursförstärkningar och behov av tillväxt hos myndigheterna medför ökningen av tilldelade medel till rättsväsendet inte minst en utökning av antalet anställda. I ett kortare perspektiv ställer detta krav på kompetensöverföring, utbildningsinsatser och organisationsförändringar som medför att det kan ta viss tid innan tillskotten ger full effekt i verksamheterna.

Effekten av snabbare lagföring är svårbedömd framåt. Å ena sidan kan ett utvidgat användande av metodiken medföra en ökad ärendevolym vid tingsrätterna genom att fler åtalsbeslut fattas. Å andra sidan kan ett effektivt utnyttjande av förhandsgodkännanden av strafförelägganden medföra en minskad ärendevolym vid tingsrätterna genom att färre åtalsbeslut fattas. Ytterligare något som talar för en minskad ärendevolym, är att den uppåtgående trend som den successiva utökningen av snabbare lagföring har medfört i antalet brottmål bör avta och stabiliseras nu när arbetssättet omfattar samtliga tingsrätter.

## Framtida verksamhetsvolym

Trenden i de framtida verksamhetsvolymerna ser lite olika ut beroende på vilken brottskategori man tittar på. För särskilt resurskrävande brott uppvisas en relativt samstämmig bild över utvecklingen de kommande fyra åren, se tabell 1. Samtliga myndigheter prognostiserar fortsatta ökning för de olika verksamhetsvolymerna, under den kommande fyraårsperioden. Kriminalvården prognostiserar kraftigast ökning, att antalet påbörjade fängelseverkställigheter kommer att öka med 39 procent fram till 2027.

För initialt volymstarka brott prognostiseras den nedåtgående trenden fortsätta i delar av brottmålsprocessen med minskade verksamhetsvolym fram till 2027. Åklagarmyndighetens utflöde väntas gå emot trenden och öka marginellt men det är främst verksamhetsvolymerna hos Kriminalvården som sticker ut genom att antalet påbörjade fängelseverkställigheter prognostiseras öka med 73 procent.

Volymerna inom brottskategorin övriga brott har de senaste åren haft en stigande trend genom stora delar av brottmålsprocessen, och myndigheterna prognostiserar att den trenden kommer att fortsätta under prognosperioden, med några undantag. Prognoserna fram till 2027 visar på mindre volymförändringar i de inledande delarna av brottmålsprocessen, från oförändrade till ökande ärendevolymer med 5 procent. Vid tingsrätterna prognostiseras emellertid större ökning på 14 och 19 procent, och inom Kriminalvården prognostiseras antalet påbörjade fängelseverkställigheter öka med 112 procent.

Prognoserna inom respektive brottskategori summeras upp till totalprognoser för Polisen, Åklagarmyndigheten och Kriminalvården. Utöver volymerna inom de olika brottskategorierna gör Sveriges Domstolar och Kriminalvården prognoser på volymer som inte bryts ner på brottskategori. I dessa volymer kan man se att både inkomna brottmål till domstol och antalet avgjorda brottmål genom dom förväntas öka under prognosperioden med omkring 10 procent. Hos Kriminalvården förväntas ökade flöden av levererade personutredningar, påbörjade intensivövervakningar med elektronisk kontroll och påbörjade ungdomsövervakningar. Två volymer förväntas dock minska under prognosperioden avseende inflöde till Kriminalvården: påbörjad skyddstillsyn och påbörjad villkorlig dom med samhällstjänst. Medelantalet klienter inom Kriminalvården förväntas öka kraftigt inom alla tre verksamhetsgrenar (häkte, anstalt och frivård), dock minskar vissa verkställighetsformer inom frivården.

Övergripande pekar prognoserna i brottmålsprocessen på en utveckling som medför större förändringar ju längre in i brottmålsprocessen man kommer. Det beror främst på de förväntat stora effekterna av Tidöavtalet på Kriminalvårdens volymer och att dessa därför behöver bedömas i princip fristående från de övriga myndigheternas bedömningar. Gemensamt för samtliga myndigheter utom Kriminalvården är att den trend av större årliga ökning som skedde i volymerna fram till 2020 är bruten, med betydligt mindre förändringar därefter. Detta gäller både utvecklingen under de senaste två åren och under prognosperioden 2024–2027. Det ses också en trend i många av prognosvolymerna att särskilt resurskrävande brott förväntas öka samtidigt som initialt volymstarka brott förväntas minska. Detta är en förskjutning mot mer resurskrävande brott som redan skett under de senaste åren men som också förväntas fortsätta under prognosperioden, vilket innebär att resursbehoven hos myndigheterna kan komma att öka.

Tabell 1. Utfall av verksamhetsvolymen år 2023\* samt prognos år 2024–2027.

Verksamhetsvolym	2023	2024	2025	2026	2027	Utveckling 2023–2027
<b>Inkomna ärenden till Polismyndigheten</b>						
Särskilt resurskrävande brott	29 684	29 000	29 500	30 100	30 600	3%
Initialt volymstarka brott	836 528	818 800	807 100	795 100	783 000	-6%
Övriga brott	388 311	382 000	387 900	393 700	399 500	3%
<b>Ärenden redovisade till åklagare</b>						
Särskilt resurskrävande brott	7 396	7 200	7 300	7 400	7 500	1%
Initialt volymstarka brott	63 317	61 000	60 200	59 400	58 600	-7%
Övriga brott	68 564	68 300	69 500	70 700	71 900	5%
<b>Inkomna brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten</b>						
Särskilt resurskrävande brott	32 331	32 300	32 500	32 800	33 000	2%
Initialt volymstarka brott	117 078	119 500	118 700	117 800	116 900	0%
Övriga brott	238 972	239 000	239 000	238 800	238 600	0%
<b>Brottsmisstankar med åtalsbeslut</b>						
Särskilt resurskrävande brott	11 066	11 200	11 200	11 300	11 300	2%
Initialt volymstarka brott	64 758	64 500	64 800	65 000	65 300	1%
Övriga brott	89 983	89 300	89 400	89 500	89 600	0%
<b>Inkomna brottmål till domstol</b>	<b>123 688</b>	<b>127 000</b>	<b>130 100</b>	<b>133 300</b>	<b>136 400</b>	<b>10%</b>
<b>Avgjorda brottmål genom dom</b>	<b>79 852</b>	<b>81 700</b>	<b>83 000</b>	<b>84 400</b>	<b>85 800</b>	<b>7%</b>
<b>Inkomna brottmål till domstol, med brottsmisstanke</b>						
Särskilt resurskrävande brott	4 198	4 300	4 400	4 500	4 650	11%
Initialt volymstarka brott	35 600	35 200	34 900	34 600	34 300	-4%
Övriga brott	50 468	52 400	54 100	55 800	57 500	14%
<b>Avgjorda brottmål i domstol, med brottsmisstanke</b>						
Särskilt resurskrävande brott	4 301	4 400	4 500	4 600	4 700	9%
Initialt volymstarka brott	36 996	36 800	35 900	35 100	34 300	-7%
Övriga brott	51 984	54 700	57 000	59 400	61 700	19%
<b>Personutredningar i Kriminalvården</b>						
Levererade personutredningar	30 955	31 040	31 630	32 320	33 130	7%
<b>Påbörjade verkställigheter i Kriminalvården</b>						
Fängelseverkställighet - särskilt resurskrävande brott	2 663	2 700	2 800	3 250	3 690	39%
Fängelseverkställighet - initialt volymstarka brott	2 442	2 400	2 350	3 280	4 220	73%
Fängelseverkställighet - övriga brott	5 531	5 720	5 920	8 810	11 700	112%
Intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV)	1 820	1 880	1 940	2 880	4 010	120%
Skyddstillsyn	6 310	6 560	6 670	5 500	4 340	-31%
Villkorlig dom med samhällstjänst	3 188	3 510	3 470	2 300	1 140	-64%
Ungdomsövervakning	145	260	380	820	1 260	769%
<b>Medelantal klienter i Kriminalvården</b>						
Häktade	2 644	2 940	3 390	3 840	4 530	71%
Övriga i häkte	95	120	120	120	120	26%
Fängelseklienter	6 645	7 410	9 250	14 640	20 630	210%
Frivårdsklienter	14 754	15 800	16 570	18 330	22 200	50%

\*Siffror för 2023 avser preliminärt utfall för Kriminalvården. För Sveriges Domstolar avser utfallet gällande inkomna brottmål med brottsmisstanke 2023 prognostiserat utfall.

\*\*Domstolsverkets huvudprognoser är inkomna brottmål respektive avgjorda brottmål genom dom. För att illustrera innehållet i totalprognosen och en bedömning av hur det förväntas utvecklas görs även prognoser för respektive brottskategori. Prognoserna för respektive brottskategori summerar inte till totalprognosen. Se vidare i avsnitt 1.3.3 Sveriges Domstolar.



# 1 Inledning

Prognoser är utsagor om framtiden som ska reducera osäkerheten om den framtida utvecklingen. Övergripande kan man konstatera att vi behöver ha en uppfattning om framtiden för att det vi gör i dag ska vara förståeligt. För myndigheterna i brottmålsprocessen är prognoserna av verksamhetsvolymerna en viktig pusselbit i arbetet med dimensionering av verksamheten, bedömning av framtida resursbehov och prioritering av arbetet som påverkas av verksamhetsvolymerna.

## 1.1 Uppdraget

Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och Kriminalvården har i sina respektive regleringsbrev fått i uppdrag av regeringen att, med stöd av Brottsförebyggande rådet, bedöma framtida verksamhetsvolymerna i brottmålsprocessen. Uppdraget har varit årligen återkommande sedan 2008, med ett delvis utvidgat uppdrag sedan 2019.

Syftet med uppdraget är att myndigheterna ska ta fram ett så välgrundat underlag som möjligt för hur verksamhetsvolymerna i brottmålsprocessens centrala delar förväntas att utvecklas och vad detta kan innebära för myndigheternas resursbehov. Uppdraget ska också bidra till en ökad förståelse för hur myndigheterna i rättsväsendet utgör delar av en större helhet. Till följd av det utvidgade uppdraget har olika fördjupningar gjorts över tid, för en överblick av dessa hänvisas till förra årets prognosrapport: *Framtida verksamhetsvolymerna i rättskedjan. Bedömning avseende perioden 2023–2026.*

## 1.2 Dispositionsförändringar i årets rapport

I årets rapport har förändringar gjorts i rapportens struktur. Framför allt har innehållet disponerats om efter den framtagna brottskategoriseringen i syfte att tydliggöra verksamhetsvolymernas flöde över myndighetsgränserna. Dessutom bidrar den nya dispositionen till att framhäva likheter och skillnader i hanteringen av de olika brottskategorierna i brottmålsprocessen. Till följd av detta är prognoserna uppdelade i fyra kapitel, en prognos för varje brottskategori och ett avslutande kapitel som redovisar totalprognoserna. För Kriminalvården omfattar kapitlet gällande de olika brottskategorierna enbart påbörjade fängelseverkställigheter; verkställigheter inom frivården ingår således inte. Samtliga av Kriminalvårdens prognosvolymerna presenteras sedan i kapitlet över totalprognoser. Varje kapitel inleds med den historiska utvecklingen, därefter följer en uppföljning av förra årets prognoser och avslutningsvis presenteras prognoserna för den kommande fyraårsperioden.

## 1.3 Verksamhetsvolymerna i brottmålsprocessen

De volymer som prognostiseras är olika för de olika myndigheterna. Vilka mått som används beror på vad som finns tillgängligt hos myndigheterna och vad som används i resultatredovisningar, verksamhetsstyrning och uppföljning. Polismyndigheten redovisar ärenden, Åklagarmyndigheten brottsmisstankar och Sveriges Domstolar brottmål. Kriminalvården använder mått för levererade personutredningar, påbörjade verkställigheter och medelantal av klienter. De mått som myndigheterna använder för att beskriva verksamhetsvolymerna är därmed inte direkt jämförbara med varandra. Därtill är ofta flera myndigheter involverade samtidigt i en brottmålsprocess, varför det inte går att fullt ut göra kopplingar mellan en myndighets utflöde och en annan myndighets inflöde. Detta gör det svårare att analysera kopplingar och flöden mellan myndigheterna i brottmålsprocessen.

Verksamhetsvolymerna varierar i storlek mellan myndigheterna och de största volymerna finns i början av brottmålsprocessen för att sedan avta. Detta beror huvudsakligen på att alla myndigheter inte

är inblandade i alla delar av brottmålsprocessen. En stor mängd ärenden hanteras av en eller två myndigheter i början av brottmålsprocessen för att sedan inte gå vidare. Nedan ges en beskrivning av de olika volymerna som prognostiseras och deras hantering.

### 1.3.1 Polismyndigheten

Polismyndighetens verksamhetsvolym i brottmålsprocessen utgår från anmälda brott. Anmälningar som inte avser brott och de fall där ordningsböter utfärdas direkt på plats av polisen ingår inte. Den huvudsakliga måttenheten för verksamhetsvolymerna är antalet ärenden. Ett ärende kan innehålla ett eller flera brott som i sin tur kan omfatta ingen, en eller flera brottsmisstankar. En stor majoritet av de inkomna ärendena innehåller endast ett brott. Polismyndighetens inflöde kan delas upp i två huvudsakliga kategorier: *offerbrott* och *ingripandebrott*. Offerbrott är fall där en fysisk eller juridisk person har utsatts för brott (till exempel misshandel, stöld eller bedrägeri), medan ingripandebrott avser fall som polisen eller annan rättsvårdande myndighet upptäcker och anmäler på egen hand (till exempel narkotikabrott och många trafikbrott). Det finns även en mindre mängd ärenden som inte passar in i dessa kategorier, till exempel penningtvätt, miljöbrott och förfalskningsbrott. Nivån på inflödet av offerbrott styrs i huvudsak av förekomst och anmälningsbenägenhet, medan nivån på inflödet av ingripandebrott delvis styrs av förekomst, men i ännu högre grad av polisens arbete och prioriteringar.

När ett brott anmäls till Polismyndigheten fattas beslut om att inleda eller inte inleda förundersökning. Huvudregeln är att förundersökning ska inledas om det finns anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har förövats. Det finns dock flera undantag, exempelvis om det är uppenbart att brottet inte går att utreda eller om utredning av brottet skulle kräva resurser som inte står i rimligt förhållande till brottets allvarlighetsgrad. Majoriteten av de ärenden som kommer in till Polismyndigheten läggs ner utan att förundersökning inleds, men andelen varierar stort mellan olika kategorier av brott.

En inledd förundersökning kan läggas ner om utredningen visar att det inte finns anledning att fullfölja den. Det kan exempelvis handla om rent legala hinder, att det saknas tillräcklig bevisning eller att fortsatt utredning skulle kräva orimligt stora resurser. Men en förundersökning kan även läggas ner om det finns flera olika misstankar mot samma individ, och utredning av tillkommande misstankar inte bedöms ha någon väsentlig betydelse för påföljden, så kallad förundersökningsbegränsning. Beslut om förundersökningsbegränsning kan även fattas innan förundersökning har inletts. Det förekommer också att framför allt trafikbrottsärenden läggs ner när en misstänkt i efterhand godkänner en tidigare bestriden ordningsbot, ett så kallat kontorsföreläggande. En nedlagd förundersökning kan återupptas om det till exempel inkommer ny bevisning.

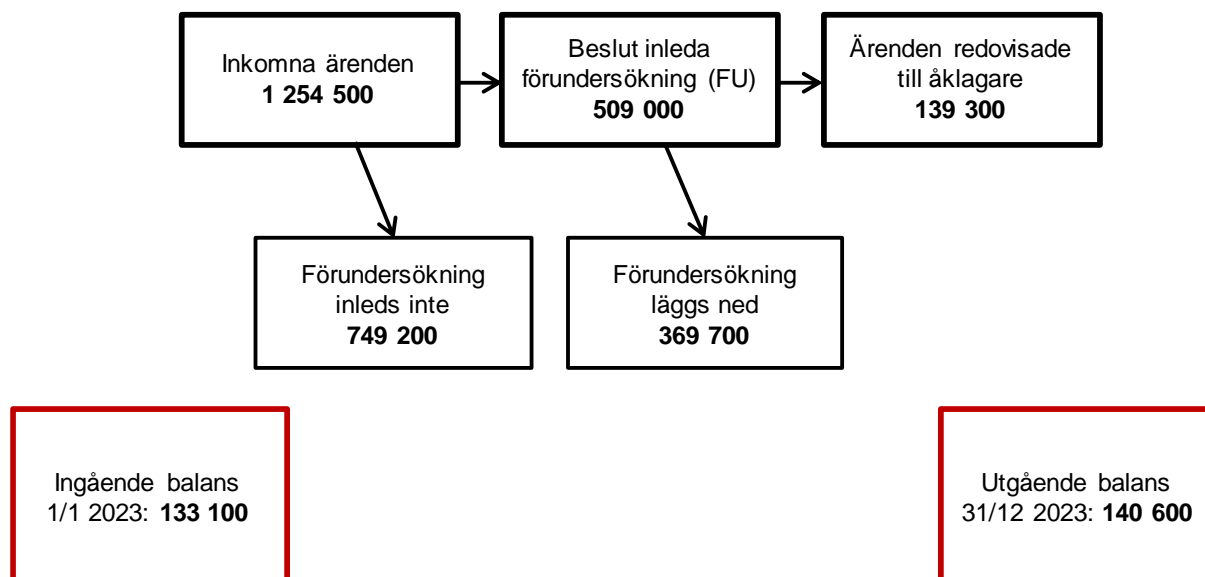
Efter genomförd förundersökning redovisas ärendet till åklagare.<sup>1</sup> Andelen ärenden som redovisas till åklagare styrs främst av förutsättningarna för att uppnå lagföring i det enskilda fallet, men påverkas även av andra faktorer som nivån på inflödet, andel ärenden där förundersökning inleds och mängden öppna ärenden. Hur många ärenden som redovisas till åklagare styrs främst av förutsättningarna för att uppnå lagföring i det enskilda fallet, men påverkas även av andra faktorer som nivån på inflödet, andel ärenden där förundersökning inleds och mängden öppna ärenden.

---

<sup>1</sup> I ärenden redovisade till åklagare ingår också ärenden som redovisats med ett förenklat förfarande (RB 23:22). För dessa ärenden inleds inte förundersökning.

I figur 1 illustreras översiktligt Polismyndighetens ärendeflöde. Ingående och utgående balans avser ärenden som var öppna vid årets början respektive årets slut. Övriga numeriska uppgifter i figur 1 avser beslutade ärenden under 2023, oberoende av vilket år dessa ärenden inkom till myndigheten.

**Figur 1. En översiktlig bild av flödet av ärenden inom Polismyndigheten 2023.**



### 1.3.2 Åklagarmyndigheten

Åklagarens huvuduppgifter är att leda brottsutredningar, besluta i åtalsfrågan och föra talan i domstol. En brottsutredning äger rum inom ramen för en förundersökning. När förundersökningen är klar ska åklagaren ta ställning till om åtal ska väckas. Om åklagaren bedömer att det finns tillräckliga bevis för att den misstänkta personen har begått brottet är huvudregeln att åklagaren är skyldig att väcka åtal. Om åklagaren beslutar att väcka åtal lämnas en stämningsansökan till tingsrätten. De volymer som prognostiseras är därmed inflödet i form av inkomna brottsmisstankar och utflödet i form av brottsmisstankar med åtalsbeslut som levereras till nästa länk i brottmålsprocessen, Sveriges Domstolar.

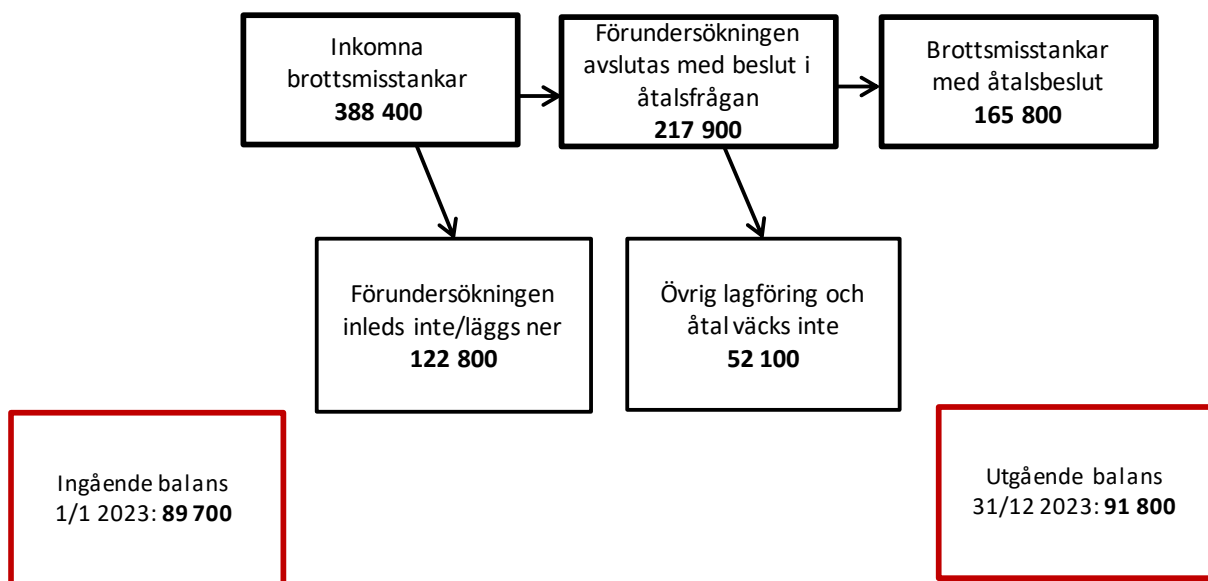
Inflödet av brottsmisstankar som Åklagarmyndigheten har till uppgift att handlägga kommer till övervägande del från Polismyndigheten, medan en marginell del kommer från Tullverket och andra myndigheter, till exempel Försäkringskassan och Kustbevakningen. Åklagarmyndighetens volymer påverkas således främst av Polismyndighetens produktivitet eftersom cirka 98 procent av Åklagarmyndighetens inflöde av brottsmisstankar kommer från Polismyndigheten. Åklagare kan inte i någon större utsträckning påverka omfattningen av inflödet, utan det beror på samhällsutvecklingen och de utredande myndigheternas arbete.

I figur 2 beskrivs översiktligt Åklagarmyndighetens ärendevolymer. Ingående och utgående balans avser brottsmisstankar som var öppna vid årets början respektive årets slut. Övriga numeriska uppgifter i figur 2 avser beslutade brottsmisstankar under 2023, oberoende av vilket år dessa brottsmisstankar inkom till myndigheten.<sup>2</sup> Övrig lagföring avser besluten åtalsunderlåtelse,

<sup>2</sup> I denna översiktsbild ingår inte brottsmisstankar med beslut av administrativ karaktär, till exempel beslut om att förundersökningsledning ska lämnas till utredande myndighet.

strafföreläggande och företagsbot. Åtalsunderlåtelse innebär att brottet visserligen utreds, men att det varken blir åtal eller rättegång. En förutsättning för att ge åtalsunderlåtelse är att det står klart att ett brott har begåtts, oftast därför att den misstänkta personen har erkänt. Ett vanligt skäl för åtalsunderlåtelse är att personen nyligen har dömts för annan brottslighet och att det nya brottet inte skulle innebära att straffet skärps. Strafföreläggande har samma verkan som en dom och är en alternativ möjlighet att lagföra personer för brott utan rättegång. Strafförelägganden utfärdas i regel när gärningspersoner erkänner och kan användas endast vid brott där påföljden är begränsad till böter eller villkorlig dom. För brott som begåtts i näringsverksamhet kan åklagaren yrka på företagsbot.

**Figur 2. En översiktlig bild av flödet av brottsmisstankar inom Åklagarmyndigheten 2023.**



### 1.3.3 Sveriges Domstolar

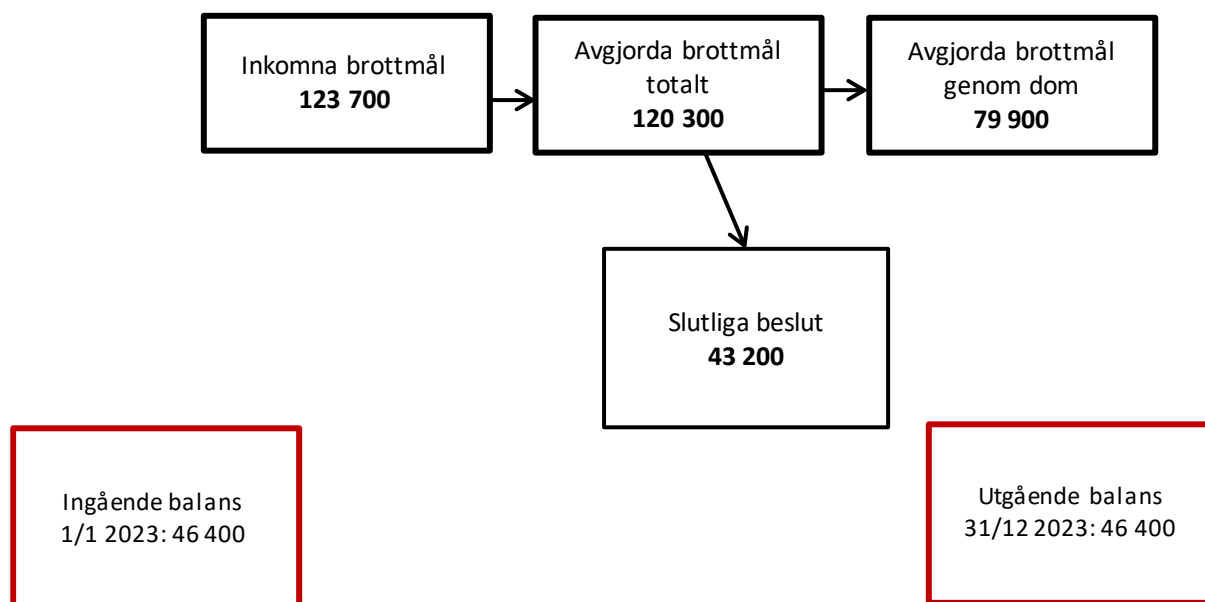
Hos Sveriges Domstolar handläggs inflödet (inkomna brottmål) för att resultera i ett utflöde (avgjorda brottmål) varav en viss mängd levereras till Kriminalvården. Inflödet till tingsrätterna, som avser verksamhet med anledning av brott, är inkomna brottmål. Dessa inleds i huvudsak genom att åtal väcks och därutöver genom inkomna häktningsframställningar och ansökningar om förordnande av offentlig försvarare eller målsägandebiträde. Stämningsansökningar och häktningsframställningar kommer nästan uteslutande från Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.<sup>3</sup> Ansökan om offentlig försvarare och målsägandebiträde görs av den misstänkte respektive den målsägande, men förmedlas i de flesta fall via de två nämnda myndigheterna eller via Polismyndigheten. Det kan ske samtidigt med ingivandet av en stämningsansökan, men även innan eller efter att åtal väckts. En ansökan om offentlig försvarare eller målsägandebiträde kan bifallas eller avslås, och i båda fallen registreras ett brottmål när ansökan kommer in. En häktningsframställan innehåller i princip alltid en ansökan om offentlig försvarare, om inte försvarare förordnats tidigare. Ett brottmål kan därmed

<sup>3</sup> Det förekommer också enskilda åtal eller andra mål som inte har initierats av åklagare, men det rör sig om endast något hundratal fall per år.

innehålla allt från ingen till flera stämningsansökningar, avse en eller flera personer och en eller flera brott. När ett brottmål registrerats hamnar det i balans i väntan på avgörande.

Tingsrätternas utflöde utgörs i huvudsak av domar och slutliga beslut. Det mått som används för att mäta utflödet är antalet avgjorda brottmål.<sup>4</sup> Ett inkommet brottmål avgörs således alltid på ett eller annat sätt, vilket gör att inkomna och avgjorda brottmål följs åt väldigt tätt antalsmässigt. Hur brottmålen avgörs och vilket utfallet blir styrs av vilken typ av mål det rör sig om, av hur tidigare led i brottmålsprocessen hanterat ärendet (exempelvis om åtal väckts) och av rådande lagstiftning. Ett brottmål kan antingen avslutas genom dom eller genom slutligt beslut. År 2023 avslutades knappt två tredjedelar av brottmålen genom dom. Resterande brottmål avgörs i allt väsentligt genom slutligt beslut, oftast avskrivningar, och målet registreras då som avgjort. Målen har ofta registrerats utifrån en ansökan om offentlig försvarare eller målsägandebiträde som bifalls eller avslås, men inte följs av en stämningsansökan. Ett slutligt beslut kan också handla om avvisade mål och undanröjande av ordningsbot eller strafföreläggande. Dessa mål leder således aldrig till någon kriminalvårdspåföljd.<sup>5</sup>

**Figur 3. En översiktlig bild av flödet av brottmål 2023.**



### 1.3.4 Kriminalvården

Kriminalvårdens huvuduppdrag är att verkställa de av domstolarna utdömda påföljderna inom myndighetens anstaltsverksamhet och frivårdsverksamhet. Utöver det finns Kriminalvården med i tidigare delar av brottmålsprocessen genom till exempel häktesverksamhet, klienttransporter och

<sup>4</sup> Ett avgjort brottmål kan innehålla inget, ett eller flera domslut. I begreppet avgjorda brottmål ingår även ogillade åtal. Med domslut avses i lagföringsstatistiken en fällande dom mot en tilltalad i tingsrätten. Till detta kommer ogillade åtal.

<sup>5</sup> I denna rapport är fokus i huvudsak på de volymer som kan mätas i antal brottmål. Det bör i sammanhanget framhållas att arbetsbelastning och resursbehov inte enbart avgörs av antalet brottmål. Av betydelse är också komplexiteten i och omfattningen av de inkomna brottmålen, liksom naturligtvis utvecklingen av övrig verksamhet vid tingsrätterna, till exempel tvistemål och ärenden.

frivårdens arbete med personutredningar. Personutredningens huvudsakliga syfte är att tjäna som underlag för domstolens påföljdsval.

Inflödet till Kriminalvården utgörs av personer som påbörjat sin verkställighet i kriminalvårdspåföljd. Till dessa hör påbörjade fängelseverkställigheter och personer med påbörjad IÖV<sup>6</sup>, påbörjad skyddstillsyn<sup>7</sup>, påbörjad villkorlig dom med samhällstjänst och påbörjad ungdomsövervakning.<sup>8</sup> Inflödet styrs till stor del av vilka straff som domstolarna utdömer.

Ett domslut med fängelsepåföljd innebär oftast att straffet avtjänas på anstalt. En person som döms till fängelse i högst sex månader kan dock få avtjäna straffet under intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV). IÖV innebär kortfattat att klienten får en fotboja och ska avtjäna sin fängelsedom i hemmet, och endast får lämna sitt hem för sysselsättning eller annan godkänd aktivitet. Det är frivården som utreder förutsättningarna för att bevilja IÖV.

I domslut med påföljden villkorlig dom är det enbart villkorlig dom med samhällstjänst som administreras av Kriminalvården. Kriminalvården ansvarar för att klienten får en plats för sin samhällstjänst och för att en arbetsplan upprättas, men klienten står inte under övervakning av Kriminalvården.

Personer som får påföljden skyddstillsyn får en provotid på tre år och står under övervakning under den tiden. Kriminalvården kan efter ett år besluta att övervakningen ska upphöra. Övervakningen innebär att regelbundna kontakter ska upprätthållas mellan klienten och frivården. Skyddstillsyn kan förenas med föreskrift om samhällstjänst eller särskild behandlingsplan, så kallad kontraktsvård.

Ungdomsövervakning är en påföljd för unga lagöverträdare, i huvudsak 15–17 års ålder. Ungdomsövervakning kan utdömas i lägst sex månader och högst ett år.

Till skillnad från övriga myndigheter redovisar inte Kriminalvården något utflöde som avgångar eller avslutade verkställigheter. I stället för ett utflödesmått redovisar Kriminalvården medelantalet klienter i denna rapport. Medelantalet används för att bedöma klientvolymernas resursbehov i Kriminalvården eftersom medelantalet visar antalet klienter som Kriminalvården har att hantera i den dagliga driften, vilket ett flödesmått inte gör. Medelantalet klienter i prognoserna kategoriseras som häktade, övriga i häkte, fängelseklienter och klienter i frivård. Medelantalet häktade är det genomsnittliga antalet personer som är skäligen eller på sannolika skäl misstänkta för brott. Övriga i häkte avser bland annat gripna, anhållna och förvarstagna enligt utlänningslagen. De klienter som verkställer fängelsestraff i häkte, så kallade verkställighetsfall, utgör tillsammans med klienter som är inskrivna på anstalt gruppen fängelseklienter i prognoserna.

Medelantalet klienter i frivård utgörs av klienter som är dömda till skyddstillsyn, villkorlig dom med samhällstjänst eller ungdomsövervakning men även klienter som avtjänar fängelsestraff med IÖV, är villkorligt frigivna med övervakning, eller har någon av utslussningsåtgärderna utökad frigång eller halvvägshus.

<sup>6</sup> IÖV står för intensivövervakning med elektronisk kontroll, så kallad fotboja, och är ett sätt att verkställa ett kortare fängelsestraff på och inte en påföljd som döms ut.

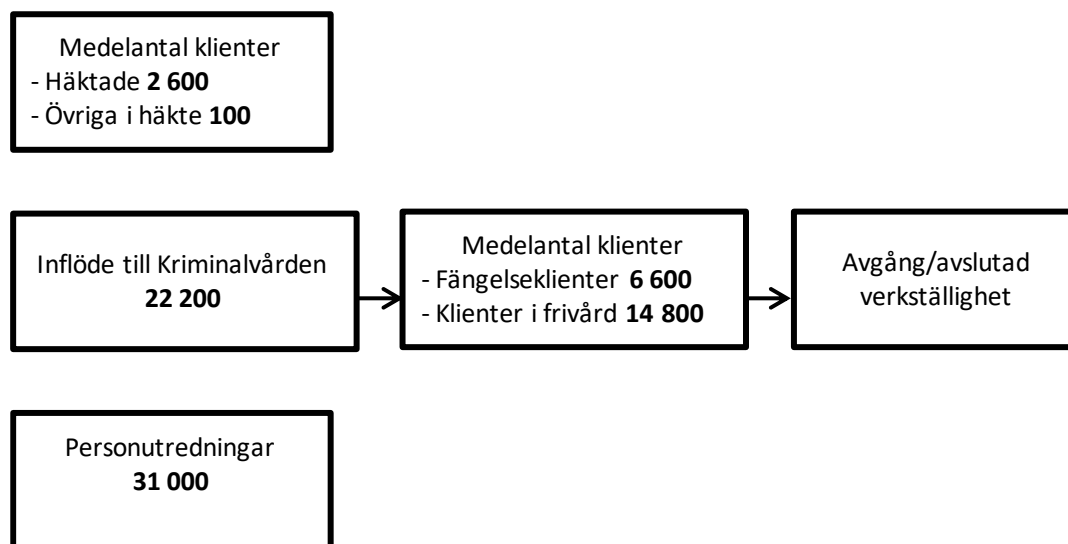
<sup>7</sup> Skyddstillsyn kan kombineras med föreskrift om särskild behandlingsplan (så kallad kontraktsvård), föreskrift om samhällstjänst, fängelse (så kallad 28:3) eller olika särskilda föreskrifter.

<sup>8</sup> Övriga påföljder inom frivårdsområdet gäller klienter som redan finns i Kriminalvården, exempelvis villkorligt frigivna med övervakning, klienter i utökad frigång och klienter i halvvägshus. De räknas därför inte som ett inflöde.

Utöver att verkställa kriminalvårdspåföljder genomför Kriminalvården även ett stort antal personutredningar. Rapporten kommer även att inkludera en prognos gällande levererade personutredningar då detta är ett resurskrävande område för Kriminalvården.

Kriminalvården omfattade 2023 i genomsnitt 2 600 häktade personer, 6 600 fängelseklienter och 14 800 klienter inom frivården.

**Figur 4. En översiktlig bild av inflödet av klienter, medelantal klienter och levererade personutredningar 2023.**



#### 1.4 Kategorisering av verksamhetsvolymerna

I syfte att bidra till en ökad förståelse för hur myndigheterna i brottmålsprocessen utgör delar av en större helhet, och för att närma sig frågeställningar som avser förhållandet mellan verksamhetsvolym och resursbehov, har en myndighetsgemensam brottskategorisering utvecklats inom prognosarbetet<sup>9</sup>. De olika brottsgrupperna är indelade i tre övergripande brottskategorier, nämligen

- initialt volymstarka brott
- särskilt resurskrävande brott
- övriga brott.

Initialt volymstarka brott har definierats utifrån Polismyndighetens perspektiv, det vill säga början av brottmålsprocessen. Med initialt volymstarka brott avses brott som utgör en påtaglig del av Polismyndighetens volym av inkomna ärenden. I brottskategorin initialt volymstarka brott ingår *tillgreppsbrott, skadegörelsebrott, trafikbrott, bedrägeri och bidragsbrott*.<sup>10</sup> År 2023 svarar initialt volymstarka brott för två tredjedelar av det totala ärendeinflödet hos Polismyndigheten.

I brottskategorin särskilt resurskrävande brott ingår *mord och dråp m.m., allvarliga narkotikabrott, våldtäkt, grov misshandel, rån och vapenbrott*. Kategorin särskilt resurskrävande brott har utgått från

<sup>9</sup> Framtida verksamhetsvolym i rättskedjan. Bedömning avseende perioden 2021–2024 och Framtida verksamhetsvolym i rättskedjan. Bedömning avseende perioden 2022–2025.

<sup>10</sup> Alla brottsformer (försök, förberedelse osv.) ingår i respektive kategori.



ett Kriminalvårdsperspektiv, det vill säga slutet av brottmålsprocessen. Med särskilt resurskrävande brott avses de brottsgrupper som genererar en hög straffmassa, som är summan av den utdömda strafftiden för klienter som påbörjar en fängelseverkställighet, inom Kriminalvården och därmed ger en bild av beläggningsbehovet. År 2023 utgjordes 60 procent av Kriminalvårdens totala straffmassa vid anstalt av klienter som verkställde en påföljd för ett särskilt resurskrävande brott.

Samtliga brott som varken ingår i kategorin särskilt resurskrävande brott eller kategorin initialt volymstarka brott ingår i brottskategorin övriga brott. Denna brottskategori består av brott av relativt olika karaktär, med den gemensamma nämnaren att de inte står för de största volymerna av inkomna ärenden hos Polismyndigheten och inte heller genererar en hög straffmassa inom Kriminalvården. Däremot utgör Åklagarmyndighetens och tingsrätternas volymer mer än hälften av dessa brott. I denna kategori ingår *misshandel annan än grov; brott mot frihet och frid; övriga narkotikabrott; övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgreppsbrott; övriga sexualbrott; samtliga övriga brott.*

I denna rapport har myndigheterna utgått från den gemensamma brottskategoriseringen vid prognostisering av verksamhetsvolymerna i så stor utsträckning som möjligt, det vill säga genomgående men med undantag för vissa av Kriminalvårdens prognosvolymerna (se nästa avsnitt). Redovisningen utifrån brottskategorier är dock behäftad med några begränsningar som bör hållas i åtanke vid tolkningen av prognoserna. Kategoriseringen görs till exempel utifrån olika information för de olika myndigheterna; Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten utgår från brottskoder medan Domstolsverket och Kriminalvården använder juridisk information för att gruppera brotten. Dessa kodstrukturer har inte en hundra procentig överensstämmelse. En annan begränsning utgörs av att enheterna ärenden, mål och personer som används av Polisen, domstolarna och Kriminalvården kan innehålla mer än en brottstyp. Det innebär att kategoriseringen är en förenkling som inte speglar samtliga brott som har handlagts inom respektive volym. Förekomsten av flera brott per ärende, mål eller person är också vanligare för vissa typer av brott än andra och därmed inte jämnt fördelat mellan brottskategorierna. Kategorierna är också gjorda utifrån hur ärendena typiskt sett är karaktäriserade. Inom respektive kategori finns naturligtvis en stor bredd i hur enskilda ärenden ter sig. På detaljnivå kan därför ett givet brott avvika beroende på vilka förutsättningar som finns i det enskilda ärendet. Till sist gäller också den övergripande reservationen om att det inte nödvändigtvis är samma ärenden eller samma individer som förekommer i de olika myndigheternas redovisning eftersom det går en viss tid mellan de olika momenten i brottmålsprocessen. Ärenden kan hanteras över årsskiften och aktualiseras vid olika myndigheter vid olika tidpunkter. Volymerna är därmed endast delvis överlappande under ett kalenderår. Flera av dessa felkällor kan betraktas som konstanta i ett kortare perspektiv. I ett längre perspektiv skulle det dock kunna medföra en utsuddning av skillnaderna mellan de olika kategorierna och en snedvridning av resultaten om till exempel brottsutvecklingen eller utredningsförutsättningarna förändras för någon brottstyp.

I bilaga 1 finns en detaljerad beskrivning av vilka brott som ingår i respektive brottskategori och brottsgrupp. Hur stor andel av verksamhetsvolymerna vid respektive myndighet som utgörs av de olika brottskategorierna illustreras i de inledande figurena i kapitel 2–5.

## 1.5 Metod

I detta avsnitt ges en kort beskrivning av metoden som använts för att göra prognoserna. En mer detaljerad redovisning finns i bilaga 3. Observera att Kriminalvården är den enda myndigheten som i sina prognoser har tagit hänsyn till kommande reformer utifrån Tidöavtalet. Majoriteten av effekten av de reformer som förväntas genomföras i och med Tidöavtalet bedöms framför allt påverka



strafftidernas längd och bedöms därför inte få lika stor påverkan på prognosvolymerna på tidigare led i brottmålsprocessen, se vidare i avsnitt 1.8.1.

### 1.5.1 Polismyndigheten

De data som används för bedömning av Polismyndighetens framtida verksamhetsvolym är statistiska uppgifter avseende inkomna ärenden (inflöde) och ärenden redovisade till åklagare (utflöde). Data avseende inkomna ärenden och ärenden redovisade till åklagare har tagits fram ur Polismyndighetens system för verksamhetsuppföljning. Tidsserien utgörs av helårsdata för perioden 2005–2023.

Vid prognosberäkningen avseende det framtida inflödet av ärenden till Polismyndigheten har utgångspunkten varit en framskrivning av den historiska trenden, med hjälp av tidseriemodeller. Beroende på hur trender och mönster för de olika brottsgrupperna ser ut används antingen ARIMA-modeller eller modeller för exponentiell utjämning. Som huvudregel har månadsdata från och med januari 2005 använts som underlag vid framtagandet av prognosen.

I de fall förutsättningar för en viss brottsgrupp tydligt ändrats vid en viss tidpunkt har det varit nödvändigt att justera beräkningsunderlaget. Detta gäller brottsgruppen *bedrägeri och bidragsbrott*, där starttidpunkten januari 2013 har valts, och *övriga sexualbrott*, där starttidpunkten januari 2015 har valts. Orsaken är att de observerade värdena bedöms ge en bättre bild av den förväntade utvecklingen framöver än de observerade värdena för hela perioden sedan 2005. *Skadegörelsebrott* är en mycket svårbedömd brottskategori där antalet inkomna ärenden i vissa fall varierar påtagligt mellan olika år. Av detta skäl har *skadegörelsebrott* prognostiserats med en konstant utveckling under prognosperioden. För brottsgruppen *övriga brott* i kategorin *övriga brott* har utfallet för 2023 exkluderats i beräkningsunderlaget. Orsaken är att det under det första halvåret 2023 inkom ett mycket stort antal ärenden om barnpornografibrott med anledning av en nationell insats i syfte att omhänderta stora mängder tips som har ackumulerats under några år. Den initiala effekten av denna insats bedöms inte fortsätta under kommande år och exkluderas därför i utfallet för 2023.

Prognoserna över det framtida utflödet av ärenden från polisen baseras på de 16 brottsgrupper som gemensamt har utarbetats i detta regeringsuppdrag. För varje brottsgrupp beräknas utflödesprognosen genom att den prognostiserade inflödesvolymen först multipliceras med en uppskattning av den framtida andelen ärenden där förundersökning inleds. Denna volym multipliceras i sin tur med en uppskattning av den framtida andelen av ärenden med inledd förundersökning som redovisas till åklagare. Prognosberäkningen har utgått från andelen inledda förundersökningar av inkomna ärenden och andelen av dessa ärenden som redovisats till åklagare under år 2023.

### 1.5.2 Åklagarmyndigheten

I Åklagarmyndighetens interna verksamhetsuppföljning används huvudsakligen mått som baseras på brottsmisstankar. En brottsmisstanke är kopplingen mellan ett brott och en misstänkt person. Många, i uppföljningssammanhang intressanta uppgifter, exempelvis brottskoder och åtalsbeslut, registreras på brottsmisstankenivå. Eftersom varje brottsmisstanke har en brottskod gör valet av enhet att brottsmisstankarna går att gruppera på brottskategori och brottsgrupp.

Prognoserna baseras på månadsdata med utfall fram till och med december 2023. De data som används för bedömning av Åklagarmyndighetens framtida verksamhetsvolym är uppgifter avseende inkomna brottsmisstankar (inflöde) och brottsmisstankar med åtalsbeslut (utflöde). Prognoserna är huvudsakligen framtagna med tidseriemodeller. Vissa brottsgrupper har prognostiserats med

ARIMA-modeller medan andra har prognostiserats med modeller för exponentiell utjämning. Som huvudregel har månadsdata från och med januari 2008 använts som underlag. I de fall förutsättningarna för en viss brottsgrupp tydligt ändrats vid en viss tidpunkt har det varit nödvändigt att använda en annan starttidpunkt. Förändrade principer för brottskodsregistrering under 2015 innebär att månadsdata från och med januari 2016 har använts för brottsgrupperna trafikbrott och övriga brott. Brottsgruppen allvarliga narkotikabrott har bedömts som särskilt svårprognostiserad, och en konstant utveckling avseende inflödet av brottsmisstankar har därför prognostiserats med utgångspunkt från det genomsnittliga antalet inkomna brottsmisstankar per år under år 2022–2023. De statistiska prognoserna bygger på historiskt utfall och tar således inte hänsyn till eventuella framtida händelser som inte ligger i linje med det historiska utfallet. Modellerna tar inte heller hänsyn till eventuella prioriteringar som görs inom exempelvis Polismyndigheten.

### 1.5.3 Sveriges domstolar

Domstolsverkets prognoser bygger på månadsdata över inkomna brottmål åren 2000–2023, inkomna och avgjorda brottmål med brottsmisstanke<sup>11</sup> åren 2015–2023 och avgjorda brottmål genom dom åren 2004–2023. Statistiken för dessa tidsperioder bedöms hålla god kvalitet, och fler dataobservationer förbättrar precisionen. Domstolsverket vill vidare betona det starka historiska samband som finns mellan det totala antalet inkomna och det totala antalet avgjorda brottmål i tingsrätterna, och har detta som utgångspunkt för det fortsatta resonemanget. Under 2000-talet ses en stark trend där inkomna och avgjorda mål följts åt och antalsmässigt ligger nära varandra, i princip under samtliga år. Att de under enskilda år utvecklats något olika kan förklaras av perioder av balanstillväxt och insatser för att minska balanserna vid tingsrätterna. Eftersom sambandet mellan inkomna och avgjorda brottmål historiskt är starkt, och det mest centrala är brottmålen som avgörs med dom, sett till både arbetsbelastning och resursbehov, har ingen separat prognos tagits fram för avgjorda brottmål totalt. Antalet avgjorda brottmål bedöms fortsätta ligga nära antalet för inkomna brottmål även kommande år. Domstolsverket har för inkomna brottmål, inkomna brottmål med brottsmisstanke och brottmål som avgjorts genom dom, samt prognoserna för inkomna och avgjorda mål med brottsmisstanke inom respektive brottskategori, använt en modell med exponentiell utjämning för 2024–2027. Brottskategorierna har prognostiserats utifrån totalt utfall för respektive brottskategori, det vill säga inte utifrån de enskilda brottsgrupperna<sup>12</sup>. Vad avser inkomna mål inom brottskategorin särskilt resurskrävande brott har prognosen utgått från den statistiska prognosen men sedan har en bedömningsjustering gjorts för att få fram den slutliga prognosen. Detta primärt för att diskrepansen mellan inkomna och avgjorda brottmål inom särskilt resurskrävande brott inte skulle bli för stor, vilket skulle vara fallet om enbart den statistiska prognosen fått råda.

### 1.5.4 Kriminalvården

Kriminalvården har använt statistiska modeller och bedömningsmodeller som bygger på månadsdata med utfall fram till och med augusti alternativt december 2023, se detaljer i bilaga 3. Till dessa

<sup>11</sup> Vad avser inkomna brottmål med brottsmisstanke totalt och per brottskategori är utfallet preliminärt, eftersom en stämningsansökan kan inkomma i efterhand. För åren 2015–2022 har nuvarande utfall använts, eftersom detta bedöms förändras marginellt. För år 2023 har utfallet uppskattats utifrån att till nuvarande utfall har adderats det antal mål med brottsmisstanke som bedöms inkomma i efterhand. Bedömningen är gjord utifrån historiskt utfall, det vill säga hur stor andel brottmål där brottsmisstanke inkommit i efterhand.

<sup>12</sup> Ett brottmål kan innehålla allt från inga till många brottsmisstankar. Utfallet vad avser inkomna och avgjorda brottmål med förekomst av brottsmisstanke avser inte huvudbrott utan visar samtliga brottmål med berörd brottsmisstanke. Det innebär att samma mål kan förekomma i enbart en av brottskategorierna eller i samtliga tre, och summan av de tre brottskategoriernas antal mål motsvarar inte det totala antalet avgjorda brottmål med brottsmisstankar.

modeller har sedan de effekter som bedöms tillkomma utifrån reformer som förväntas genomföras under prognosperioden, framför allt med avseende på Tidöavtalet, adderats. Detta har gjorts för att kommande lagstiftningsändringar bedöms få stor påverkan på Kriminalvårdens prognosvolym, och för att historiska data inte fullt ut kan omhänderta dessa. Justering av prognoserna har gjorts på samtliga prognosvolym förutom övriga klienter i häkte och levererade personutredningar. En detaljerad redovisning finns i bilaga 3. För mer detaljer gällande bedömningar av Tidöavtalets effekter på Kriminalvården, se Kriminalvårdens kapacitetsrapport<sup>13</sup>.

Statistiska modeller har använts i grunden på samtliga prognosvolym med undantag för några prognoser med små volym (medelantal övriga klienter i häkte, halvvägshus, utökad frigång och ungdomsövervakning), där en bedömningsprognos i stället har använts som grund.

För påbörjade fängelseverkställigheter har tre prognoser gjorts, en för var och en av de myndighetsgemensamma brottskategorierna. Dessa har sedan lagts samman till en totalprognos över påbörjade fängelseverkställigheter.

## 1.6 Uppföljning av tidigare prognoser

Prognoser är till sin natur osäkra och det är viktigt att kontinuerligt utvärdera metoder och arbetssätt i syfte att förbättra möjligheterna att prognostisera. Ett tillvägagångssätt är att studera hur träffsäkra tidigare framtagna prognoser är i förhållande till det faktiska utfallet. För att utvärdera detta har prognosen för 2023, som publicerades i rapporten *Framtida verksamhetsvolym i rättskedjan. Bedömning avseende perioden 2023–2026*, analyserats i förhållande till utfallet för 2023. Resultatet av uppföljningen redovisas under respektive brottskategoris kapitel samt i totalprognoser.

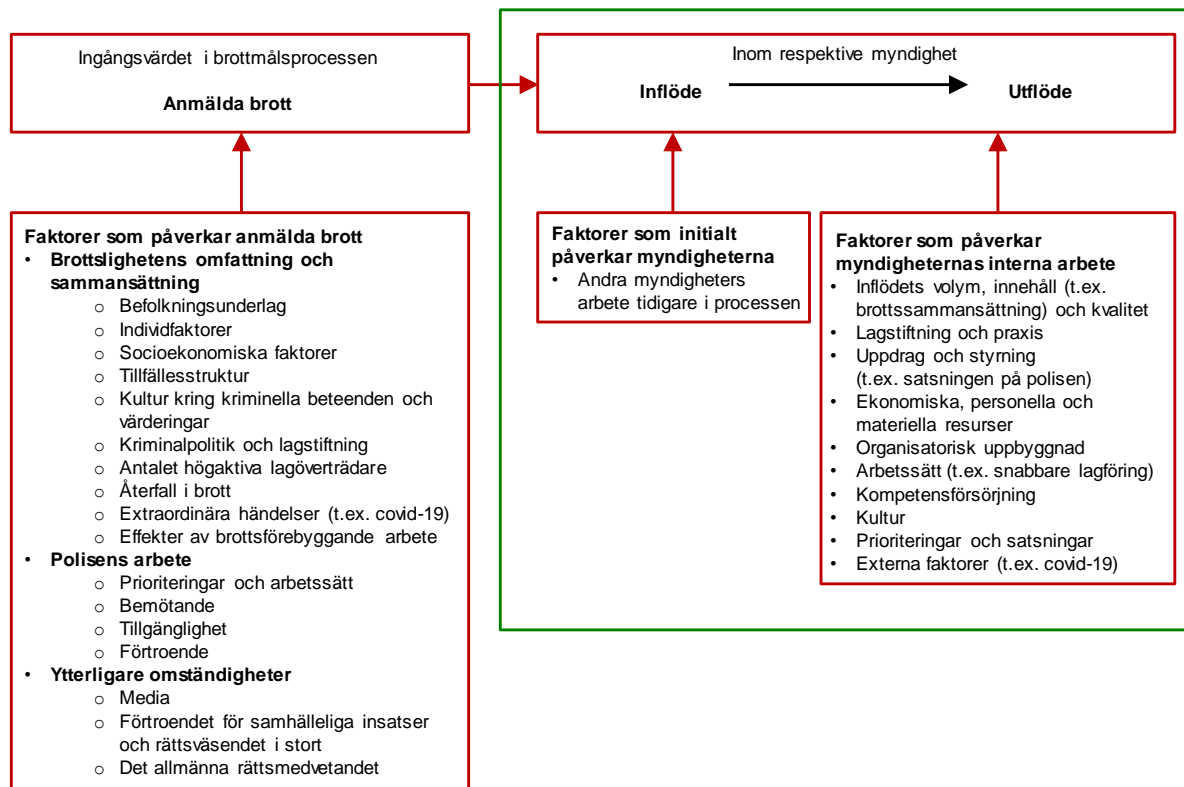
## 1.7 Påverkansfaktorer

I tidigare prognosrapporter har det beskrivits hur de verksamhetsvolym som hanteras inom brottmålsprocessen påverkas av en stor mängd olika faktorer. Resultaten kan sammanfattas i nedanstående figur där faktorerna övergripande grupperas i tre områden: faktorer som påverkar vilka och hur många brott som anmäls (brottslighetens omfattning och sammansättning men även polisens arbete och andra omständigheter), arbetet som gjorts av de föregående myndigheterna i processen och omständigheter som påverkar myndigheternas interna arbete.

---

<sup>13</sup> Kriminalvårdens kapacitetsrapport 2024–2033 (KV 2023:14991).

Figur 5. En schematisk översikt över olika typer av påverkansfaktorer i brottmålsprocessen.



Det finns två huvudsakliga värden med att analysera påverkansfaktorer. Det första är möjligheten att öka förståelsen för vad som påverkar volymerna i stort och ge en ökad kännedom om vad som påverkar brottmålsprocessens arbete. Det andra är de statistiska prognosernas oförmåga att förutse trendbrott, vilket motiverar en analys av omvärldsfaktorer för att bedöma om det finns påverkansfaktorer, eller kanske snarare osäkerhetsfaktorer, som man bedömer skulle kunna orsaka ett trendbrott.

Att ta fram en lista på teoretiska påverkansfaktorer är dock betydligt lättare än att identifiera vilka faktorer som i praktiken har betydelse från ett år till ett annat. Svårigheter i att förutse vilka faktorer som kommer att ha betydelse (svårt), och svårigheter i att därefter förutse i vilken riktning (svårare) och hur mycket dessa faktorer kommer att påverka (svårast), gör att vi sällan kommer närmare än initierade gissningar. Svårigheterna består bland annat i att isolera betydelsen av en påverkansfaktor eftersom en enskild faktor sällan är den enda förklaringen till en förändring av en verksamhetsvolym, och den kan dessutom ofta ge förändringar på flera håll. Vissa faktorer kan myndigheterna själva påverka, medan andra ligger utanför deras kontroll. Det kan konstateras att en hel del av de mindre betydelsefulla påverkansfaktorerna "tar ut" varandra och att alla påverkansfaktorer som leder till mer successiva förändringar redan finns med i de statistiska framskrivningarna som utgör själva prognoserna. Vidare kan påverkansfaktorer förstärka varandra, ibland på oförutsebara sätt. Att bedöma varje påverkansfaktor utifrån om, hur och hur mycket den kan förväntas påverka volymerna konstateras därför i de flesta fall vara en närapå omöjlig uppgift. Med det konstaterat diskuteras tre aktuella osäkerhetsfaktorer nedan: författningsreformer, resursförstärkningar till myndigheterna och snabbare lagföring.

## 1.8 Kort om aktuella osäkerhetsfaktorer

### 1.8.1 Författningsreformer

Under de senaste åren har det skett reformer och utredningar inom kriminalpolitikens område vilket lett till en mängd beslutade och kommande förändringar i lagstiftningen. Några av de mer betydande är:

- Skärpta straff i kriminella nätverk (prop. 2022/23:53), där författningsändringarna trädde i kraft den 1 juli 2023.
- En översyn av straffskalorna samt ett reformerat och mer rättvist påföljdssystem (dir 2023:115)
- Frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44).
- Skärpta regler för unga lagöverträdare (dir. 2023:112).
- Utökade möjligheter att använda tvångsmedel mot barn och unga (dir. 2023:102).
- Ett förstärkt samhällsskydd och en minskad risk för återfall i brott (dir. 2022:95). I juni 2023 lämnades ett tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2023:74).
- Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de allvarligare brotten, (prop. 2023:24:33), där författningsändringarna trädde i kraft den 1 januari 2024.
- Flerbrottsutredningen (SOU 2023:1).

De reformer som potentiellt kan ge störst effekt är översynen av straffskalorna och ett reformerat straffsystem med syfte att den övre delen av straffskalan ska användas oftare och normalstraffen ska hamna närmare mitten av straffskalan. Vidare finns reformer om att avskaffa dagens form av straffrabatt vid flerfaldig brottslighet (så kallad mängdrabatt), förändrad villkorlig frigivning samt avskaffande av den nuvarande tillämpningen av brottslighetens straffvärde som skäl för fängelse, vilket kan ge stora effekter på Kriminalvårdens volymer. Andra reformer som översynen av straff för unga lagöverträdare förväntas inte ge lika stora effekter volymmässigt, men kan påverka Kriminalvårdens resursbehov eftersom det handlar om en ny målgrupp.

Flera av de ovan nämnda förslagen ingår i Tidöavtalet och är mycket svårbedömda i fråga om, när och hur lagstiftningsprocessen genererar nya lagar och vilka effekter dessa lagar kommer att medföra på framtida verksamhetsvolymer. Ett antal av förslagen har potentiellt överlappande effekter, vilket gör att den totala påverkan av dem på de volymer som prognostiseras är mycket svåröverskådlig.

Dessutom kan vissa reformer potentiellt medföra både ökning och minskningar av verksamhetsvolymerna. Om exempelvis reformen ”Ett förstärkt samhällsskydd och en minskad risk för återfall i brott” genomförs kan en effekt bli att lagstiftningsförändringar avseende villkorlig frigivning medför att Kriminalvårdens volymer ökar. På lång sikt kan dock reformen medföra att återfall i brottslighet minskar och därmed också leder till minskade volymer för både Kriminalvården och övriga myndigheter i brottmålsprocessen. Flera av reformerna tar sikte på straffskärpningar av olika slag eller att mer tid ska verkställas i fängelse – fler personer kommer att dömas till fängelse och fängelsestraffen kommer att bli längre. Detta gör att effekterna på verksamhetsvolymerna kan förväntas bli betydligt större för Kriminalvården än för övriga myndigheter. Det kan dock fortfarande påverka resursbehovet för övriga myndigheter, även om det inte ger genomslag på de volymer som prognostiseras i denna rapport.

Utöver de reformer som främst påverkar Kriminalvårdens verksamheter finns ytterligare förändringar i lagstiftningen som potentiellt har en större bäring på de övriga myndigheterna, till exempel:

- Rättsakten om digitala tjänster<sup>14</sup> omfattar digitala plattformar i hela EU och kan både leda till att fler brott upptäcks och anmäls, och att fler brott klaras upp.
- Ny förverkandelagstiftning kommer att ge ökad möjlighet att återta brottsvinster och därmed minska lönsamheten i den kriminella ekonomin.
- Förslag om ökad informationsdelning mellan myndigheter och andra aktörer kan ge nya förutsättningar att såväl förebygga som utreda brott.
- Lagförslag om utökad och mer enhetlig upptagning och registrering av biometri förväntas öka upptäcktsrisken och möjliggöra att fler brott klaras upp.

Effekterna av ovanstående reformer på verksamhetsvolymerna kommer att gå åt flera olika håll samtidigt; vissa delar kan öka antalet brott som upptäcks och anmäls, medan andra kan förväntas ha en dämpande effekt på inflödet. Förslagen kommer att ge nya möjligheter att utreda och lagföra brott, men effekterna är osäkra eftersom brottsligheten kontinuerligt anpassar sig efter brottsbekämpningen. Därför är det mycket svårt att bedöma även dessa reformers sammantagna effekt på verksamhetsvolymerna.

### 1.8.2 Resursförstärkningar och behoven av tillväxt hos myndigheterna

Ökningen av tilldelade medel till rättsväsendet medför en utökning av antalet anställda i de olika myndigheterna. Det finns dock flera skäl till att dessa förstärkningar troligen inte leder till motsvarande volymökningar i prognoserna. Prognoserna pekar snarare mot att det främst är de mer komplexa och resurskrävande brotten som förväntas öka (se vidare i kommande kapitel).

I ett kortare perspektiv medför personaltillväxten också att befintlig personal behöver överföra kompetens till nyanställda. Dessutom tar det ofta lång tid att erhålla yrkeserfarenhet, särskilt för hantering av ärenden av komplicerad karaktär. Detta medför sammantaget att det kan ta tid innan tillskotten ger full effekt i verksamheterna.

Vidare ställer den intensiva reformtakten, som till exempel avspeglas i Tidöavtalet, krav på förändringsarbete inom myndigheterna. Ny lagstiftning som bl.a. ger nya verktyg i brottsbekämpningen genererar därmed ett behov av interna utbildningsinsatser, framtagande av metodstöd, nya och uppdaterade arbetsformer samt IT-utveckling. I vissa delar av landet har Åklagarmyndigheten problem med rekrytering, och domstolarna problem med domarbrist och svårigheter att tillsätta tjänster.

Det ömsesidiga beroendet mellan myndigheterna i rättsväsendet gör att den samlade resursfördelningen till myndigheterna måste vara i balans. Detta för att de insatser som görs ska ge maximal positiv effekt.

### 1.8.3 Snabbare lagföring

För att utveckla rättsväsendets förmåga att snabbt utreda och lagföra brott har arbetssättet snabbare lagföring succesivt introducerats, och sedan 2023 omfattar metodiken för första gången både Polismyndigheten och tingsrätterna i hela landet.<sup>15</sup> Vanligt förekommande brott inom snabbare

<sup>14</sup> Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster)

<sup>15</sup> För att ett brott ska handläggas inom snabbare lagföring, för vuxna misstänkta, ska förundersökningen ledas av polis, brottet ha högst tre års fängelse i straffskalan, gärningspersonen vara påträffad på eller i närheten av



lagföring är narkotikabrott av mindre allvarlig karaktär, stöld från butik och olovlig körning. Det är således brott som kan ingå i både brottskategorin initialt volymstarka brott och övriga brott. Snabbare lagföring har hittills främst påverkat verksamhetsvolymerna på så sätt att ett antal brottmål som tidigare lagfördes genom strafföreläggande från åklagare nu i stället avgörs i domstol. Som en följd av detta syns i tingsrätterna en ökning av de allra enklaste brottmålen. Samtidigt är en orsak till ökningen av brottmål i tingsrätt att snabbare lagföring medför att brottsmisstankar hålls isär i olika brottmål i högre utsträckning än tidigare, i stället för en sammanhållen hantering av flera brottsmisstankar i samma brottmål. Det ökade antalet brottmål i tingsrätt är därmed delvis en registreringseffekt. Under 2023 har dock regelverket förändrats i syfte att bland annat kunna lagföra fler fall genom strafföreläggande via så kallade förhandsgodkännanden. Effekten av snabbare lagföring på verksamhetsvolymerna i brottmålsprocessen är därför svårbedömd framåt. Å ena sidan kan ett utvidgat användande av metodiken medföra en ökad ärendevolym vid tingsrätterna genom att fler åtalsbeslut fattas. Å andra sidan kan ett effektivt utnyttjande av förhandsgodkännanden av strafförelägganden medföra en minskad ärendevolym vid tingsrätterna genom att färre åtalsbeslut fattas. Ytterligare något som talar för en minskad ärendevolym är att den uppåtgående trend som den successiva utökningen av snabbare lagföring har medfört i antalet brottmål bör avta och sedan stabiliseras nu när arbetssättet omfattar samtliga tingsrätter.

---

brottsplatsen och brottet vara enkelt att utreda. För unga misstänkta krävs att brotten ska vara av enkel beskaffenhet, de misstänkta ska ha fyllt 15 år men ännu inte 18 år. Det får inte vara mer än två misstänkta.

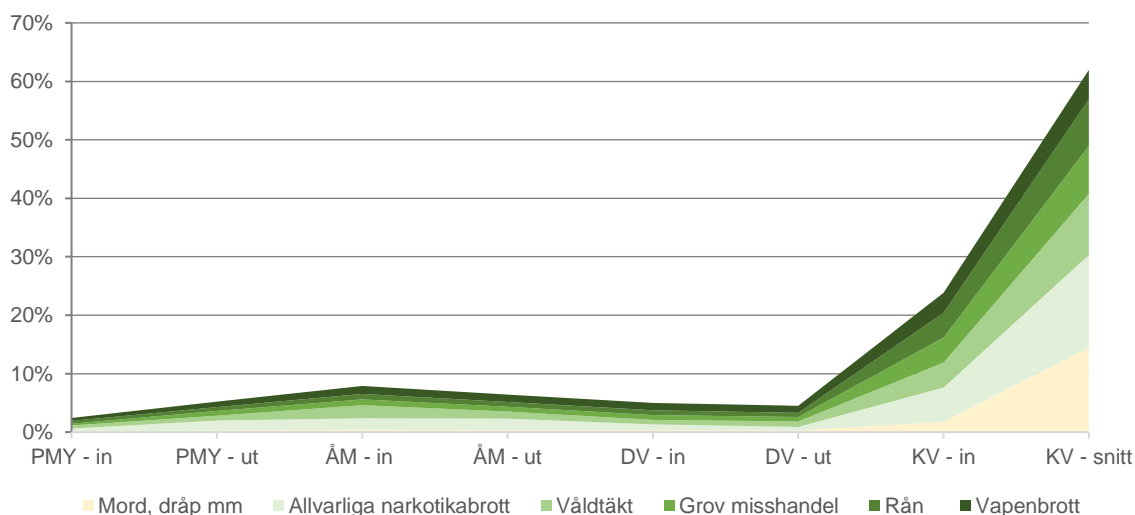
## 2 Särskilt resurskrävande brott

Myndigheterna i brottmålsprocessen uppvisar en relativt samstämmig bild av utvecklingen under de senaste åren avseende de särskilt resurskrävande brotten. Flera av myndigheternas verksamhetsvolymerna för denna brottskategori har ökat i ett historiskt perspektiv för att kring år 2020 nå en toppnivå. Därefter har en minskning skett under 2021–2022 för samtliga myndigheter utom Kriminalvården som sett fortsatta ökningarna även under de senaste åren. Brottgruppen *mord, dråp m.m.* har haft en generell ökande trend och under 2023 syns en tydlig ökning, särskilt avseende inflödet till Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.

Sett till utfallet av föregående års prognoser för år 2023, hade dessa över lag en relativt god träffsäkerhet. Samtliga myndigheter prognostiserade då ökningarna och utfallen var också ökande för samtliga volymer, men av varierande storlek. Samtliga myndigheter prognostiserar fortsatta ökningarna under den kommande fyraårsperioden. Kriminalvården prognostiserar kraftigast ökning, att antalet påbörjade fängelseverkställigheter kommer att öka med 39 procent fram till 2027. Att Kriminalvården prognostiserar en mycket högre utveckling än övriga myndigheter i brottmålsprocessen är en effekt av att hänsyn tagits till kommande lagstiftningsförändringar.

Figur 6 visar hur stor andel av respektive volym som de särskilt resurskrävande brotten utgör vid de olika myndigheterna. Som framgår av figuren svarar de särskilt resurskrävande brotten för en relativt liten andel av de totala ärendevolymerna i brottmålsprocessen, bortsett från slutet av brottmålsprocessen där denna brottskategori svarar för över 60 procent av medelantalet fängelseklienter.<sup>16</sup>

**Figur 6. Andel särskilt resurskrävande brott av totalen genom brottmålsprocessen<sup>17</sup>, uppdelat per brottgrupp och baserat på utfall 2022.**



<sup>16</sup> I kommande kapitel redovisas endast övergripande resultat i löptext. En detaljerad redovisning av verksamhetsvolymerna i form av ett mer omfattande tabellunderlag avseende de tre brottskategorierna samt totalprognoserna finns i bilaga 2.

<sup>17</sup> Andelsberäkningarna utgår från följande definitioner:  
*PMY - in*: Inkomna ärenden till Polismyndigheten, *PMY - ut*: Redovisade ärenden till åklagare, *ÅM - in*:



## 2.1 Historisk utveckling

De ärenden som ingår i brottskategorin särskilt resurskrävande brott har ofta åklagare som förundersökningsledare. Detta medför att Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten parallellt är involverade i ärendehandläggningen. Mot denna bakgrund är det naturligt att den utveckling av verksamhetsvolymerna inom denna brottskategori som kan ses hos Polismyndigheten också återspeglas i Åklagarmyndighetens inflöde. Inkomna ärenden avseende särskilt resurskrävande brott har vid polisen, efter ett par års nedgång, ökat något under 2023 men är fortsatt 11 procent lägre än rekordåret 2020. Utflödet av dessa brott hos Polismyndigheten, det vill säga antalet redovisade ärenden till åklagare, har till viss del följt trenden för inkomna ärenden. Utflödet under 2023 var 17 procent lägre jämfört med toppnoteringen 2020. Även antalet inkomna brottsmisstankar hos Åklagarmyndigheten har, efter två års nedgång, ökat något under 2023 men är alltså lägre än rekordåret 2020, helt i överrensstämmelse med Polismyndighetens ärendevolymerna. Av de inkomna brottsmisstankarna avseende särskilt resurskrävande brott leder cirka en tredjedel senare till åtal, men variation mellan olika brottsgrupper förekommer i detta hänseende. För de särskilt resurskrävande brotten har andelen åtal av samtliga beslutade brottsmisstankar varit relativt konstant under de senaste åren, vilket medför att den utveckling som finns hos Åklagarmyndighetens inflöde även återspeglas i utflödet, i form av antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut.

Domstolarnas inflöde av brottmål med förekomst av brottsmisstanke avseende särskilt resurskrävande brott ökade årligen under perioden 2016–2020. Under 2020 var antalet närmare 4 900 mål, en ökning med 33 procent jämfört med åren 2015–2016. Även för domstolarna skedde dock en nedgång åren 2021–2022 och utfallet 2022 slutade strax över nivåerna för åren 2015–2016. Under 2023 har antalet inkomna brottmål innehållande särskilt resurskrävande brottsmisstankar åter ökat. Antalet avgjorda mål inom domstolarna med förekomst av brottsmisstankar rörande särskilt resurskrävande brott uppvisar av naturliga skäl ett liknande mönster som för inkomna mål. En relativt kraftig ökning skedde åren 2016–2020, antalet avgjorda mål med förekomst av brottsmisstankar rörande särskilt resurskrävande brott ökade med närmare 30 procent mellan 2015 och 2020. Precis som för inkomna brottmål minskade antalet avgjorda brottmål de två efterföljande åren. År 2023 ökade åter antalet avgjorda mål, knappt 3 procent, men var fortsatt lägre till antalet än 2020–2021.

De särskilt resurskrävande brotten är den brottskategori med klienter som generellt har de allra längsta strafftiderna vid Kriminalvården. Strafftiderna för brottskategorin ligger i snitt på över 1 000 dagar, vilket kan jämföras med strafftiderna för de två andra kategorierna som ligger runt 200 dagar. Detta innebär att förändringar i inflödet av volymerna kopplat till särskilt resurskrävande brott har en betydligt större påverkan på Kriminalvårdens resursbehov än övriga två kategorier. Särskilt resurskrävande brott har ökat sedan 2014 men sedan 2018 har ökningen varit kraftigare än tidigare med i snitt en uppgång på 8 procent per år. Under 2023 var ökningen 9 procent. Brottskategorin har även ökat som andel av samtliga påbörjade fängelseverkställigheter. År 2018 utgjorde brottskategorin 19 procent av alla påbörjade fängelseverkställigheter medan de utgjorde 25 procent år 2023. Förändringen av andelen är en effekt av dels ökade volymer av särskilt resurskrävande brott, dels minskade volymer av initialt volymstarka brott.

---

Inkomna brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten, *ÅM – ut*: Brottsmisstankar med åtalsbeslut, *DV – in*: Brottsmisstankar i inkomna mål vid tingsrätterna, *DV – ut*: Brottsmisstankar i avgjorda mål vid tingsrätterna, *KV – in*: Påbörjade fängelseverkställigheter och *KV – snitt*: Medelantal fängelseklienter

### 2.1.1 Mord, dråp mm

I brottsgruppen mord, dråp m.m. ingår förutom fullbordat mord eller dråp även brottsformerna förberedelse till mord, försök till mord och anstiftan till mord.<sup>18</sup> Inkomna ärenden vid polisen om mord, dråp m.m. har haft en generellt ökande trend och under 2023 har ökningen varit särskilt kraftig. Utflödet följer i huvudsak utvecklingen av inflödet.

Ärendena är i huvudsak åklagarledda och därför överlappar inflödet vid Åklagarmyndigheten till stor del inflödet vid Polismyndigheten. För Åklagarmyndigheten har brottsgruppen mord, dråp m.m. haft en ökande trend under lång tid även om inflödet var på en stabil nivå under åren 2020–2022. Under år 2023 ökade dock inflödet av brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten kraftigt och var cirka 50 procent högre än året innan. Antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut följer till stor del den utveckling som återfinns för inflödet.

Antalet avgjorda brottmål vid domstolarna som rör mord, dråp m.m. har ökat med 30 procent sedan 2018 och ökningen det senaste året är 18 procent, vilket motsvarade det näst högsta uppmätta utfallet endast överträffat av antal mål 2020. Antalet påbörjade fängelseverkställigheter för mord, dråp m.m. har också ökat de senaste åren. 2023 påbörjades 196 fängelseverkställigheter inom brottsgruppen, vilket är 60 fler än under 2018. Under 2023 ökade fängelseverkställigheterna med 11 procent. Mord, dråp m.m. står för 17 procent av straffmassan avseende fängelseverkställigheter vid Kriminalvården.

### 2.1.2 Allvarliga narkotikabrott

De allvarliga narkotikabrotten har sedan 2020 haft en nedåtgående trend avseende såväl inflöde som utflöde vid polisen. För Åklagarmyndigheten har inflödet minskat med 16 procent sedan 2018. Utflödet i form av brottsmisstankar med åtalsbeslut ökade under 2023 jämfört med föregående år, men historiskt följer utflödet väl den utveckling som återfinns hos inflödet. Andelen av de inkomna brottsmisstankarna som leder till åtalsbeslut är generellt hög. För tingsrätterna är inkomna och avgjorda brottmål vad avser allvarliga narkotikabrott en brottsgrupp som stigit stadigt, och kraftigt, de senaste åren. År 2022 avstannade ökningen men under 2023 syns åter en relativt kraftig ökning. Antalet avgjorda brottmål vid tingsrätterna innehållande brottsmisstankar vad avser allvarliga narkotikabrott har nästintill fördubblats sedan 2017. Även de påbörjade fängelseverkställigheterna för allvarliga narkotikabrott har mer än fördubblats sedan 2018 och under 2023 ökade dessa med 21 procent.

### 2.1.3 Våldtäkt

Inkomna ärenden om våldtäkt till polisen har med undantag för 2022 ökat varje år sedan 2015. Antal redovisade ärenden som rör våldtäkt till Åklagarmyndigheten har i stort följt utvecklingen för inflödet.

För inkomna brottsmisstankar om våldtäkt till Åklagarmyndigheten har det varit en ökande trend under flera år med en påtaglig ökning jämfört med 2018 men har minskat något sedan 2021. I statistiken för våldtäkt finns enstaka ärenden som har flera hundra brottsmisstankar som kan påverka utfallet enskilda år. Andelen av de inkomna brottsmisstankarna som går till åtalsbeslut är förhållandevis låg. Antal inkomna brottmål innehållande brottsmisstanke rörande våldtäkt ökade

<sup>18</sup> En stor del av alla ärenden med rubriceringen fullbordat mord gäller dödsfall som efter utredning visar sig ha annan orsak än dödligt våld, exempelvis självmord, överdoser och sjukdomsfall. Dessa ärenden går av naturliga skäl inte vidare i brottmålsprocessen, utan läggs ner. Antalet konstaterade fall av dödligt våld är omkring 100–120 per år medan antalet avslutade ärenden om fullbordat mord eller dråp är mer än dubbelt så högt.

markant mellan åren 2015–2020, när en fördubbling av inflödet skedde. År 2021–2022 skedde en minskning men 2023 ökade åter antal avgjorda mål till nivåer i paritet med tidigare högsta nivåer. Inom Kriminalvården ses också stora procentuella förändringar av antalet påbörjade fängelseverkställigheter som nästan fördubblats sedan 2018.

#### 2.1.4 Grov misshandel

Mellan 2012 och 2023 har det årligen inkommit mellan 3 500 och 4 500 ärenden avseende grov misshandel till Polismyndigheten. Under de senaste åren har cirka en tredjedel av dessa ärenden senare redovisats till åklagare, det vill säga mellan 1 200 och 1 400 ärenden. Både in- och utflödet från Polismyndigheten avseende grov misshandel har varierat i liten omfattning under de senaste tre åren. Den relativt stabila trend som återfinns inom Polismyndigheten i detta avseende återfinns även hos Åklagarmyndigheten, när antalet inkomna brottsmisstankar och antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut studeras. Antal avgjorda brottmål vid tingsrätter, avseende grov misshandel, har varierat mellan knappt 900 och 1 000 under de senaste åtta åren. Brottgruppen grov misshandel uppvisar således en relativt stabil historisk utveckling under de senaste åren vilket även syns inom Kriminalvården, där antalet påbörjade fängelseverkställigheter för grov misshandel varierar mellan 430 och 460 under de senaste sex åren.

#### 2.1.5 Rån

Antalet inkomna ärenden till Polismyndigheten avseende rån varierade mellan 7 900 och 8 300 under perioden 2016–2020. Därefter har antalet minskat påtagligt och var under år 2023 cirka 5 800. Den minskning som återfinns i Polismyndighetens inflöde återspeglas även i myndighetens utflöde där antalet redovisade ärenden har minskat med knappt 30 procent sedan 2020. Även senare i brottmålsprocessen, hos Åklagarmyndigheten och tingsrätterna, har ärendevolymer avseende rån minskat. Under perioden 2020–2023 har exempelvis antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut avseende rån minskat med 24 procent. Antalet påbörjade fängelseverkställigheter avseende rån har minskat sedan toppen 2020. Antalet fängelseverkställigheter ökade dock med 5 procent under 2023.

#### 2.1.6 Vapenbrott

Vad det gäller inflödet av ärenden till Polismyndigheten är vapenbrott den brottsgrupp inom brottskategorin särskilt resurskrävande brott som ökat mest och har mer än fördubblats på tio års tid. Det är främst de grova vapenbrotten som ligger bakom ökningen – sedan år 2020 har inflödet av ärenden som gäller vapenbrott av normalgraden varit sammantaget oförändrat, medan ärenden om grovt vapenbrott har ökat med omkring 60 procent. De grova vapenbrotten utgjorde knappt 40 procent av alla inkomna ärenden om vapenbrott under 2023. Även inflödet av brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten avseende vapenbrott har ökat i ett längre tidsperspektiv: från cirka 4 000 inkomna brottsmisstankar per år under perioden 2008–2016 till knappt 6 000 per år under de senaste fyra åren. Sedan 2020 har dock volymökningen avstannat och antalet inkomna brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten ligger på en stabil nivå. Samma utveckling återfinns för brottsmisstankar med åtalsbeslut. Antal brottmål vid tingsrätterna avseende vapenbrott är den antalsmässigt största brottsgruppen inom särskilt resurskrävande brott. Målen ökade fram till 2020 men har sedan dess minskat. Inom Kriminalvården har volymerna ökat under de senaste åren och särskilt under 2021 då antalet påbörjade fängelseverkställigheter ökade med 19 procent. Under 2023 ökade volymerna med 13 procent.

## 2.2 Uppföljning av tidigare prognoser

För år 2023 prognostiserade samtliga myndigheter ökade verksamhetsvolymen i föregående års prognoser. Vid en uppföljning av dessa prognoser kan man konstatera att utfallet för år 2023 också visar ökade volymer av särskilt resurskrävande brott hos myndigheterna i brottmålsprocessen.

För särskilt resurskrävande brott hos Polismyndigheten prognostiserades för 2023 en ökning av inflödet med 1 procent och av utflödet med 2 procent jämfört med 2022. Enligt utfallet för 2023 har antalet inkomna ärenden ökat med 2 procent och antalet redovisade ärenden med 1 procent. Utfallet jämfört med prognos är därför väl inom felmarginalen för både in- och utflödet. Nedbrutet per brottsgrupp var skillnaderna större men fortsatt inom felmarginalen.<sup>19</sup> Samtliga brottsgrupper förutom allvarliga narkotikabrott har haft ett högre inflöde än väntat och därmed bidragit till ett högre utfall än prognos.

Åklagarmyndigheten prognostiserade en ökning med 4 procent avseende inflödet av särskilt resurskrävande brott när 2023 jämförs med 2022. När det faktiska utfallet för 2023 jämförs med 2022 kan det konstateras att antalet inkomna brottsmisstankar följer den prognostiserade utvecklingen, eftersom en ökning av antalet inkomna brottsmisstankar med 5 procent har skett. Inom denna brottskategori avviker främst mord, dråp m.m. och grov misshandel genom att fler brottsmisstankar har inkommit i förhållande till den prognostiserade volymen. För brottsmisstankar med åtalsbeslut prognostiserades en marginell ökning, med 2 procent, under 2023 i förhållande till 2022. När det faktiska utfallet för 2022 jämförs med 2023 har utflödet av brottsmisstankar från Åklagarmyndigheten ökat med 5 procent. Bland brottsgrupperna inom denna kategori avviker främst mord, dråp m.m. och allvarliga narkotikabrott genom att det faktiska utfallet är klart högre än det prognostiserade utfallet. När faktiskt utfall jämförs med prognos kan det konstateras att utfallet för år 2023 ligger inom prognosens osäkerhetsintervall för såväl inflöde som utflöde avseende särskilt resurskrävande brott vid Åklagarmyndigheten.

För särskilt resurskrävande brott hos tingsrätterna prognostiserades för 2023 en ökning av avgjorda brottmål med dom<sup>20</sup> med 5 procent jämfört med 2022. När det preliminära årsutfallet för 2023 jämförs med 2022 kan det konstateras att antalet avgjorda mål utvecklades i linje med prognos, det vill säga en ökning, dock endast med dryga 2 procent.

Kriminalvården prognostiserade att antalet påbörjade fängelseverkställigheter gällande särskilt resurskrävande brott skulle öka med 5 procent under 2023. Utfallet för 2023 visar att volymerna ökade med mer än så, 9 procent. Som nämnts tidigare har ökningen främst skett inom allvarliga narkotikabrott som ökat med 21 procent och också är den volymmässigt största gruppen inom kategorin särskilt resurskrävande brott. Även vapenbrott har ökat mer än förväntat under 2023.

## 2.3 Prognos

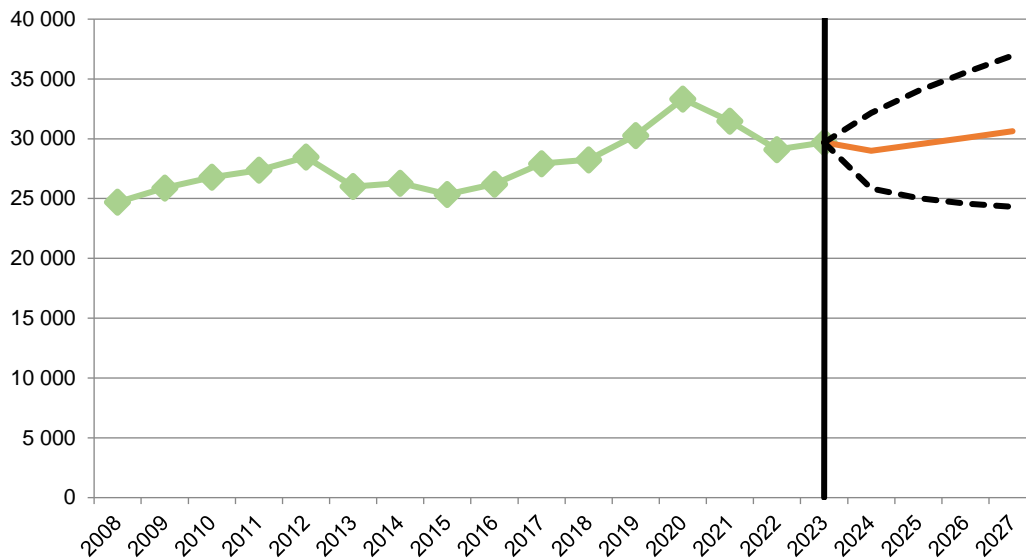
Inflödet av särskilt resurskrävande brottsärenden till Polismyndigheten beräknas ha en svagt uppåtgående trend under 2024–2027 och prognostiseras öka med 3 procent 2027 jämfört med 2023, se tabell 2. Det är främst vapenbrott, våldtäkt och allvarliga narkotikabrott som beräknas bidra till den uppåtgående trenden. Mord, dråp m.m. och rån minskar medan grov misshandel prognostiseras ha ett oförändrat inflöde. Prognosen för Polismyndighetens utflöde för särskilt resurskrävande brott följer i

<sup>19</sup> Inom felmarginal betyder att ett utfall ligger inom det 95-procentiga konfidensintervallet.

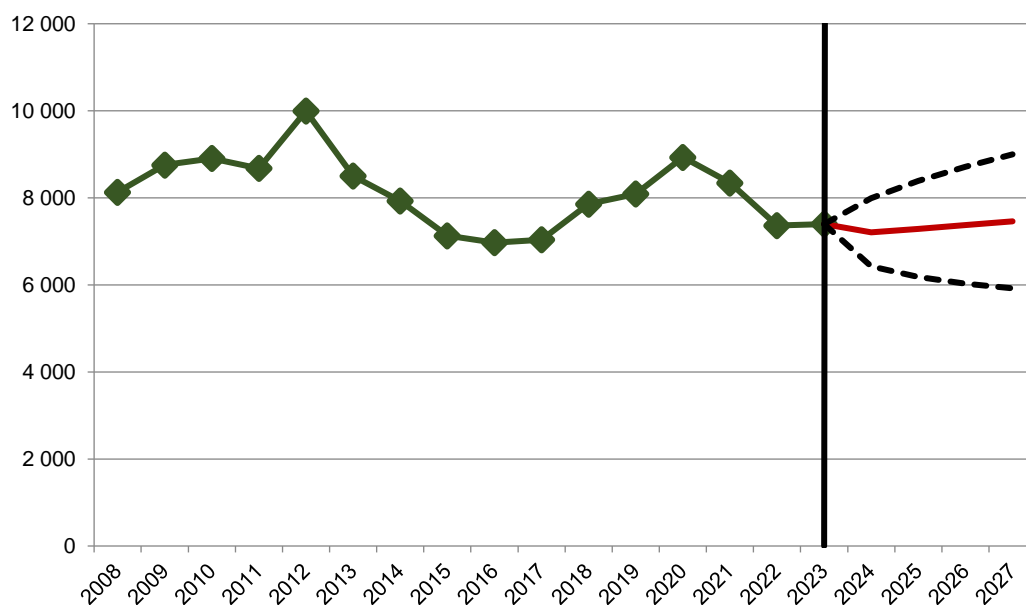
<sup>20</sup> För 2023 togs ingen prognos fram vad avser inkomna brottmål för de olika brottskategorierna, eftersom historiskt utfall saknades till följd av lanseringen av DiBa.

huvudsak den för inflödet, det vill säga en svagt uppåtgående trend under 2024–2027. Utflödet 2027 prognostiseras vara 1 procent högre än 2023.

**Figur 7. Särskilt resurskrävande brott vid Polismyndigheten: antal inkomna ärenden 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**



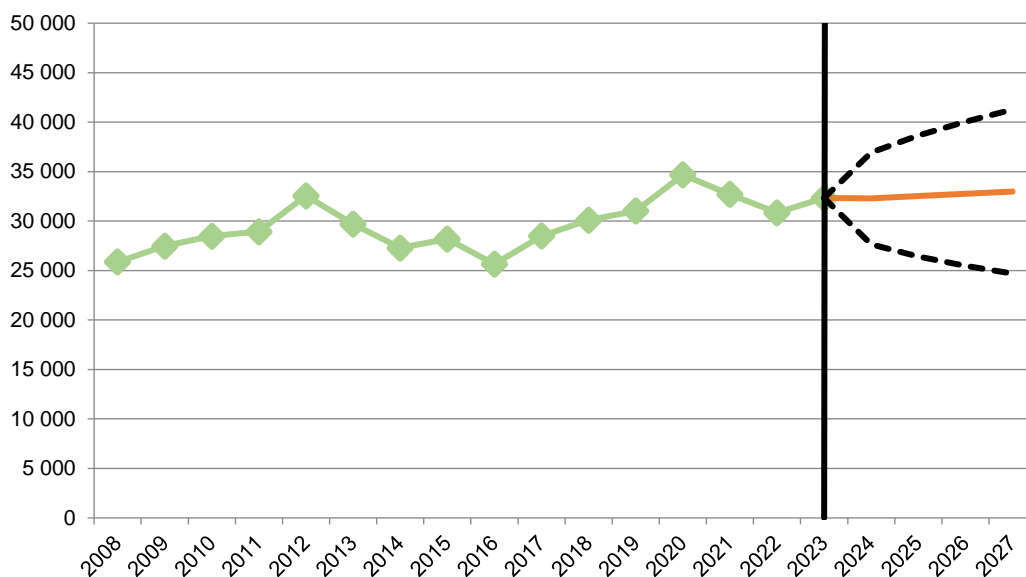
**Figur 8. Särskilt resurskrävande brott vid Polismyndigheten: antal redovisade ärenden 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**



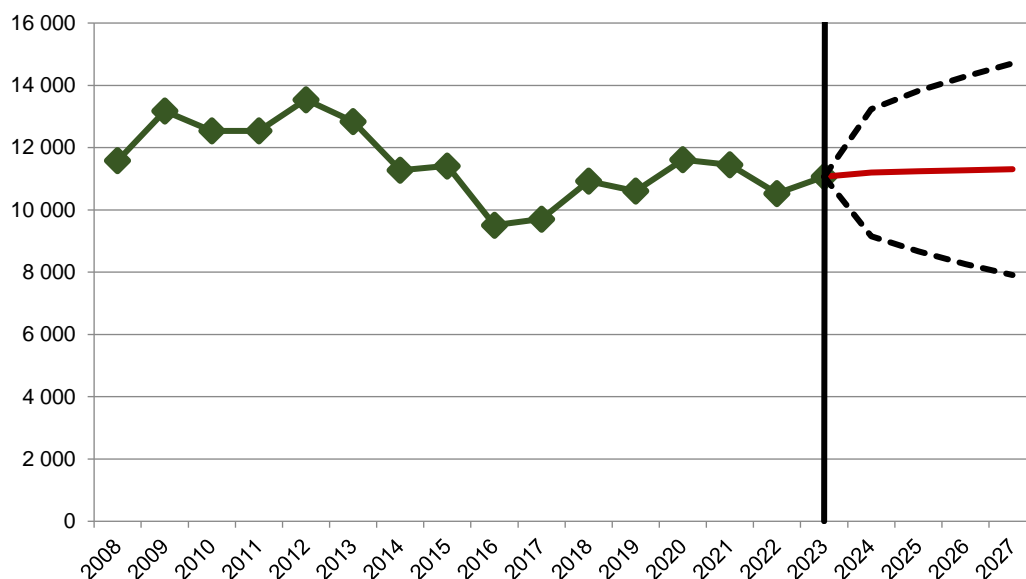
Antalet inkomna brottsmisstankar vid Åklagarmyndigheten avseende särskilt resurskrävande brott prognostiseras öka med 2 procent mellan 2023 och 2027. Den prognostiserade utvecklingen ser dock olika ut för de brottsgrupper som ingår i denna kategori. Antalet inkomna brottsmisstankar avseende vapenbrott har en stigande trend under ett antal år tillbaka och för denna brottsgrupp prognostiseras ett fortsatt ökat inflöde (+ 14 procent). Brottsgruppen mord, dråp m.m. är särskilt svårprognostiserad, bl.a. mot bakgrund av att volymerna inom denna brottsgrupp är relativt små vilket medför att variationerna

är stora mellan olika år. Enligt denna prognos kommer antalet inkomna brottsmisstankar avseende mord och dråp m.m. att öka med 12 procent under prognosperioden. Prognosen avseende antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut, som illustreras i figur 6, följer väl det prognostiserade inflödet till Åklagarmyndigheten. Enligt denna prognos kommer utflödet av brottsmisstankar att öka med 2 procent under perioden 2023–2027. Ökande volymer prognostiseras för rån (+ 10 procent), våldtäkt (+ 10 procent), mord, dråp m.m. (+ 7 procent) och vapenbrott (+ 7 procent) medan grov misshandel (- 5 procent) och allvarliga narkotikabrott (- 4 procent) minskar något enligt denna prognos.

**Figur 9. Särskilt resurskrävande brott vid Åklagarmyndigheten: antal inkomna brottsmisstankar 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**



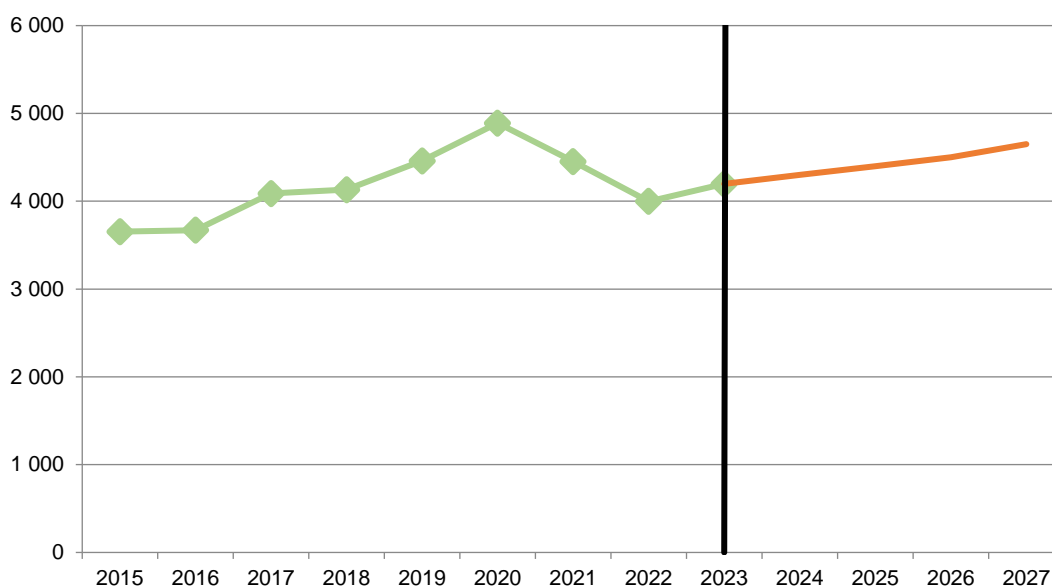
**Figur 10. Särskilt resurskrävande brott vid Åklagarmyndigheten: antal brottsmisstankar med åtalsbeslut 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**



Antal inkomna brottmål innehållande brottsmisstanke vad avser särskilt resurskrävande brott ökade 2023 och prognostiseras fortsätta öka något de kommande åren. Den slutliga prognosen utgår från en statistisk prognos som sedan är justerad något utifrån Domstolsverkets bedömning om fortsatt ökning av inflödet. Den främsta anledningen till justeringen är att prognosen för avgjorda särskilt resurskrävande brott prognostiseras öka. Det ter sig därmed rimligt att även inkomna mål inom denna brottkategori ökar, inte minst eftersom dessa mål inte sällan är förtursmål och avgörs därmed relativt snabbt efter inkommande. Det faktum att myndigheterna tidigare i brottmålsprocessen prognostiserar ett visst ökat utflöde talar också för en fortsatt ökning av inflödet i tingsrätt. Ökningstakten bedöms hamna kring drygt 2 procent per år, det vill säga något lägre ökning än 2023 men i paritet med ökningstakten för avgjorda brottmål.

Antal avgjorda brottmål innehållande brottsmisstanke vad avser särskilt resurskrävande brott prognostiseras fortsätta öka de kommande åren. Ökningstakten bedöms hamna kring drygt 2 procent per år, det vill säga i paritet med utvecklingen under 2023. Antalsmässigt är ökningstakten modest men då dessa mål är arbetskrävande, bl.a. sett till huvudförhandlingstid, andel mål med häktade och förekomst av hemliga tvångsmedel, motsvarar prognosen en tydligt ökad arbetsbörda för tingsrätterna.

**Figur 7: Särskilt resurskrävande brott vid Domstolsverket: antal inkomna brottmål med brottsmisstanke 2015–2023<sup>21</sup> och prognos för 2024–2027.\***

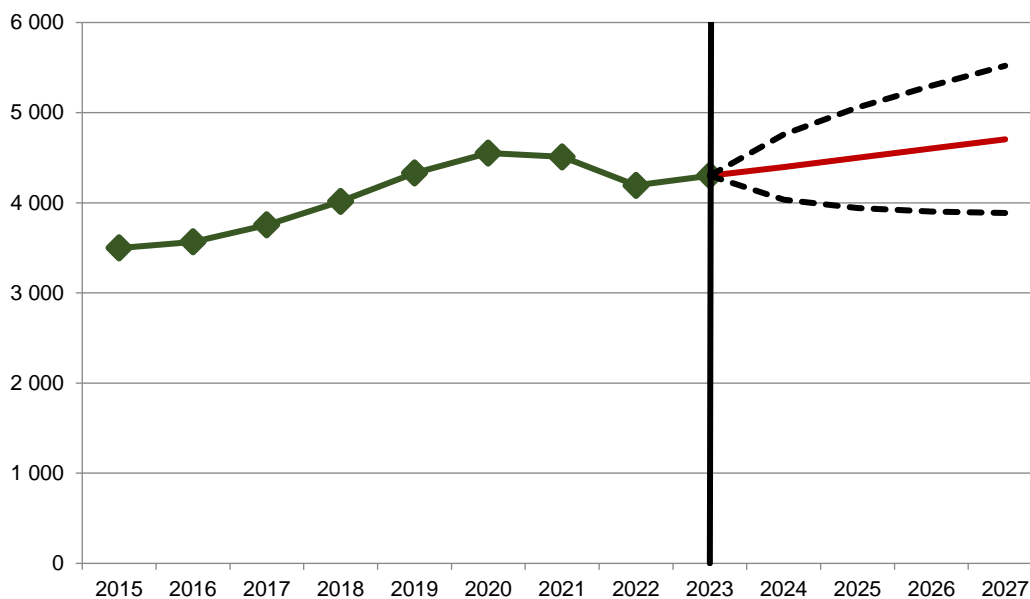


\*Osäkerhetsintervall saknas för denna prognos eftersom den baseras på en bedömningsjustering.

<sup>21</sup> Utfall 2023 är preliminärt.

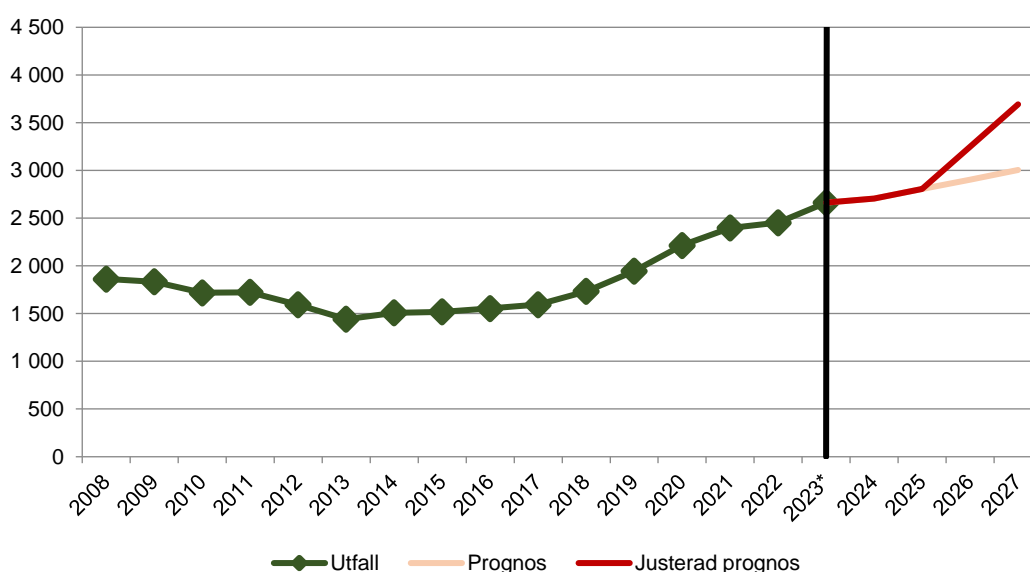


**Figur 8: Särskilt resurskrävande brott vid Domstolsverket: antal avgjorda brottmål med brottsmisstanke 2015–2023 och prognos för 2024–2027.**



Antalet påbörjade fängelseverkställigheter avseende särskilt resurskrävande brott förväntas öka. Med anledning av det stora antalet reformer som genomförs inom kriminalpolitiken görs justeringar av de statistiska prognoserna, se kapitel 1.5.4. Den justerade prognosen (redovisas i figur 9) för de kommande fyra åren visar på ökade volymer med 39 procent. Ökningen är kraftigare under den senare delen av prognosperioden när effekterna av olika reformer förväntas falla ut. Bland annat beräknas reformer kring slopad fängelsepresumtion ge ett ökat inflöde med 240 klienter år 2027 och slopad straffrabatt för unga beräknas ge ett ökat inflöde med 390 klienter år 2027 för den här brottskategorin.

**Figur 9: Särskilt resurskrävande brott vid Kriminalvården: antal påbörjade fängelseverkställigheter 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**





**Tabell 2. Särskilt resurskrävande brott: Utfall av verksamhetsvolymen år 2020–2023 samt prognos år 2024–2027.**

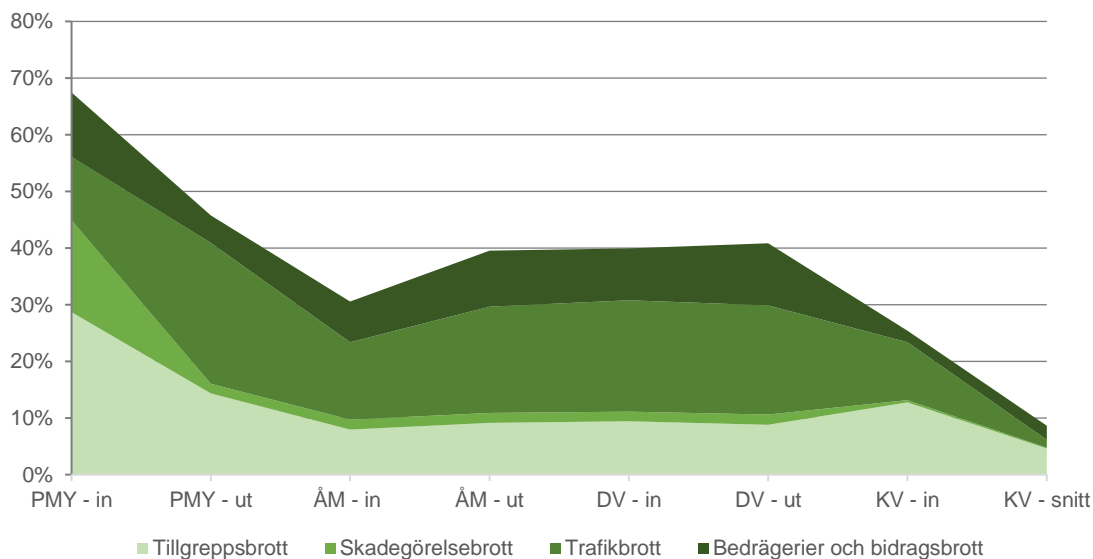
Särskilt resurskrävande brott	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Utveckling 2023–2024	Utveckling 2023–2027
<b>Inkomna ärenden till Polismyndigheten</b>	33 328	31 466	29 097	29 684	29 000	29 500	30 100	30 600		
Förändring i antal	3 049	-1 862	-2 369	587	-684	500	600	500	-684	916
Förändring i procent	0	-5,6%	-7,5%	2,0%	-2,3%	1,8%	1,8%	1,9%	-2,3%	3,1%
<b>Ärenden redovisade till åklagare</b>	8 932	8 342	7 364	7 396	7 200	7 300	7 400	7 500		
Förändring i antal	842	-590	-978	32	-196	100	100	100	-196	104
Förändring i procent	0	-6,6%	-11,7%	0,4%	-2,6%	1,1%	1,2%	1,2%	-2,6%	1,4%
<b>Inkomna brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten</b>	34 668	32 703	30 842	32 331	32 300	32 500	32 800	33 000		
Förändring i antal	3 646	-1 965	-1 861	1 489	-31	200	300	200	-31	669
Förändring i procent	0	-5,7%	-5,7%	4,8%	-0,1%	0,6%	0,9%	0,6%	-0,1%	2,1%
<b>Brottsmisstankar med åtalsbeslut</b>	11 615	11 447	10 529	11 066	11 200	11 200	11 300	11 300		
Förändring i antal	1 008	-168	-918	537	134	0	100	0	134	234
Förändring i procent	0	-1,4%	-8,0%	5,1%	1,2%	0,0%	0,9%	0,0%	1,2%	2,1%
<b>Inkomna brottmål med brottsmisstanke</b>	4 890	4 453	3 998	4 198	4 300	4 400	4 500	4 700		
Förändring i antal	430	-437	-455	200	102	100	100	150	102	502
Förändring i procent	0	-8,9%	-10,2%	5,0%	2,4%	2,3%	2,3%	3,3%	2,4%	12,0%
<b>Avgjorda brottmål i domstol med brottsmisstanke</b>	4 552	4 509	4 193	4 301	4 400	4 500	4 600	4 700		
Förändring i antal	222	-43	-316	108	99	100	100	100	99	399
Förändring i procent	0	-0,9%	-7,0%	2,6%	2,2%	2,3%	2,3%	2,2%	2,2%	9,3%
<b>Påbörjade fängelseverkställigheter i Kriminalvården</b>	2 215	2 397	2 453	2 663	2 700	2 800	3 250	3 690		
Förändring i antal	271	182	56	210	37	100	450	440	37	1 027
Förändring i procent	0	8,2%	2,3%	8,6%	1,5%	3,7%	15,8%	13,7%	1,5%	38,6%

### 3 Initialt volymstarka brott

Utvecklingen för de initialt volymstarka brotten har de senaste åren varit i huvudsak samstämmig för myndigheterna i form av en nedåtgående trend genom hela brottmålsprocessen. Inom kategorin finns dock skillnader i utveckling för de olika brottsgrupperna där den tydligaste historiska trenden är den stadiga minskningen av tillgreppsbrott. Prognoserna för 2023 i föregående års rapport avvek från utfallet i stora delar av brottmålsprocessen. Bland annat underskattades volymerna för bedrägeri och bidragsbrott medan trafikbrott överskattades. Den historiska nedåtgående trenden prognostiseras fortsätta i delar av brottmålsprocessen med minskade verksamhetsvolymerna fram till 2027. Åklagarmyndighetens utflöde väntas gå emot trenden och öka marginellt men det är främst verksamhetsvolymerna hos Kriminalvården som sticker ut genom att antalet påbörjade fängelseverkställigheter prognostiseras öka med 73 procent. Detta är i huvudsak en effekt av föreslagna lagstiftningsförändringar.

Figur 11 visar andelen som de initialt volymstarka brotten utgör för de olika myndigheternas in- och utflöde.

**Figur 11. Andel initialt volymstarka brott av totalen genom brottmålsprocessen<sup>22</sup>, uppdelat per brottsgrupp och baserat på utfall 2022.**



#### 3.1 Historisk utveckling

Polismyndighetens inflöde av initialt volymstarka brott har varierat över tid men jämfört med 2015 har inflödet minskat med 9 procent och brottskategorin utgjorde 2023 två tredjedelar av det totala inflödet av brottsärenden, vilket också framgår av figur 11. Tillgreppsbrotten är den största brottsgruppen i Polismyndighetens inflöde och utgör 40 procent av brotten i denna kategori. Förundersökningarna för de initialt volymstarka brotten leds i åtta av tio fall av polis. Majoriteten av ärendena inom denna kategori avslutas genom beslut om att inte inleda förundersökning eller beslut om att lägga ner

<sup>22</sup> Uppgifter som redovisas i detta avsnitt avser, för Kriminalvården, enbart påbörjade fängelseverkställigheter. Således inkluderas inte frivårdsverkställigheter vilket skulle kunna ge en annan bild av utvecklingen framför allt på brottsgruppsnivå.

förundersökning. Enbart 8 procent av de avslutade ärendena redovisas till åklagare, och av dessa är trafikbrotten den största gruppen. Polismyndighetens utflöde av initialt volymstarka brott har minskat med knappt en tredjedel åren 2015–2023. Utflödet från Polismyndigheten har därmed minskat i snabbare takt än inflödet, vilket till stor del förklaras av att polisen tydligare har fokuserat utredningsresurserna på ärenden som bedöms kunna leda till lagföring och ha betydelse för påföljden. Detta syns tydligast på att antalet ärenden som avslutas genom beslut om förundersökningsbegränsning nästan har trefaldigats sedan 2015.<sup>23</sup>

Det minskade utflödet från Polismyndigheten återspeglas också i inflödet till Åklagarmyndigheten, där inkomna brottsmisstankar i kategorin initialt volymstarka brott har minskat med cirka en tredjedel jämfört med 2015. Som framgår av figur 11, utgör brottskategorin cirka 30 procent av alla brottsmisstankar som inkommer till Åklagarmyndigheten, och mer än hälften av de inkomna brottsmisstankarna för initialt volymstarka brott leder senare fram till åtalsbeslut. Övriga brottsmisstankar avslutas huvudsakligen genom beslut om att utfärda strafförelägganden eller åtalsunderlåtelse samt beslut om att lägga ner förundersökningen. Åklagarmyndighetens utflöde av dessa brott har minskat med 36 procent 2023 jämfört med 2015.

En viss del av ärendevolymerna inom brottskategorin initialt volymstarka brott hanteras inom *snabbare lagföring*. En effekt av snabbare lagföring är att fler åtalsbeslut fattas medan färre strafförelägganden utfärdas, vilket medför en ökad ärendevolum hos tingsrätterna. Någon tydlig effekt av snabbare lagföring på andelen brottsmisstankar med åtalsbeslut i förhållande till utfärdade strafförelägganden kan dock inte identifieras för initialt volymstarka brott. Detta kan delvis förklaras av att den myndighetsgemensamma brottskategoriseringen inte är konstruerad för att identifiera ärenden inom snabbare lagföring.

Inflödet av brottmål till tingsrätterna med förekomst av brottsmisstanke avseende initialt volymstarka brott låg relativt stabilt under åren 2015–2019. Därefter skedde en ökning, och utfallet 2021 var cirka 10 procent högre jämfört med 2019. En bidragande faktor till ökningen av inte minst trafikbrott kan vara utökningen av snabbare lagföring under dessa år. Under de två senaste åren har inflödet åter minskat. Brottskategorin har minskat i andel av den totala volymen av brottmål, vilket främst förklaras av att andelen brott i kategorin övriga brott har ökat mer än de initialt volymstarka brotten under samma period. Trenden har varit snarlik för avgjorda mål med förekomst av brottsmisstankar rörande initialt volymstarka brott. Det har skett en nedgång under 2022–2023 jämfört med toppnoteringen 2021 och nedgången syns för samtliga brottsgrupper.

Initialt volymstarka brott utgjorde ungefär en tredjedel av alla påbörjade fängelseverkställigheter år 2015. Denna andel har fram till 2023 minskat till 23 procent. Som beskrivits tidigare i kapitel 2 är detta en effekt av dels minskat inflöde av initialt volymstarka brott, dels ökat inflöde av särskilt resurskrävande brott. Nedgången i inflödet av de initialt volymstarka brotten hos Kriminalvården innebär att kategorin nu är inflödesmässigt jämnstor med kategorin särskilt resurskrävande brott.

### 3.1.1 Tillgreppsbrott

Den brottsgrupp inom initialt volymstarka brott som har det största inflödet till Polismyndigheten är tillgreppsbrott. Inflödet av dessa brottsärenden har dock haft en nedåtgående trend mellan 2014 och 2021, för att sedan plana ut på en historiskt låg nivå. Den nedåtgående trenden blir ännu tydligare om

---

<sup>23</sup> Under 2015 avslutades 1,7 procent av ärendena genom beslut om förundersökningsbegränsning och under 2023 förundersökningsbegränsades 4,5 procent av ärendena.

tillgreppsbrott i butik exkluderas – inflödet av dessa har sedan 2018 varit sammantaget oförändrat men under 2023 har antalet ökat. Trenden har även varit nedåtgående i de efterföljande stegen av brottmålsprocessen och minskningen är mest påtaglig i inflödet till Åklagarmyndigheten, där de nästan halverats under en tioårsperiod. Många av dessa ärenden avslutas relativt tidigt i brottmålsprocessen, under 2023 avslutades till exempel 94 procent av dessa ärenden hos polisen utan att redovisas till åklagare. Orsaken till detta är att dessa brott i hög grad inte går att utreda eller skulle kräva utredningsresurser som inte står i proportion till brottens allvarlighetsgrad. Den låga redovisningsandelen bidrar även till att antalet tillgreppsbrott minskar kraftigt senare i brottmålsprocessen men brottsgruppen är ändå, tillsammans med trafikbrotten, en av de största grupperna i denna kategori hos samtliga myndigheter i brottmålsprocessen. In- och utflöde av mål vid tingsrätt rörande tillgreppsbrott minskade 2022 och var de lägsta uppmätta för den period det finns statistik tillgängligt på brottsmisstankenivå, det vill säga sedan 2015. Utfallet 2023 var i paritet med året innan. Även inom Kriminalvården är inflödet av fängelseverkställigheter på historiskt låga nivåer med en bottennotering 2021.

### 3.1.2 Trafikbrott<sup>24</sup>

Trafikbrotten är den brottsgrupp i denna kategori med lägst antal inkomna ärenden hos Polismyndigheten men som i delar av brottmålsprocessen är den största brottsgruppen, till och med större än tillgreppsbrotten. Orsaken till detta är att andelen ärenden som redovisas till åklagare är mycket högre för trafikbrotten än övriga brottsgrupper i denna kategori, vilket beror på att bevisläget för dessa brott i regel är mycket bra. Andelen redovisade ärenden är särskild hög bland så kallade artbrott och de brott som senare leder till en fängelseverkställighet, till exempel rattfylleri, drograttfylleri och grov vårdslöshet i trafik där 60–80 procent redovisas till åklagare. Spridningen är dock stor och för till exempel smitningar vid parkeringsskador redovisades nästan inga ärenden trots att dessa brott utgjorde 45 procent av Polismyndighetens alla inkomna ärenden om trafikbrott. Trenden för trafikbrotten har de senaste fyra åren varit nedåtgående hos Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Denna effekt avtar i de efterföljande delarna av brottmålsprocessen, där utvecklingen hos tingsrätterna och Kriminalvårdens inflöde av fängelseverkställigheter i stort varit oförändrat under samma period. För tingsrätternas del kan det förklaras av att allt fler trafikbrott hanteras inom ramen för snabbare lagföring vilket bidrar till att hålla nivåerna uppe av brottmål inom denna brottsgrupp. Brottsgruppen är den antalsmässigt största vad avser initialt volymstarka brott vid tingsrätt, och mål innehållande brottsmisstanke rörande rattfylleri den vanligast förekommande, följt av olovlig körning.

### 3.1.3 Skadegörelsebrott

Skadegörelsebrott har sedan 2016 i huvudsak haft ett ökat inflöde till Polismyndigheten. Under de senaste åren är det främst skadegörelse mot offentlig verksamhet som ökat mycket kraftigt och bidragit till ökningen i denna kategori. I de efterföljande delarna av brottmålsprocessen har dock dessa brott en fortsatt nedåtgående trend. Den främsta orsaken till att ökningen hos Polismyndigheten inte får genomslag senare i brottmålsprocessen är att bara omkring 1 procent av ärendena redovisas till åklagare, och därmed får en ökning i inflödet hos Polismyndigheten en marginell effekt på de efterföljande delarna i brottmålsprocessen. I likhet med tillgreppsbrotten förklaras den låga

<sup>24</sup> Trafikbrott avslutas i ungefär 85 procent av fallen genom att Polismyndigheten utfärdar en ordningsbot direkt på plats. Övriga trafikbrott registreras som ett inkommet ärende och hanteras i den brottmålsprocess som är föremål för denna rapport.

redovisningsandelen till åklagare av att dessa brott i hög grad inte går att utreda eller skulle kräva utredningsresurser som inte står i proportion till brottens allvarlighetsgrad.

### 3.1.4 *Bedrägeri och bidragsbrott*

Bedrägeri och bidragsbrott är den brottsgrupp inom initialt volymstarka brott där inflödet till Polismyndigheten ökade mest under 2023 – antalet inkomna ärenden var 20 procent högre än 2022. De brott som starkast bidrar till ökningen är bedrägeri genom social manipulation och kortbedrägerier. Bidragsbrotten, som i hög grad är ärenden som inkommer från andra myndigheter, har också ökat men den utvecklingen har pågått en längre tid. Den uppåtgående trenden för bedrägeri och bidragsbrott går dock inte att se lika tydligt senare i brottmålsprocessen, vilket har flera förklaringar. Antalet ärenden som redovisas till åklagare har inte ökat lika mycket som inflödet av ärenden. Detta beror dels på att en större andel av de inkomna ärendena har lagts ner utan att förundersökning inletts, dels på att antalet öppna ärenden har ökat kraftigt under 2023 på grund av tiden det tar att utreda dessa ärenden. Den tidigare nedåtgående trenden i inflödet till Åklagarmyndigheten bröts under 2023 och antalet inkomna brottsmisstankar var 12 procent fler jämfört med 2022. Samtidigt är både redovisade ärenden och inkomna brottsmisstankar mått som fungerar mindre bra för att beskriva verksamhetsvolymerna i denna brottsgrupp. Inom framför allt bedrägerier är det vanligt att ett fåtal personer ligger bakom ett stort antal brott. Hos tingsrätterna har avgjorda mål med förekomst av brottsmisstanke om bedrägerier och bidragsbrott ökat fram till 2022 men minskat under 2023. Antalet påbörjade fängelseverkställigheter för brott i denna kategori har varit i stort oförändrat under de senaste sex åren.

## 3.2 Uppföljning av tidigare prognoser

För initialt volymstarka brott hos Polismyndigheten prognostiserades det i föregående rapport en minskning av både inkomna och redovisade ärenden med 1 respektive 3 procent för 2023 jämfört med 2022. Enligt utfallet för 2023 har antalet inkomna ärenden ökat med 2 procent medan antalet redovisade ärenden har varit i nivå med prognosen och minskat med 2 procent. Inflödets avvikelse mot prognos förklaras främst av en kraftigare ökning av bedrägeri och bidragsbrott än prognostiserat samt en stor ökning av skadegörelsebrott i polisregion Stockholm. Eftersom en väldigt liten andel av skadegörelseärendena redovisas till åklagare gav inte ökningen i inflödet samma effekt på utflödet vilket förklarar varför antalet redovisade ärenden i denna brottskategori inte ökade trots ökat inflöde.

Hos Åklagarmyndigheten prognostiserades det för en minskning med 4 procent av antalet inkomna brottsmisstankar under 2023 jämfört med 2022. När det faktiska utfallet för 2023 jämförs med 2022, har inflödet till Åklagarmyndigheten minskat med 2 procent. Trots en god överensstämmelse mellan det prognostiserade utfallet och det faktiska utfallet för denna brottskategori, förekommer differenser för de underliggande brottsgrupperna. Exempelvis underskattades inflödesvolymen avseende bedrägerier och bidragsbrott i prognosen, medan trafikbrott överskattades.

Antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut i kategorin initialt volymstarka brott förväntades öka marginellt med 1 procent, enligt prognosen. Utfallet för 2023 visar att utflödet av brottsmisstankar från Åklagarmyndigheten har minskat med 1 procent. Den största förklaringen till skillnaden mellan prognostiserat och faktiskt utfall är att antalet brottsmisstankar avseende trafikbrott överskattades i prognosen.

För tingsrätterna prognostiserades en ökning med 4 procent 2023 av avgjorda brottmål med dom innehållande brottsmisstanke från denna brottskategori<sup>25</sup>. Utfallet stannade dock vid en minskning med 2 procent. Prognosberäkningarna i föregående års rapport avseende initialt volymstarka brott hos tingsrätterna baserades på ett prognostiserat utfall för 2022<sup>26</sup> om 39 500 mål, det vill säga en ökning jämfört med 2021, medan det faktiska utfallet blev 37 800. Det uppskattade högre värdet för 2022 påverkade även prognosen för 2023, vilket bidrog till prognosavvikelsen.

För Kriminalvården prognostiserades att påbörjade fängelseverkställigheter avseende initialt volymstarka brott skulle öka med 5 procent. Utfallet blev dock det motsatta och volymerna minskade i stället med 7 procent. Förklaringen till avvikelsen ligger i minskat inflöde av både tillgreppsbrott och trafikbrott som tillsammans står för nästan 90 procent av brotten i kategorin.

### 3.3 Prognos

Inflödet av initialt volymstarka brottsärenden till Polismyndigheten prognostiseras minska de kommande åren, se tabell 3. Detta trots att inflödet ökade under 2023. Det beror på att trenden ser olika ut för brottsgrupperna. Tillgreppsbrott beräknas sammantaget att minska. Bedrägeri och bidragsbrott har däremot en ökande trend medan både skadegörelsebrott och trafikbrott beräknas ha ett i stort oförändrat inflöde de kommande fyra åren. Sammantaget är det den nedåtgående trenden inom tillgreppsbrott som får det starkaste genomslaget för prognosen och resulterar i att kategorin prognostiseras ha en nedåtgående trend under prognosperioden.

Prognosen för bedrägeri och bidragsbrott är särskilt osäker. Under 2023 har inflödet av ärenden ökat kraftigt efter att ha varit i princip oförändrat flera år i rad. Men det brottsförebyggande arbetet är också en faktor som kan påverka verksamhetsvolymerna – Polismyndigheten samverkar med banker och tillsynsmyndigheter i syfte att motverka möjligheterna att begå bedrägerier, och förhoppningen är att den uppåtgående trenden för bedrägeribrott bryts under prognosperioden.

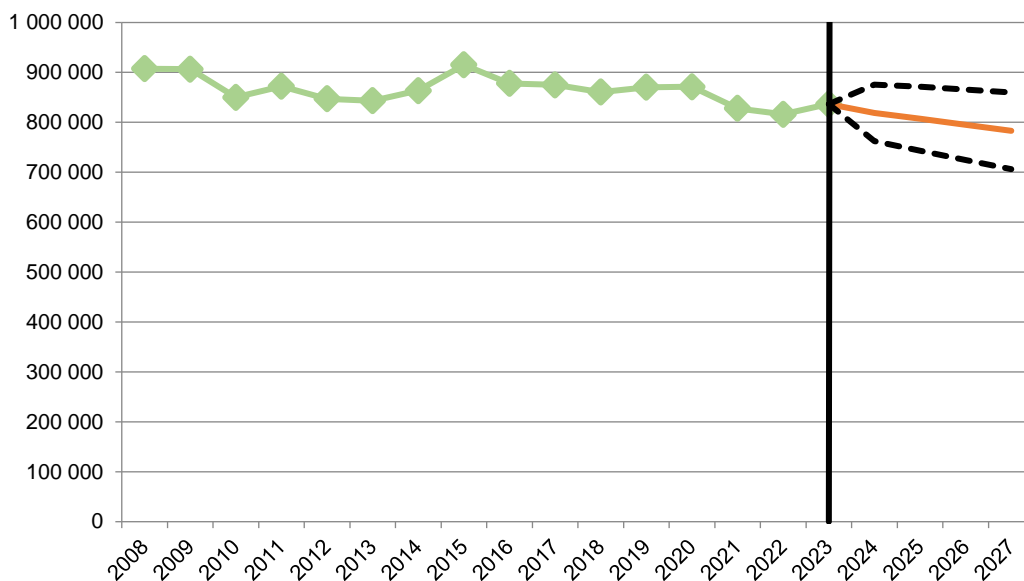
Vad det gäller antalet redovisade ärenden prognostiseras de också ha en nedåtgående trend de kommande åren, vilket främst förklaras av en förväntad fortsatt minskning av tillgreppsbrott. Trots att inflödet av bedrägerier och bidragsbrott<sup>27</sup> förväntas fortsätta öka prognostiseras ingen ökning av ärenden redovisade till åklagare inom denna brottsgrupp. Detta beror bland annat på att samma gärningspersoner ligger bakom många av brotten, och att andelen ärenden som redovisas till åklagare är mycket låg.

<sup>25</sup> För 2023 togs ingen prognos fram vad avser inkomna brottmål för de olika brottskategorierna, eftersom historiskt utfall saknades till följd av lanseringen av DiBa.

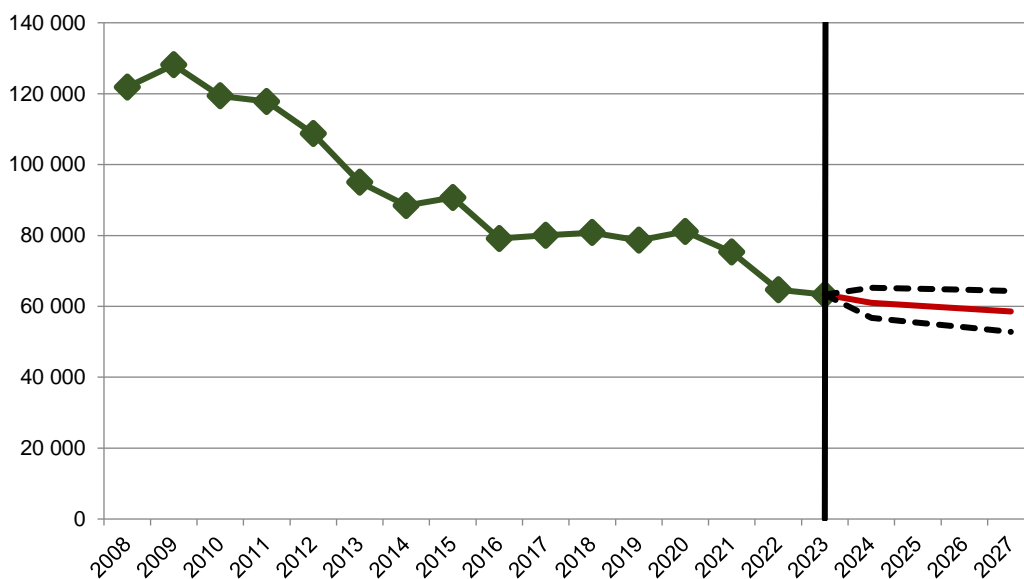
<sup>26</sup> Till följd av lanseringen av DiBa saknades utfall för de sista månaderna av 2022. Utfallet uppskattades, och prognosen för åren 2023–2026 baserades på denna uppskattning. Det faktiska utfallet visade sig bli lägre vilket således även påverkade prognosen.

<sup>27</sup> En osäkerhetsfaktor i prognosen för just bidragsbrott är den nystartade Utbetalningsmyndigheten, som har skapats för att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

**Figur 12. Initialt volymstarka brott vid Polismyndigheten: antal inkomna ärenden 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**



**Figur 13. Initialt volymstarka brott vid Polismyndigheten: antal redovisade ärenden 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**

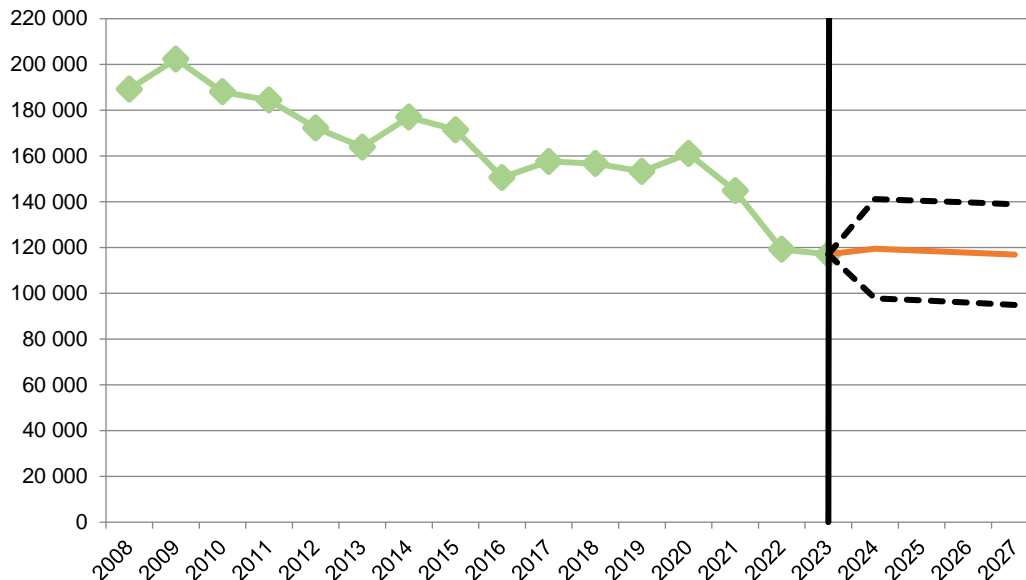


Under prognosperioden 2023–2027 prognostiseras i princip ett oförändrat inflöde av brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten avseende initialt volymstarka brott, vilket illustreras i figur 10. Variationer mellan olika brottsgrupper inom denna kategori förekommer dock. Enligt prognosen kommer inflödet av bedrägerier och bidragsbrott att öka med 11 procent under prognosperioden medan de för samtliga övriga brottsgrupper inom denna kategori prognostiseras en minskad volym. Särskilt tydlig är minskningen för tillgreppsbrott, som enligt denna prognos förväntas minska med 6 procent.

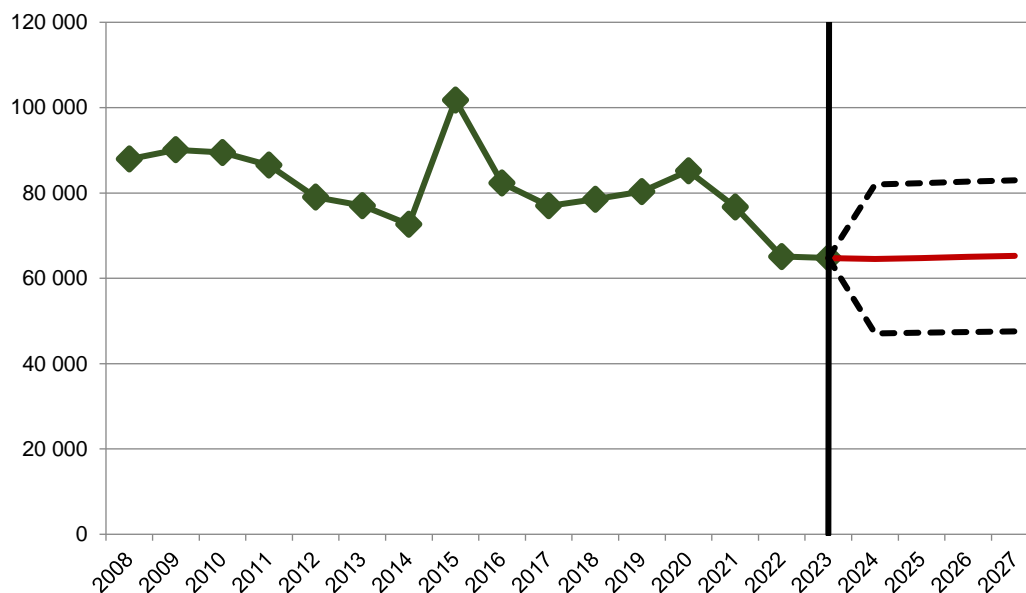
Antal brottsmisstankar med åtalsbeslut inom denna brottskategori förväntas öka med 1 procent enligt denna prognos. Ett ökat utflöde avseende bedrägerier och bidragsbrott (+ 8 procent) prognostiseras

medan såväl trafikbrott (- 3 procent) som tillgreppsbrott (- 1 procent) förväntas minska marginellt. Brottskategorin initialt volymstarka brott svarade för drygt 50 procent av alla brottsmisstankar med åtalsbeslut under år 2015. Enligt denna prognos kommer den andelen att minska till 39 procent fram till 2027.

**Figur 14. Initialt volymstarka brott vid Åklagarmyndigheten: antal inkomna brottsmisstankar 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**



**Figur 15. Initialt volymstarka brott vid Åklagarmyndigheten: antal brottsmisstankar med åtalsbeslut 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**

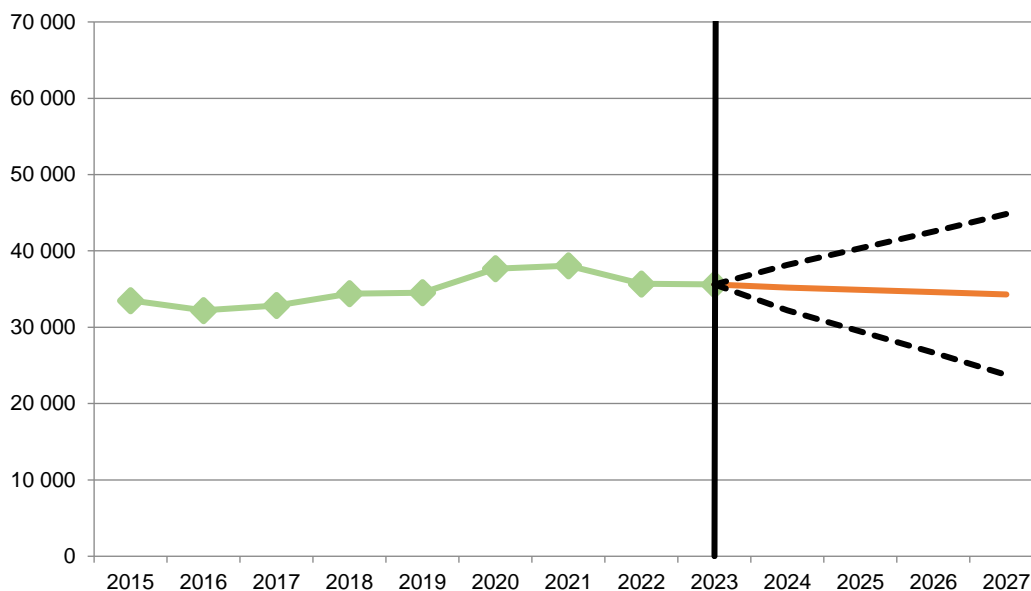


Antal inkomna brottmål innehållande brottsmisstankor vad avser initialt volymstarka brott prognostiseras minska de kommande åren. Minskningstakten bedöms landa på cirka - 1 procent per år. Prognosen är avhängd utvecklingen för mål innehållande brottsmisstankor rörande trafikbrott som är den dominerande inom brottskategorin.

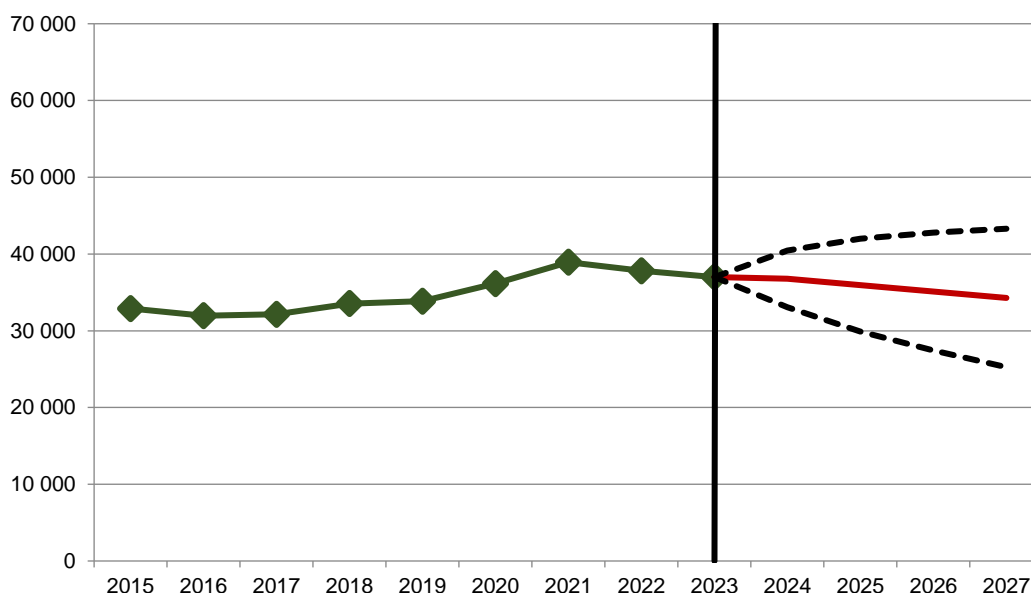


Antal avgjorda brottmål innehållande brottsmisstanke som avser initialt volymstarka brott prognostiseras minska de kommande åren, precis som varit fallet 2022–2023. Minskningen prognostiseras bli relativt marginell 2024 för att åren därefter landa på cirka - 2 procent per år.

**Figur 16. Initialt volymstarka brott vid Domstolsverket: antal inkomna brottmål med brottsmisstanke 2015–2023 och prognos för 2024–2027.**



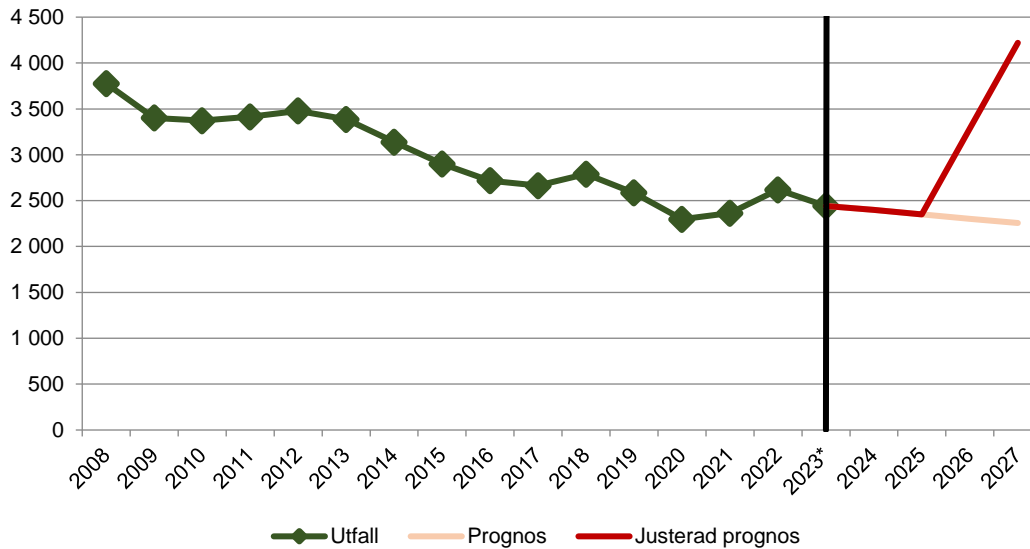
**Figur 17. Initialt volymstarka brott vid Domstolsverket: antal avgjorda brottmål med brottsmisstanke 2015–2023 och prognos för 2024–2027.**



Antalet påbörjade fängelseverkställigheter avseende initialt volymstarka brott prognostiseras minska enligt Kriminalvårdens statistiska modeller. Däremot görs bedömningen att inflödet kommer att påverkas kraftigt av reformerna slopad fängelsepresumtion och slopad straffrabatt för unga under senare del av prognosperioden. Effekten av slopad fängelsepresumtion beräknas ge nästan 1 900 fler påbörjade fängelseverkställigheter år 2027 och effekten av slopad straffrabatt för unga beräknas ge 80

fler påbörjade fängelseverkställigheter år 2027. Sammantaget ger det att volymerna för denna brottskategori förväntas öka med 73 procent fram till 2027.

**Figur 18. Initialt volymstarka brott vid Kriminalvården: antal påbörjade fängelseverkställigheter 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**



**Tabell 3. Initialt volymstarka brott: Utfall av verksamhetsvolymen år 2020–2023 samt prognos år 2024–2027.**

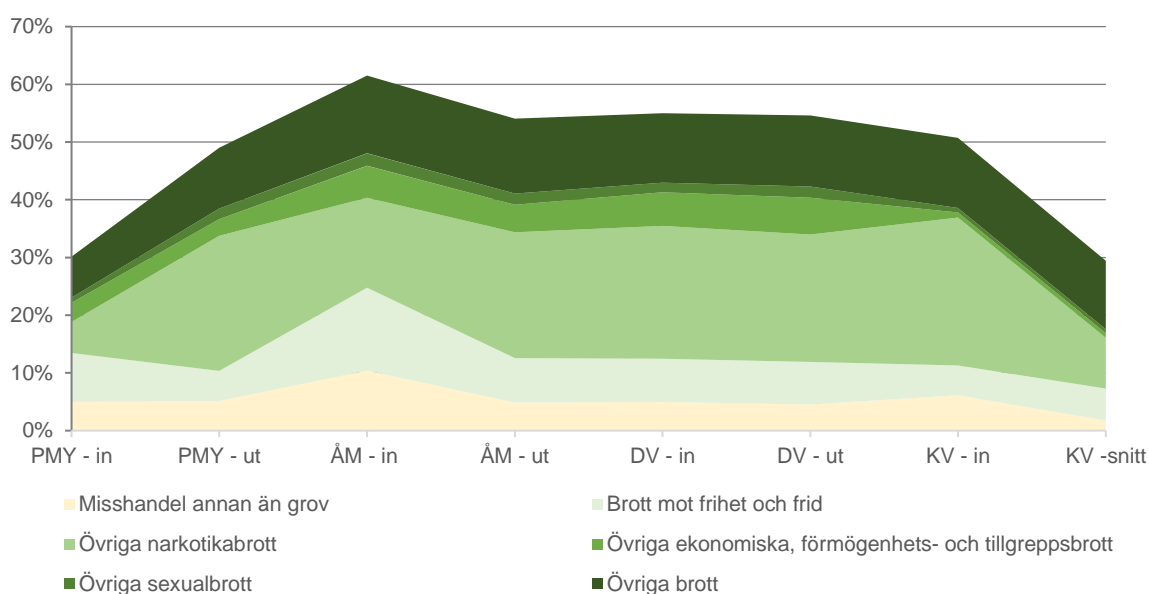
Initialt volymstarka brott	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Utveckling 2023–2024	Utveckling 2023–2027	
<b>Inkomna ärenden till Polismyndigheten</b>	871 164	828 070	816 253	836 528	818 800	807 100	795 100	783 000			
Förändring i antal		874	-43 094	-11 817	20 275	-17 728	-11 700	-12 000	-12 100	-17 728	-53 528
Förändring i procent		0,1%	-4,9%	-1,4%	2,5%	-2,1%	-1,4%	-1,5%	-1,5%	-2,1%	-6,4%
<b>Ärenden redovisade till åklagare</b>	81 125	75 274	64 674	63 317	61 000	60 200	59 400	58 600			
Förändring i antal		2 514	-5 851	-10 600	-1 357	-2 317	-800	-800	-2 317	-4 717	
Förändring i procent		3,2%	-7,2%	-14,1%	-2,1%	-3,6%	-1,3%	-1,4%	-1,4%	-3,6%	-7,4%
<b>Inkomna brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten</b>	161 079	144 812	119 232	117 078	119 500	118 700	117 800	116 900			
Förändring i antal		7 797	-16 267	-25 580	-2 154	2 422	-800	-900	-900	2 422	-178
Förändring i procent		5,1%	-10,1%	-17,7%	-1,8%	2,1%	-0,7%	-0,8%	-0,8%	2,1%	-0,2%
<b>Brottsmisstankar med åtalsbeslut</b>	85 166	76 723	65 102	64 758	64 500	64 800	65 000	65 300			
Förändring i antal		4 852	-8 443	-11 621	-344	-258	300	200	300	-258	542
Förändring i procent		6,0%	-9,9%	-15,1%	-0,5%	-0,4%	0,5%	0,3%	0,5%	-0,4%	0,8%
<b>Inkomna brottmål med brottsmisstanke</b>	37 678	38 067	35 687	35 600	35 200	34 900	34 600	34 300			
Förändring i antal		3 133	389	-2 380	-87	-400	-300	-300	-300	-400	-1 300
Förändring i procent		9,1%	1,0%	-6,3%	-0,2%	-1,1%	-0,8%	-0,9%	-0,9%	-1,1%	-3,7%
<b>Avgjorda brottmål i domstol med brottsmisstanke</b>	36 144	38 930	37 809	36 996	36 800	35 900	35 100	34 300			
Förändring i antal		2 290	2 786	-1 121	-813	-196	-900	-800	-800	-196	-2 696
Förändring i procent		6,8%	7,7%	-2,9%	-2,2%	-0,6%	-2,3%	-2,3%	-2,4%	-0,6%	-7,3%
<b>Påbörjade fängelseverkställigheter i Kriminalvården</b>	2 298	2 363	2 619	2 442	2 400	2 350	3 280	4 220			
Förändring i antal		-287	65	256	-177	-42	-50	930	940	-42	1 778
Förändring i procent		-11,1%	2,8%	10,8%	-6,8%	-1,8%	-2,0%	39,8%	28,5%	-1,8%	72,8%

## 4 Övriga brott

Volymerna inom brottskategorin övriga brott har de senaste åren haft en stigande trend genom stora delar av brottmålsprocessen, och myndigheterna prognostiserar att den trenden kommer att fortsätta under prognosperioden, med några undantag. Nedbrutet på brottgruppssnivå är trenden dock inte lika entydig. Samtliga myndigheter prognostiserade också ökningar i förra årets rapport, och dessa ökningar infriades också i samtliga fall utom för polisens utflöde och Åklagarmyndighetens inflöde till följd av en minskning av antalet övriga narkotikabrott. Prognoserna fram till 2027 visar på mindre volymförändringar i de inledande delarna av brottmålsprocessen, från oförändrade till ökande ärendevolymer med 5 procent. Vid tingsrätterna prognostiseras emellertid större ökningar på 14 och 19 procent och inom Kriminalvården prognostiseras antalet påbörjade fängelseverkställigheter öka med 112 procent. Att Kriminalvården prognostiserar en mycket högre utveckling än övriga myndigheter i brottmålsprocessen är en effekt av att hänsyn tagits till kommande lagstiftningsförändringar.

Figur 19 visar andelen som kategorin övriga brott utgör för de olika myndigheternas in- och utflöde.

**Figur 19. Andel övriga brott av totalen genom brottmålsprocessen, uppdelat per brottsgrupp och baserat på utfall 2022.**



### 4.1 Historisk utveckling

Brottskategorin övriga brott svarar för cirka 30 procent av Polismyndighetens totala inflöde. Det totala inflödet av övriga brott har, med undantag för 2022, ökat varje år sedan 2015. En förhållandevis stor andel av ärendena i denna kategori resulterar i att ärendet redovisas till åklagare. Nästan hälften av Polismyndighetens totala utflöde avser ärenden i brottskategorin övriga brott. Fram till och med 2020 hade utflödet en ökande trend för att därefter minska. Det är främst färre redovisade ärenden bland övriga narkotikabrott som bidragit till de senaste årens minskning i utflödet, läs mer om detta nedan i avsnitt 4.1.3 Övriga narkotikabrott.

Vid Åklagarmyndigheten svarar brottskategorin övriga brott för cirka 60 procent av det totala inflödet. Totalt har inflödet minskat med 5 procent under perioden 2018–2023. Utflödet av brottskategorin övriga brott ökade från 2018 till 2020 för att därefter minska och är 2023 på samma nivå som 2018.

Vid tingsrätterna är brottskategorin övriga brott den antalsmässigt största och också den som ökat kraftigast de senaste åren både sett till både in- och utflöde. Inflödet av mål med förekomst av brottsmisstanke inom brottskategorin ökade kraftigt åren 2017–2020, en ökning om hela 43 procent jämfört med 2016. Samtliga brottsgrupper har ökat men utvecklingen skiljde sig ganska kraftigt åt mellan brottsgrupperna. Åren 2020–2022 låg antalet inkomna mål inom brottskategorin övriga brott stabilt på en hög nivå för att 2023 åter öka. Övriga narkotikabrott är den volymmässigt största brottsgruppen inom övriga brott och är också den som ökat kraftigast och fortsatt öka även de senaste åren. En förklaring till utvecklingen är snabbare lagföring där brottsmisstankar inom övriga narkotikabrott är den överlägset största. Närmare hälften av målen inom denna brottsgrupp hanterades inom snabbare lagföring 2023. Utflödet för brottskategorin övriga brott uppvisar en liknande utveckling som inflödet, dock har ökningen de senaste åren varit kraftigare för antal avgjorda brottmål. Antal avgjorda brottmål ökade med hela 58 procent mellan åren 2016 och 2023, varav övriga narkotikabrott med 80 procent.

Brottskategorin övriga brott är vid Kriminalvården den största brottskategorin sett till påbörjade fängelseverkställigheter och utgör omkring hälften av inflödet till fängelse. Kategorin har ökat i volym sedan 2018 med undantag för 2020 då volymerna minskade något. I genomsnitt har inflödet till anstalt ökat med 5 procent per år under perioden 2018–2023. Under 2023 ökade kategorin med 6 procent. Inom de underliggande brottsgrupperna har samtliga volymer med undantag för övriga sexualbrott ökat under perioden 2018–2023. Övriga sexualbrott är dock en liten volym som varierar mycket mellan åren och att volymerna inte ökat mellan 2018–2023 ska inte övertolkas.

#### 4.1.1 *Misshandel annan än grov*

I ett historiskt perspektiv har såväl in- som utflödet inom brottsgruppen misshandel annan än grov vid Polismyndigheten minskat tydligt jämfört med 15 år sedan. Under de senaste fem åren har dock in- och utflödet varit i stort oförändrat för både polisen och Åklagarmyndigheten. Utflödet från tingsrätt avseende misshandel annan än grov hade en nedåtgående trend under några år men har sedan 2019 legat relativt stabilt i antal. Vid Kriminalvården har brottsgruppen ökat med 22 procent sedan 2018. Brottsgruppen står för omkring 10 procent av den totala volymen inom brottskategorin övriga brott.

#### 4.1.2 *Brott mot frihet och frid*

Inkomna ärenden till polisen har med undantag för 2022 ökat varje år sedan 2018. Utflödet i form av redovisade ärenden har minskat sedan 2020. Vid Åklagarmyndigheten uppvisar brottsgruppen brott mot frihet och frid, där barnfridsbrottet som infördes den 1 juli 2021 ingår, en ökning främst under de senaste tre åren. Inflödet till tingsrätt ökade åren 2018–2020 men har de senaste åren åter minskat något medan utflödet legat stabilt de senaste tre åren. Vid Kriminalvården har brottsgruppen ökat med 58 procent sedan 2018. Brottsgruppen står för omkring 10 procent av den totala volymen inom brottskategorin övriga brott.

#### 4.1.3 *Övriga narkotikabrott*

För samtliga verksamhetsvolymer undantaget Polismyndighetens inflöde utgör övriga narkotikabrott den största brottsgruppen i brottskategorin övriga brott. Vid Polismyndigheten utgör majoriteten av

ärendena i brottsgruppen övriga narkotikabrott innehav och bruk av narkotika. Inflödet av övriga narkotikabrott ökade påtagligt under perioden 2016–2020 för att därefter plana ut men på en historiskt hög nivå. Utflödet ökade också påtagligt fram till 2020 men därefter har det börjat minska. En förklaring till minskningen är att fler ärenden lagts ner med beslut om förundersökningsbegränsning<sup>28</sup>. Inflödet av brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten i denna brottsgrupp, ökade från 2016 till 2020 men har därefter minskat. Minskningen sedan 2018 är 15 procent. En stor andel, cirka 60 procent, av de inkomna brottsmisstankarna inom brottsgruppen övriga narkotikabrott leder senare fram till åtalsbeslut. Utflödet från Åklagarmyndigheten, i form av brottsmisstankar med åtalsbeslut, följer väl den trend som återfinns för inflödet.

Vid tingsrätterna har inflödet ökat kraftigt, även om ökningen avstannat de senaste åren. Mål med brottsmisstankar rörande ringa narkotikabrott är den helt dominerande inom brottsgruppen. Drygt hälften av mål innehållande dessa brottsmisstankar avgörs utan huvudförhandling och drygt hälften hanteras inom snabbare lagföring numera, där andelen med huvudförhandling är än lägre. Vid Kriminalvården utgör övriga narkotikabrott cirka hälften av de påbörjade fängelseverkställigheterna inom brottskategorin övriga brott. Till skillnad från de allvarliga narkotikabrotten, som ingår i brottskategorin särskilt resurskrävande brott och som nästan fördubblades i volym under perioden 2018–2022, har volymerna inom övriga narkotikabrott inte ökat lika kraftigt. Ökningen utgör 15 procent.

#### 4.1.4 Övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgreppsbrott<sup>29</sup>

Vad det gäller övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgreppsbrott har de vid Polismyndigheten minskat i inflöde sedan 2018, fastän det skett en viss ökning under 2023. Dessa brott har dock ökat i utflöde under samma period vilket bidragit till att andelen ärenden som redovisas till åklagare också ökat. Främsta förklaringen till den ökade redovisningsandelen är den förändrade sammansättningen av brott över tid där penningtvättbrott, som har en förhållandevis hög redovisningsandel och i dag utgör cirka hälften av alla redovisade ärenden i denna brottsgrupp, ökat kraftigt de senaste åren.<sup>30</sup> Vid Åklagarmyndigheten har dock inflödet av antalet brottsmisstankar minskat med 3 procent de senaste fem åren. Utflödet från Åklagarmyndigheten inom denna brottsgrupp ökade under 2023 och var det högsta under den senaste femårsperioden. Inflödet av mål i tingsrätt avseende övriga ekonomiska och förmögenhets- och tillgreppsbrott ökade fram till 2020 men har därefter legat stabilt. Vad avser utflödet från tingsrätt har ökningen fortsatt även de senaste åren och antal mål har stigit med 46 procent under den senaste femårsperioden. Mål innehållande brottsmisstankar rörande penningtvätt är den största inom brottsgruppen och dessa har bidragit till den kraftiga ökningstakten. Sammantaget är brottsgruppen dock förhållandevis liten antalsmässigt i tingsrätt. Den största procentuella ökningen i Kriminalvården ses inom övriga ekonomiska och förmögenhets- och tillgreppsbrott som ökat med 64 procent sedan 2018. Gruppen utgör dock mindre än 2 procent av påbörjade fängelseverkställigheter och får inget genomslag för den övergripande brottskategorin.

<sup>28</sup> Andelen ärenden med beslut om FU-begränsning ökade fram till 2020 för att därefter plana ut. Den marginella minskning i redovisningsandel som skett efter 2020 förklaras därför inte av beslut om FU-begränsning.

<sup>29</sup> Denna brottsgrupp innehåller exempelvis penningtvättbrott, bokföringsbrott, skattebrott, häleriförseelse och utpressning.

<sup>30</sup> Penningtvätt är det brott med högst redovisningsandel i denna brottsgrupp och dessa ärenden har ökat med 365 procent de senaste fem åren.

#### 4.1.5 Övriga sexualbrott

Brottsgruppen övriga sexualbrott är förhållandevis liten vid Polismyndigheten. Såväl inflödet som utflödet har ökat fram till 2021 för att därefter minska. Vid Åklagarmyndigheten har inflödet av övriga sexualbrott haft en ökande trend under en längre tid (2008–2021) men har därefter minskat, och inflödet för 2023 är på samma nivå som 2018. I tingsrätt har in- och utflödet stadigt ökat under ett flertal år, ökningen avtog dock under 2023. Jämfört med 2020 har utflödet ökat med 35 procent. Brottsgruppen domineras helt av mål innehållande brottsmisstankar rörande sexuellt ofredande och är sammantaget den antalsmässigt minsta inom brottskategorin övriga brott i tingsrätt. I Kriminalvården utgör brottsgruppen en mycket liten del av fängelseverkställigheterna och får, liksom brottsgruppen övriga ekonomiska och förmögenhets- och tillgreppsbrott, inget genomslag för den övergripande brottskategorin.

#### 4.1.6 Övriga brott

I brottsgruppen övriga brott ingår exempelvis allmänfarlig ödeläggelse, smuglingsbrott och ärekränkingsbrott. Inkomna ärenden inom brottsgruppen övriga brott vid Polismyndigheten har haft en uppåtgående trend sedan 2016 och den ökade särskilt kraftigt 2023. Det senaste årets utveckling förklaras främst av den tidigare nämnda ökningen av antalet registrerade ärenden om barnpornografibrott. Polismyndighetens utflöde av dessa brott har också ökat men inte i samma takt som inflödet. Vid Åklagarmyndigheten har inflödet sedan 2018 minskat med 4 procent. Utflödet från myndigheten avseende övriga brott har endast marginellt varierat under de senaste tre åren. Inflödet i tingsrätt för brottsgruppen övriga brott, som antalsmässigt är den nästa största inom brottskategorin övriga brott, nådde en topp 2020 och har sedan dess varit svagt minskande. Utflödet har dock fortsatt öka och nådde högsta uppmätta nivåer 2023. Antalet avgjorda mål har ökat med 26 procent sedan 2018. Som tidigare påtalats har införandet av snabbare lagföring påverkat antalet brottmål i tingsrätt i stigande riktning. I brottsgruppen övriga brott är exempelvis brott mot knivlagen den antalsmässigt största, en brottsmisstanke som är vanligt förekommande i mål som handläggs inom snabbare lagföring. Vid Kriminalvården ökade volymerna av fängelseverkställigheter hänförliga till brottsgruppen övriga brott med 38 procent mellan 2018 och 2023.

## 4.2 Uppföljning av tidigare prognoser

För övriga brott hos Polismyndigheten prognostiserades en ökning av såväl inflödet som utflödet med 3 procent för 2023 jämfört med 2022. Utfallet för 2023 visar att antalet inkomna ärenden har ökat med 7 procent jämfört med året innan. Däremot har antalet redovisade ärenden minskat med 1 procent 2023 jämfört med 2022. Det högre utfallet i inflödet jämfört med prognos förklaras främst av det oväntat höga inflödet av ärenden om barnpornografibrott. Det lägre utfallet i utflödet jämfört med prognos beror främst på färre redovisade ärenden än väntat inom gruppen övriga narkotikabrott.

Vid Åklagarmyndigheten prognostiserades en i princip oförändrad utveckling (+ 0,4 procent) av antalet inkomna brottsmisstankar för prognosåret 2023 jämfört med utfallet för 2022. Denna prognos överensstämde väl med det faktiska utfallet, som visar att inflödet av brottsmisstankar minskade med 0,4 procent. Bland brottsgrupperna inom denna kategori avviker främst övriga ekonomiska och förmögenhets- och tillgreppsbrott där det prognostiserades en ökning av utflödet med 2 procent mellan 2022 och 2023, medan det faktiska utfallet blev en minskning med 3 procent. Även förändringen i utflödet från Åklagarmyndigheten, i form av antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut, visar en relativt god överensstämmelse med prognosen. För övriga brott prognostiserades en ökning med 1,7 procent och det faktiska utfallet var en ökning med 1,0 procent. Precis som för inflödet återfinns en differens

för brottsgruppen övriga ekonomiska och förmögenhets- och tillgreppsbrott där en minskning med 4 procent prognostiserades mellan 2022 och 2023, medan det faktiska utfallet blev en ökning med 18 procent.

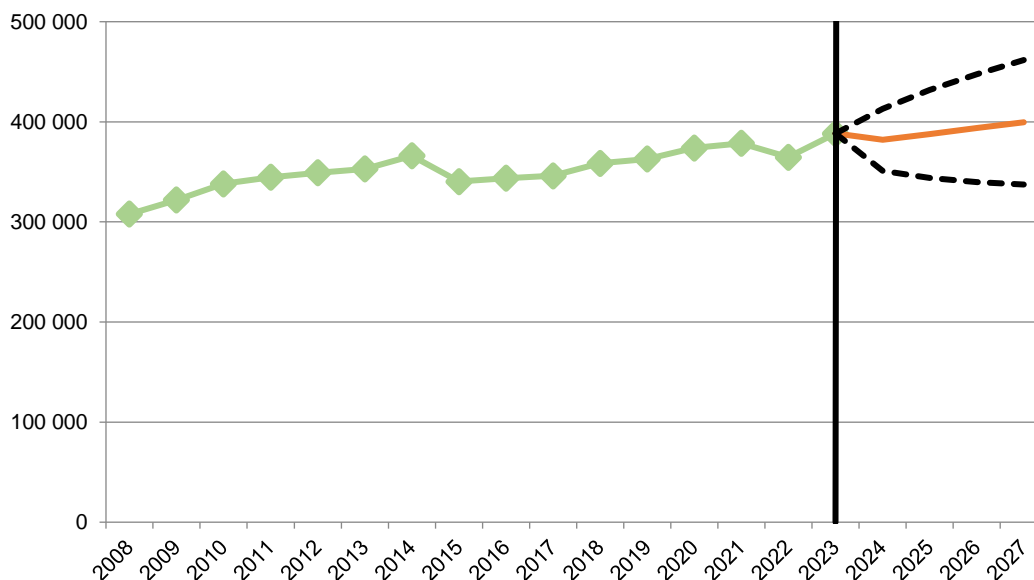
För övriga brott hos tingsrätterna prognostiserades en fortsatt kraftig ökning av avgjorda brottmål med brottsmisstanke<sup>31</sup> med 8 procent 2023 jämfört med 2022, bland annat då antal mål bedömdes fortsätta öka när ytterligare tingsrätter gick in i snabbare lagföring. Utfallet för 2023 visar en ökning med knappa 5 procent, det vill säga relativt överensstämmande med prognosen.

För antalet påbörjade fängelseverkställigheter inom Kriminalvården prognostiserades en ökning med 4 procent. Utfallet för 2023 visar att volymerna ökade med 6 procent, det vill säga nära den prognostiserade utvecklingen.

### 4.3 Prognos

Inflödet av övriga brottsärenden till Polismyndigheten beräknas minska något 2024 för att därefter ha en svagt uppåtgående trend, se tabell 4. Orsaken till minskningen 2024 förklaras av ett ovanligt högt utfall för 2023 inom barnpornografibrott, något som inte bedöms fortsätta under 2024 och framåt, vilket har beaktats i prognosberäkningen, läs mer det i avsnittet 1.5 Metod. De brottsgrupper som beräknas bidra till ökningen efter 2024 är främst övriga brott, brott mot frihet och frid samt övriga ekonomiska och förmögenhets- och tillgreppsbrott medan övriga brottsgrupper i kategorin har ett inflöde under prognosperioden som liknar det för 2023. Prognosen för Polismyndighetens utflöde av dessa ärenden följer den för inflödet, det vill säga svagt uppåtgående efter 2024 och det är samma brottsgrupper som för inflödet som bidrar till ökningen.

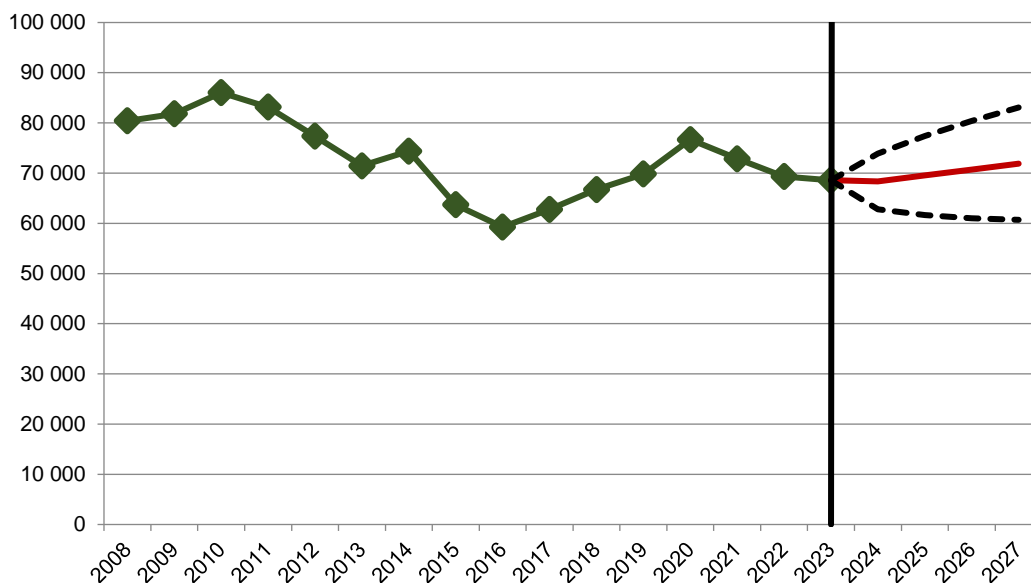
**Figur 20. Övriga brott vid Polismyndigheten: antal inkomna ärenden 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**



<sup>31</sup> För 2023 togs ingen prognos fram vad avser inkomna brottmål för de olika brottskategorierna, eftersom historiskt utfall saknades till följd av lanseringen av DiBa.

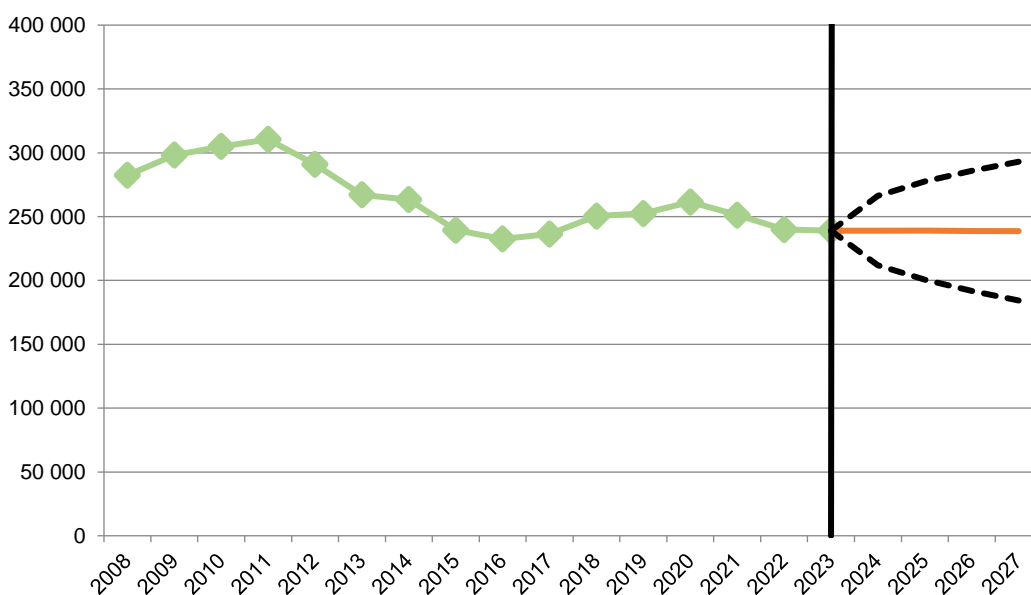


**Figur 21. Övriga brott vid Polismyndigheten: antal redovisade ärenden 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**



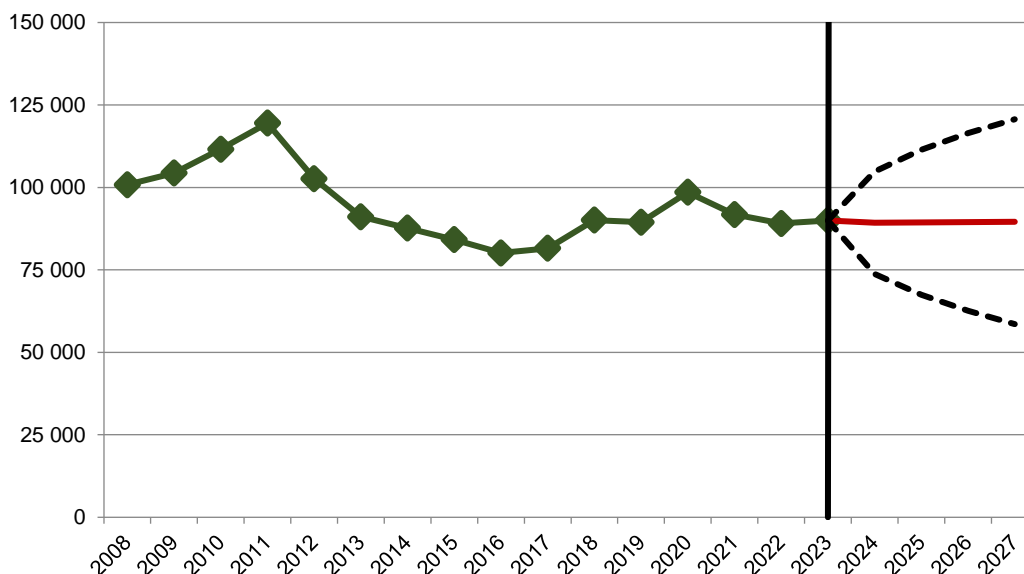
Inflödet av brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten avseende övriga brott kommer enligt prognosen att vara i princip oförändrat under perioden 2024–2027. För brottsgrupperna övriga ekonomiska och förmögenhets- och tillgreppsbrott prognostiseras antalet inkomna brottsmisstankar att öka med 5 procent under prognosperioden, däremot förespås minskningar i antalet inkomna brottsmisstankar avseende misshandel annan än grov (- 4 procent) och övriga narkotikabrott (- 2 procent). Även i antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut förväntas endast marginella förändringar under prognosperioden. Utflödet avseende övriga ekonomiska och förmögenhets- och tillgreppsbrott minskar med 8 procent medan misshandel annan än grov ökar med 7 procent enligt prognosen.

**Figur 22. Övriga brott vid Åklagarmyndigheten: antal inkomna brottsmisstankar 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**



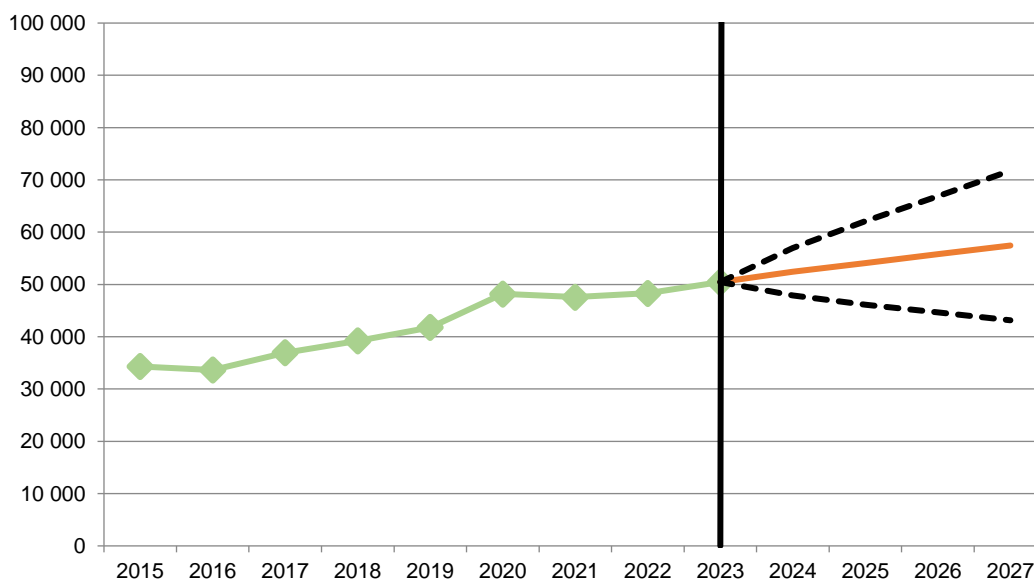


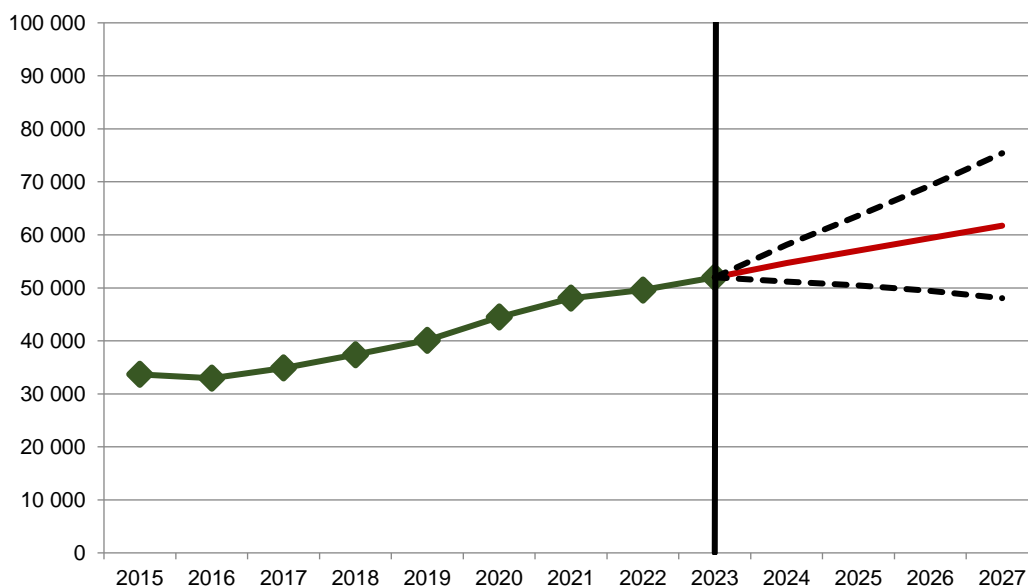
**Figur 23. Övriga brott vid Åklagarmyndigheten: antal brottsmisstankor med åtalsbeslut 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**



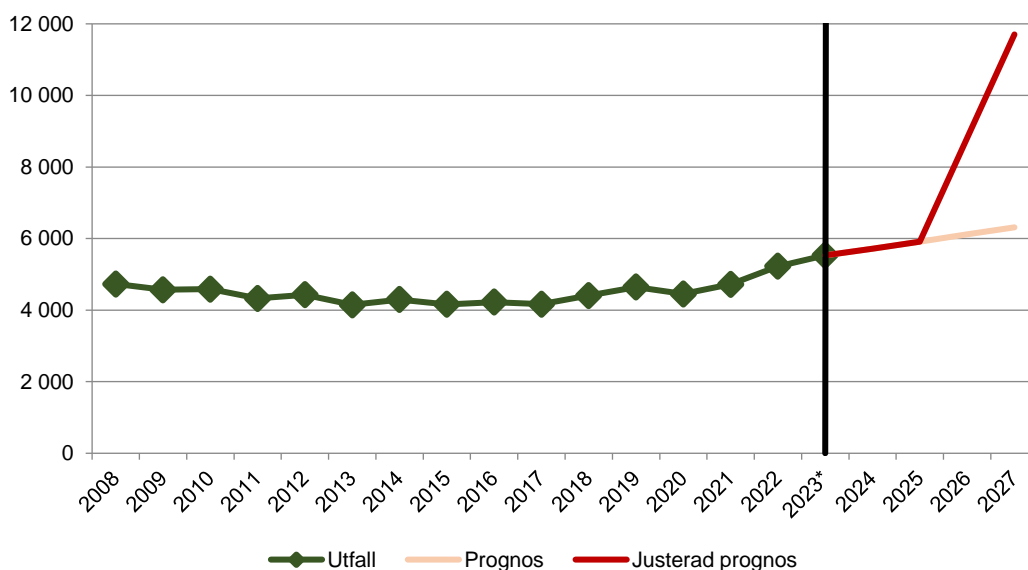
Antal inkomna brottmål med brottsmisstanke avseende övriga brott prognostiseras fortsätta att öka de kommande åren, med en ökningstakt om knappt 3–4 procent per år. Mål med brottsmisstankor rörande övriga narkotikabrott är den dominerande i brottskategorin och för att prognosen ska bli realitet krävs en fortsatt ökning av dessa mål. Antalet mål inom denna brottsgrupp har ökat varje år sedan 2015 även om ökningstakten avtagit under de senaste åren. Även antalet avgjorda brottmål innehållande brottsmisstanke avseende övriga brott prognostiseras fortsätta öka de kommande åren, det med en ökningstakt om 4–5 procent per år. Så som påtalats ovan är utvecklingen i brottskategorin starkt beroende av antalet mål med brottsmisstankor rörande övriga narkotikabrott. Det faktum att samtliga tingsrätter är inne i snabbare lagföring från och med 2023 samt att balansläget är förhållandevis gott skulle dock kunna tala för en något mer modest ökningstakt än den prognostiserade på sikt.

**Figur 24. Övriga brott vid tingsrätterna: antal inkomna brottmål med brottsmisstanke 2015–2023 och prognos för 2024–2027.**



**Figur 25. Övriga brott vid tingsrätterna: antal avgjorda brottmål 2015–2023 och prognos för 2024–2027.**

För antalet påbörjade fängelseverkställigheter prognostiseras verkställigheterna öka med 115 procent fram till 2027. Likt övriga inflödesprognoser förväntas den största delen av uppgången ske under andra halvan av prognosperioden. Även för övriga brott görs en bedömningsjustering av prognoserna, och en kraftig effekt förväntas utifrån reformerna slopad fängelsepresumtion och slopad straffrabatt för unga. Effekten av slopad fängelsepresumtion beräknas ge nästan 5 100 fler påbörjade fängelseverkställigheter år 2027 och effekten av slopad straffrabatt för unga beräknas ge 310 fler påbörjade fängelseverkställigheter år 2027 för denna brottskategori.

**Figur 26. Övriga brott vid Kriminalvården: antal påbörjade fängelseverkställigheter 2008–2023 och prognos för 2024–2027.**

Tabell 4. Övriga brott: Utfall av verksamhetsvolymen år 2020–2023 samt prognos år 2024–2027.

Övriga brott	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Utveckling 2023–2024	Utveckling 2023–2027
<b>Inkomna ärenden till Polismyndigheten</b>	373 932	378 460	364 603	388 311	382 000	387 900	393 700	399 500		
Förändring i antal	11 143	4 528	-13 857	23 708	-6 311	5 900	5 800	5 800	-6 311	11 189
Förändring i procent	3,1%	1,2%	-3,7%	6,5%	-1,6%	1,5%	1,5%	1,5%	-1,6%	2,9%
<b>Ärenden redovisade till åklagare</b>	76 667	72 856	69 315	68 564	68 300	69 500	70 700	71 900		
Förändring i antal	6 848	-3 811	-3 541	-751	-220	1 179	1 179	1 179	-220	3 336
Förändring i procent	9,8%	-5,0%	-4,9%	-1,1%	-0,3%	1,7%	1,7%	1,7%	-0,3%	4,9%
<b>Inkomna brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten</b>	261 497	251 156	239 938	238 972	239 000	239 000	238 800	238 600		
Förändring i antal	9 084	-10 341	-11 218	-966	28	0	-200	-200	28	-372
Förändring i procent	3,6%	-4,0%	-4,5%	-0,4%	0,0%	0,0%	-0,1%	-0,1%	0,0%	-0,2%
<b>Brottsmisstankar med åtalsbeslut</b>	98 549	91 789	89 062	89 983	89 300	89 400	89 500	89 600		
Förändring i antal	9 091	-6 760	-2 727	921	-683	100	100	100	-683	-383
Förändring i procent	10,2%	-6,9%	-3,0%	1,0%	-0,8%	0,1%	0,1%	0,1%	-0,8%	-0,4%
<b>Inkomna brottmål med brottsmisstanke</b>	48 182	47 597	48 304	50 468	52 400	54 100	55 800	57 500		
Förändring i antal	6 383	-585	707	2 164	1 956	1 676	1 676	1 767	1 956	7 032
Förändring i procent	15,3%	-1,2%	1,5%	4,5%	3,9%	3,2%	3,1%	3,2%	3,9%	13,9%
<b>Avgjorda brottmål i domstol med brottsmisstanke</b>	44 479	48 039	49 603	51 984	54 700	57 000	59 400	61 700		
Förändring i antal	4 357	3 560	1 564	2 381	2 673	2 357	2 358	2 357	2 673	9 716
Förändring i procent	10,9%	8,0%	3,3%	4,8%	5,1%	4,3%	4,1%	4,0%	5,1%	18,7%
<b>Påbörjade fängelseverkställigheter i Kriminalvården</b>	4 451	4 721	5 226	5 531	5 720	5 920	8 810	11 700		
Förändring i antal	-192	270	505	305	187	199	2 894	2 894	187	6 169
Förändring i procent	-4,1%	6,1%	10,7%	5,8%	3,4%	3,5%	48,9%	32,8%	3,4%	111,5%

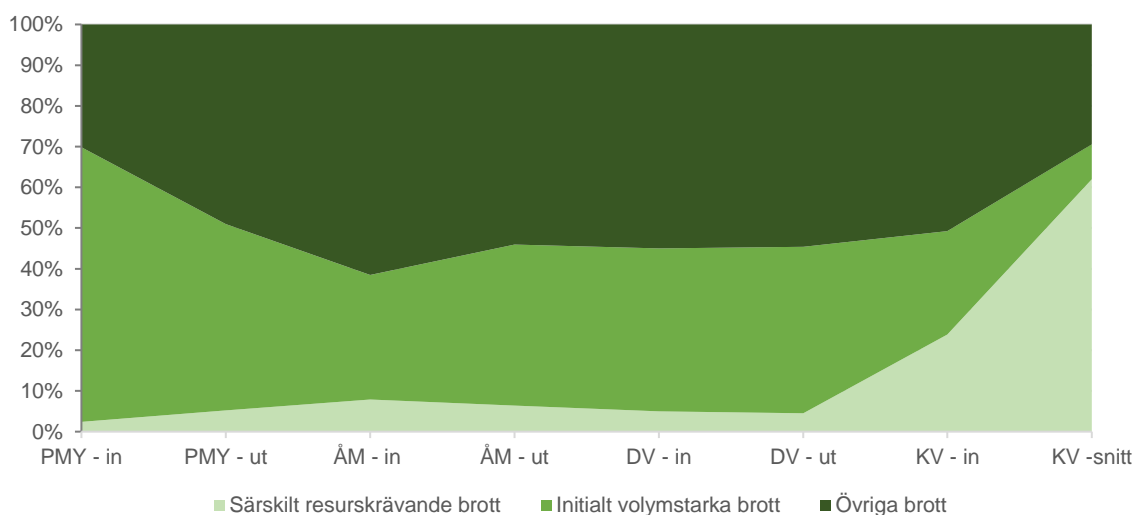
## 5 Totalprognoser

Utvecklingen på en övergripande nivå varierar mellan myndigheterna i brottmålsprocessen. Inom Polismyndigheten har volymerna varit i princip oförändrade sedan 2018 och hos Åklagarmyndigheten har volymerna minskat med omkring 10 procent. Variationer finns dock inom de olika brottskategorierna som beskrivits i tidigare kapitel där initialt volymstarka brott minskat medan särskilt resurskrävande brott ökat. Denna förskjutning speglas möjligtvis hos både Sveriges domstolar och Kriminalvården där volymerna har tydliga uppåtgående trender. Volymerna hos de två myndigheterna har ökat med 10 till 50 procent under de senaste åren. Utifrån prognoserna som lades förra året visar utfallet möjligtvis något högre volymer än vad som prognostiserades men avvikelserna är generellt sett små med några undantag. Inom Kriminalvården var utfallet gällande medelantalet häktade 20 procent högre under 2023 jämfört med prognostiserade 7 procent. Avvikelse mot prognos finns även gällande villkorlig dom med samhällstjänst och ungdomsövervakning där utfallet för båda volymerna är högre än vad som prognostiserades.

Prognoserna fram till 2027 visar på marginell minskning av volymer inom Polismyndigheten oförändrade inom Åklagarmyndigheten medan Sveriges domstolar prognostiserar ökade volymer med mellan 7 och 10 procent. Även Kriminalvården prognostiserar ökade volymer. Prognosen avseende häktade ökar med 71 procent, fängelseklienter 211 procent och frivårds klienter 50 procent som en effekt av att hänsyn tagits till kommande lagstiftningsförändringar.

Totalprognoserna består inom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten av en summering av prognoserna för de tre brottskategorierna. För tingsrätterna kan brottsmisstankar från olika brottskategorier ingå i samma mål. En summering av de tre brottskategorierna, för att få en totalprognos, låter sig därmed inte göras. De totala prognoserna för in- och utflöde vid tingsrätt skapas därför utifrån historik på totalnivå. Totalprognoser för Kriminalvården utgörs av dels inflöde som är en summering av påbörjade fängelseverkställigheter som redovisats i kapitel 2–4, dels prognoser som inte varit möjliga alternativt inte varit relevanta att bryta ner på brottskategori. Dessa är antal påbörjade frivårdsverkställigheter, medelantal häktade, medelantal fängelseklienter och medelantal frivårds klienter samt antal levererade personutredningar.

**Figur 27. Brottskategoriernas andel av totalen genom brottmålsprocessen, baserat på utfall 2022.**



## 5.1 Historisk utveckling

Utvecklingen av verksamhetsvolymerna i brottmålsprocessen har sett lite olika ut under perioden 2018 till 2023. Inflödet räknat i det totala antalet inkomna ärenden till polisen, har sedan 2018 varit nästintill oförändrat medan volymerna som redovisas till åklagare och även brottsmisstankar med åtalsbeslut har minskat med omkring tio procent. En faktor som har hållit tillbaka volymerna i utflödet hos polisen i kategorierna initialt volymstarka brott och övriga brott är att polisen under samma period allt tydligare har fokuserat utredningsresurserna på ärenden som bedöms kunna leda till lagföring och ha betydelse för påföljden. Omvänt innebär det att ärenden med sämre lagföringsprognos läggs ner i högre grad än tidigare. Detta syns tydligast på att antalet ärenden som avslutas genom beslut om förundersökningsbegränsning nästan har fördubblats under samma period<sup>32</sup>. Inom både tingsrätterna och Kriminalvården har dock volymerna ökat under samma period. Både inkomna brottmål totalt och avgjorda brottmål genom dom har ökat med cirka 30 procent, och inom Kriminalvården har både häktade och fängelseklienter ökat med omkring 50 procent.

Det totala antalet inkomna brottsmisstankar hos Åklagarmyndigheten har varierat under åren med en stigande trend 2018–2020, för att därefter minska de tre senaste åren. Totalt har inflödet minskat med cirka 11 procent om man jämför 2023 års utfall med 2018 års utfall. Brottsmisstankar med åtalsbeslut uppvisar en utveckling som grovt sett överensstämmer med inflödet till Åklagarmyndigheten, både avseende totalvolym och för brottskategorierna. Totalt antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut har minskat med 8 procent vid jämförelse mellan 2018 och 2023. Under år 2023 ökade dock utflödet med 1 procent i förhållande till 2022.

*Inkomna brottmål totalt* ökade med drygt 50 procent mellan 2015–2023, efter flera års nedgång. År 2022 minskade antalet mål tillfälligt till följd av ett lägre inflöde av så kallade förordnandemål. Under 2023 har antal inkomna mål åter ökat och har nu nått de högsta nivåerna under 2000-talet. *Avgjorda brottmål totalt* följer utvecklingen för inkomna mål med viss eftersläpning.

Utvecklingen av antalet *Inkomna brottmål med brottsmisstanke* liknar den för inkomna brottmål totalt. Ökningen har dock varit lägre, cirka 33 procent, att jämföra med inkomna brottmål totalt, 52 procent, mellan 2015–2023. Orsaken är att brottmål med avsaknad av brottsmisstankar, främst förordnandemål, ökat mycket kraftigt under tidsperioden och fördubblats i antal.

*Avgjorda brottmål med dom* uppvisar samma utveckling som inkomna med brottsmisstanke och har ökat varje år sedan 2016 men ökat mindre än avgjorda brottmål totalt. Det på grund av att antalet och andelen brottmål som avgjordes genom slutligt beslut (i regel avskrivning) ökade än kraftigare. Merparten av dessa mål var förordnandemål. Orsaker till denna utveckling är i första hand en ökad frekvens av ansökningar och förordnanden av offentliga försvarare och målsägandebiträden, vilket kan ge upphov till förordnandemål om ansökan inte följs av en stämning. Andelen brottmål som avgjorts med dom av det totala antalet avgjorda brottmål minskade från runt 80 procent 2010 till dryga 60 procent 2021. Därefter har andelen som avgörs med dom åter ökat till dagens 65 procent. Anledningen till att andelen inte längre sjunker är en kombination av en avstannande ökning av förordnandemål,

<sup>32</sup> År 2018 avslutades cirka 33 000 ärenden, eller 2,6 procent av alla ärenden, med beslut om förundersökningsbegränsning. År 2023 var antalet nästan 61 500, eller 4,9 procent.

jämfört med de senaste årens kraftiga öknings, samtidigt som antalet mål inom snabbare lagföring ökar där en övervägande majoritet avgörs med dom.<sup>33</sup>

Av brottmålen som avgörs med dom är i regel de mål som avgörs med huvudförhandling mer arbetskrävande än de som avgörs på handlingarna. Andelen brottmål som avgjorts med huvudförhandling och dom av det totala antalet avgjorda brottmål med dom låg länge stabilt kring 75 procent men började minska 2017 ner till rekordlåga 64 procent 2022. En bidragande faktor är tillkomsten av snabbare lagföring där en hög andel avgörs med dom men en relativt låg andel avgörs med huvudförhandling (53 procent av målen som avgjordes med dom inom snabbare lagföring avgjordes med huvudförhandling 2023, att jämföra med 70 procent bland resterande brottmål med dom). En ytterligare faktor till nedgången i andel var sannolikt pandemin som medförde svårigheter att hålla förhandling. I vissa fall, när det lämpade sig, avgjorde man målen utan huvudförhandling eller fick senarelägga ett antal mål. Under 2023 syntes åter en ökning av andel brottmål som avgjordes med huvudförhandling och dom (se bilaga 2). Bland brottskategorierna syns också en skillnad i andel som avgörs med huvudförhandling. Av brottmålen inom brottskategorin särskilt resurskrävande avgörs cirka 95 procent med huvudförhandling medan motsvarande andel för initialt volymstarka och övriga brottmål är 65 respektive 70 procent<sup>34</sup>.

Även utvecklingen för stora brottmål, i detta sammanhang uttryckt i brottmål med huvudförhandling över 18 timmar, är relevant att studera eftersom de är extra resurskrävande och ställer stora krav på tingsrätten. De är också något som genererar extra tilldelning i den resursfördelningsmodell för tingsrätterna som Domstolsverket tillämpar. Antalsmässigt är dessa mål få och de utgjorde 2023 färre än 1 procent av de avgjorda brottmålen med huvudförhandling. Dock utgör dessa få mål en inte oansenlig andel av den totala huvudförhandlingstiden, och 2023 uppgick den till 18 procent. Antalet mål med huvudförhandling över 18 timmar låg under flera år stabilt kring cirka 375 mål per år men passerade 2019 för första gången fler än 400 mål. Efter att ha legat på 450 respektive 465 mål 2020 respektive 2021 minskade antalet något under 2022 för att åter öka 2023 till det högsta antalet under 2000-talet både sett till antal mål och de huvudförhandlingstimmar de genererar (se bilaga 2). Närmare två tredjedelar av brottmålen med huvudförhandling över 18 timmar innehåller brottsmisstankar från brottskategorin särskilt resurskrävande.

Antalet påbörjade verkställigheter inom Kriminalvården har sedan 2018, med undantag för 2020, haft en stigande trend. Totalt har antalet påbörjade verkställigheter ökat med 11 procent sedan 2018. Under 2023 är dock ökningen kraftigare och antalet verkställigheter har ökat med 7 procent under året. Kraftigast ökning sedan 2018 ses bland påbörjade fängelseverkställigheter som ökat med 19 procent under perioden. Inom frivårdsverkställigheterna har skyddstillsyn ökat med 1 procent, IÖV med 16 procent och villkorlig dom med samhällstjänst med 2 procent sedan 2018.

Medelantalet frihetsberövade klienter (häktade och fängelseklienter) inom Kriminalvården har ökat kraftigt sedan 2018. Medelantalet häktade har ökat med över 900 klienter motsvarande 50 procent, sedan 2018. Utvecklingen av antalet häktade drivs av antalet påbörjade häktnings- och häktningsstider.

<sup>33</sup> Se historisk utveckling av inkomna och avgjorda brottmål samt inkomna brottmål med brottsmisstanke respektive avgjorda brottmål genom dom i tabellbilagan.

<sup>34</sup> Huvudförhandling mäts på målet. Det gör att om målet innehåller brottsmisstankar från olika brottskategorier räknas huvudförhandling för samtliga brottskategorier. Det gör att ett brottmål innehållande en mindre allvarlig brottsmisstanke, som ensam i regel avgörs på handlingarna, räknas som den avgjorts med huvudförhandling om målet i sig gjort det.

Sedan 2018 är det främst den genomsnittliga häktningstiden som ökat kraftigt, från 60 dagar till 90 dagar år 2023. Denna uppgång motsvarar en 50-procentig ökning av häktningstiderna.

Medelantalet fängelseklienter har sedan 2018 ökat med över 2 200 klienter motsvarande 34 procent. Likt häktade drivs denna utveckling av antalet påbörjade fängelseverkställigheter och strafftiderna. Till skillnad mot häkte kan man dock konstatera att båda dessa faktorer bidragit till ökningen under de senaste åren. Antalet påbörjade fängelseverkställigheter har ökat med nästan 1 700 verkställigheter sedan 2018. Det är också de verkställigheter med längre strafftider som har ökat. Särskilt resurskrävande brott har ökat med 930 (54 procent) verkställigheter och övriga brott har ökat med 1 100 (26 procent) verkställigheter medan initialt volymstarka brott minskat med 350 (12 procent). Detta speglas också i de genomsnittliga strafftiderna som sedan 2018 ökat från 351 dagar till över 480 dagar år 2023.

Även inom frivård har medelantalet klienter ökat kraftigt. Antalet frivårdsklienter är 45 procent fler 2023 jämfört med 2018. Frivårdens verkställighetsformer varierar både i innehåll och omfattning och det är därför intressant att fördjupa sig i de olika verkställighetsformerna. Samtliga verkställighetsformer har ökat med undantag för skyddstillsyn med kontraktsvård som minskat med 22 procent under perioden 2018 till 2023. De övriga två skyddstillsynsverkställigheterna, den exklusive kontraktsvård och samhällstjänst samt den med samhällstjänst, har dock ökat med 27 respektive 34 procent. Förändringen i skyddstillsyn kan delvis förklaras av ny lagstiftning<sup>35</sup> vilket har lett till längre övervakningstider.

Den största verkställighetsformen inom frivården är villkorligt frigivna med övervakning. Där har volymerna mer än fördubblats under perioden 2018–2023, vilket förklaras dels av att antalet fängelseklienter blivit fler, dels av att övervakningstiderna har blivit längre. Även gällande villkorligt frigivna med övervakning har ny lagstiftning<sup>36</sup> lett till längre övervakningstider vilket har bidragit till ökade volymer.

Villkorlig dom med samhällstjänst och IÖV har ökat med 5 respektive 17 procent mellan år 2018 och 2023. Även utslussningsåtgärderna utökad frigång och halvvägshus har ökat i volym under samma period med 56 respektive 346 procent.

Gällande antalet levererade personutredningar har även dessa ökat med 12 procent sedan 2018 vilket är i linje med att antalet påbörjade verkställigheter ökar.

## 5.2 Uppföljning av tidigare prognoser

Polismyndigheten prognostiserade ett oförändrat in- och utflöde på totalen för 2023 jämfört med 2022. Enligt utfallet för 2023 har dock antalet inkomna ärenden ökat med 4 procent jämfört med året innan medan antalet redovisade ärenden minskat med 1 procent. Samtliga brottskategorier har haft ett högre inflöde än prognostiserat men antalsmässigt är det de initialt volymstarka brotten som bidragit mest till utfallets avvikelse mot prognos. Utfallet av antalet redovisade ärenden är i nivå med prognosen och den marginella avvikelsen förklaras främst av ett lägre utflöde än väntat bland de initialt volymstarka brotten.

Enligt prognosen förväntades det totala antalet inkomna brottsmisstankar vid Åklagarmyndigheten minska med 0,5 procent när 2023 jämförs med 2022. När det faktiska utfallet för 2023 jämförs med

<sup>35</sup> Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda (2020/21: JuU22).

<sup>36</sup> Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning (2018/19: JuU25).



2022, har inflödet minskat med 0,4 procent. Enligt prognosen förväntades totalt antal brottsmisstankar med åtalsbeslut öka med 1,4 procent när 2023 jämförs med 2022. Det faktiska utfallet ökade med endast 0,7 procent. Den brottskategori som bidragit mest till denna avvikelse är initialt volymstarka brott och brottsgruppen trafikbrott.

För inkomna brottmål totalt hos tingsrätterna prognostiserades en ökning med 1 procent (motsvarande 1 200 mål) för 2023 jämfört med 2022. Utfallet för 2023 visar en ökning med drygt 3 procent, och både brottmål med respektive utan brottsmisstankar har ökat. Vad avser utflödet har både avgjorda brottmål totalt och mål avgjorda genom dom fortsatt öka under 2023. För året prognostiserades en fortsatt ökning av brottmålen avgjorda genom dom med 3 procent (motsvarande 2 500 mål), utfallet landade även det på 3 procent. Bidragande till utvecklingen var det ökade inflödet av mål med brottsmisstanke, den fortsatta utökningen av snabbare lagföring samt det faktum att tingsrätterna för andra året i rad minskade antalet mål med brottsmisstankar i balans.

För antalet påbörjade fängelseverkställigheter prognostiserades en ökning med 5 procent mellan 2022 och 2023. Det utfallet för 2023 visar utfallet ökning om 3 procent. Prognosen på total nivå har därmed bara en liten avvikelse. Däremot finns större avvikelser när man bryter ner siffrorna på brottskategori (se kapitel 2–4).

För antalet påbörjade frivårdsverkställigheter prognostiserades en ökning av skyddstillsyn med 1 procent, en minskning av villkorlig dom med samhällstjänst med 10 procent, en ökning av IÖV med 8 procent och en ökning av ungdomsövervakning med 81 procent. Preliminärt utfall för 2023 visar på generellt sett högre volymer inom alla verkställighetsformer än vad som prognostiserats.

För medelantalet klienter avviker utfallet från prognoserna främst inom antalet häktade som ökat med 20 procent jämfört med prognostiserade 7 procent. Avvikelsen är främst en effekt av betydligt längre häktningstider som under 2023 ökat med 7 dagar samtidigt som även antalet påbörjade häktningar ökat med 9 procent. För medelantalet fängelseklienter prognostiserades en uppgång med 7 procent vilket kan jämföras med utfallet som var 10 procent högre jämfört med året innan. Inom frivården finns avvikelser inom villkorlig dom med samhällstjänst som ökat med 5 procent mot en prognostiserad minskning med 24 procent samt ungdomsövervakning som ökat med 75 procent mot prognostiserade 127 procent. Övriga prognosvolymer visar inga stora avvikelser även om den procentuella avvikelsen kan vara stor för vissa av de mindre volymerna.

För levererade personutredningar har volymerna ökat med 5 procent under 2023 jämfört med prognosen som visade på en oförändrad utveckling. Avvikelsen kan härledas till det ökade antalet verkställigheter.

### 5.3 Prognos

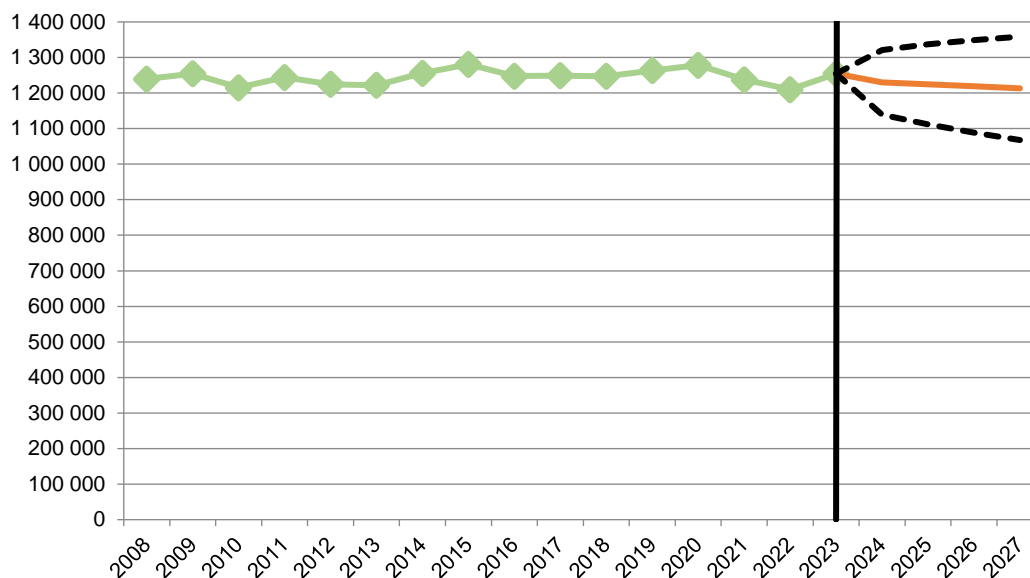
Antalet inkomna brottsärenden till Polismyndigheten prognostiseras minska något under prognosperioden men som går att läsa i tidigare kapitel skiljer sig trenden åt beroende på brottskategori och brottsgrupp. Den kategori som starkast bidrar till nedgången är initialt volymstarka brott. Däremot beräknas både särskilt resurskrävande brott och övriga brott öka under samma period.

Antalet ärenden som Polismyndigheten redovisar till åklagare prognostiseras vara i stort oförändrade under prognosperioden, detta trots det minskade inflödet av ärenden, se tabell 5. Det beror på att minskningen främst rörde de initialt volymstarka brotten, och för dessa brott är redovisningsandelen låg jämfört med särskilt utredningskrävande brott och övriga brott där inflödet ökade. De olika



trenderna för brottskategorierna beräknas därför ta ut varandra och resultera i ett stort oförändrat antal redovisade ärenden 2027 jämfört med 2023.

**Figur 28. Prognostiserad utveckling hos Polismyndigheten över totalt antalet inkomna ärenden, åren 2023–2027.**



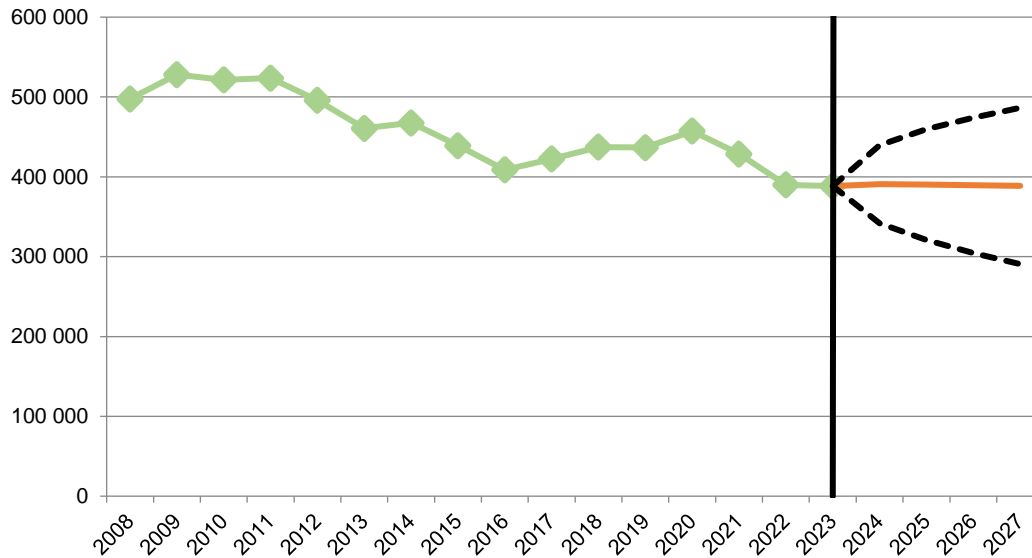
**Figur 29. Prognostiserad utveckling hos Polismyndigheten över totalt antalet redovisade ärenden till åklagare, åren 2023–2027.**



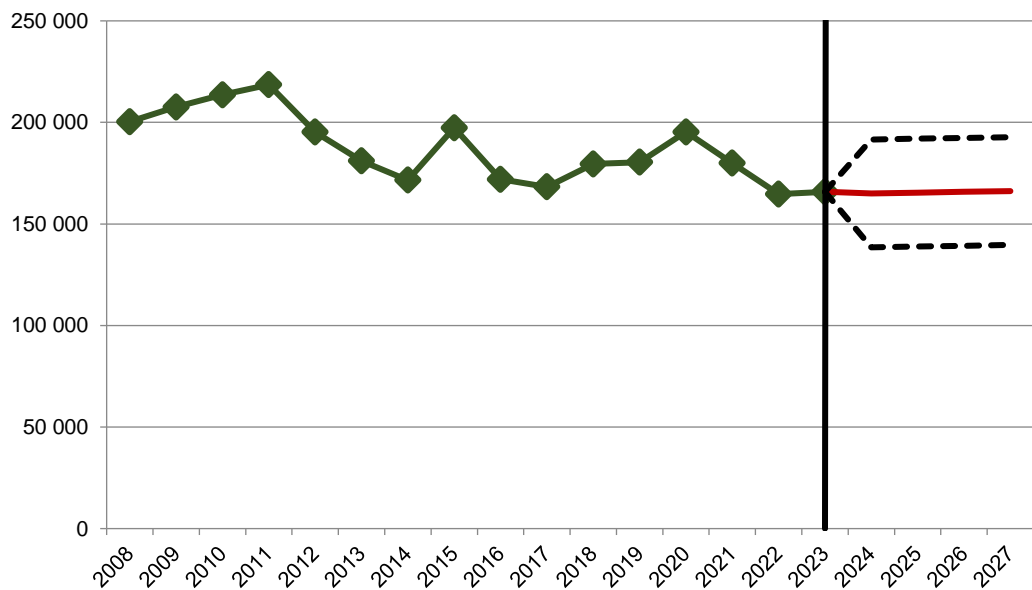
Under perioden 2023–2027 prognostiseras ett i princip oförändrat inflöde av brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten. Även utflödet, i form av antal brottsmisstankar med åtalsbeslut, förväntas endast marginellt förändras i förhållande till volymen under år 2023. En förskjutning mellan ärendekategorierna, som medför en större andel särskilt resurskrävande brott, kan dock noteras. Till exempel avsåg 5,2 procent av samtliga inkomna brottsmisstankar under år 2008 särskilt

resurskrävande brott. Under år 2023 har denna andel ökat till 8,3 procent. och enligt denna prognos kommer denna andel att fortsätta öka till 8,5 procent under år 2027.

**Figur 30. Totalt antal inkomna brottsmisstankar 2008–2023 och prognos för 2024–2027, vid Åklagarmyndigheten.**



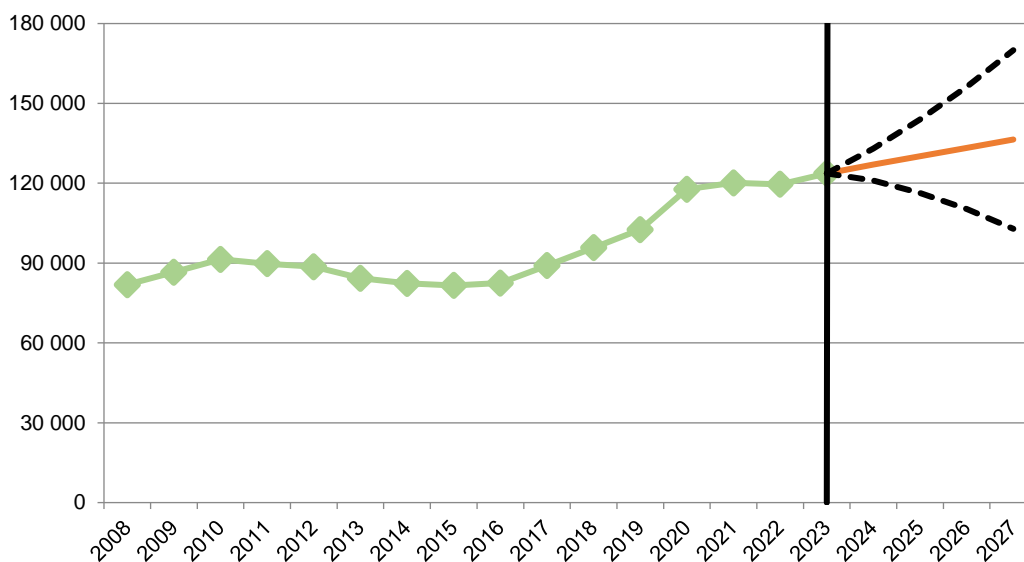
**Figur 31. Totalt antal brottsmisstankar med åtalsbeslut 2008–2023 och prognos för 2024–2027, vid Åklagarmyndigheten.**



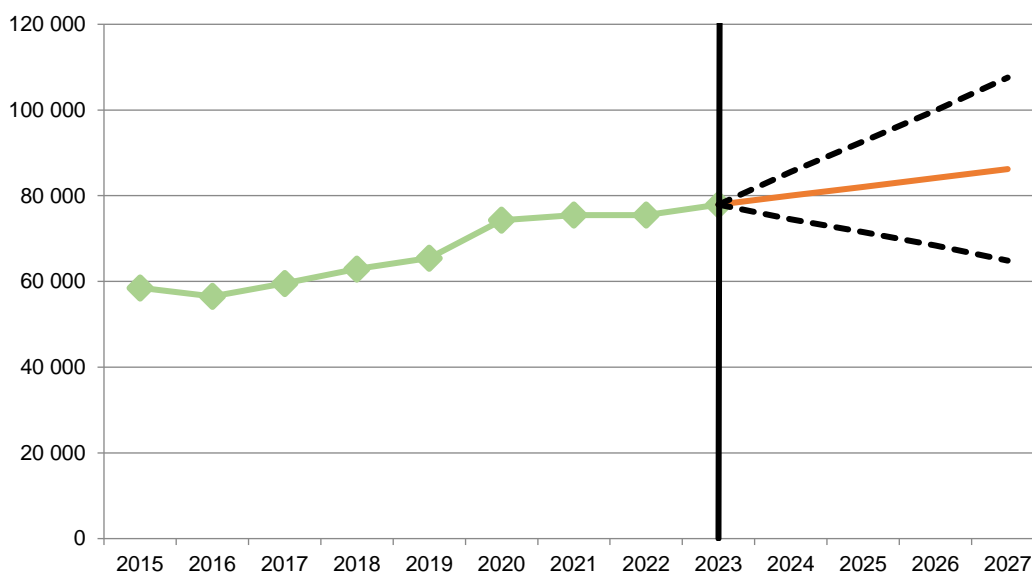
För åren 2024–2027 prognostiseras ett fortsatt ökat antal inkomna brottmål hos tingsrätterna. Ökningstakten prognostiseras landa på cirka 2,5 procent per år, något under ökningstakten 2023. Inkomna brottmål med brottsmisstanke prognostiseras öka i ungefär samma takt som inkomna brottmål totalt. Vad avser antal avgjorda brottmål med dom prognostiseras antalet öka med dryga 2 procent under 2024 för att åren därefter öka med dryga 1,5 procent. Samtliga tingsrätter är nu inne i snabbare lagföring men sannolikt kan de som börjat arbeta enligt snabbare lagföring under 2023 öka sitt antal eller sin andel under åtminstone 2024, i likhet med tidigare tingsrätter. Utvecklingen under 2021–2023, med en ökad andel brottmål som avgjordes genom dom av det totala antalet avgjorda

brottmål, bedöms fortsätta eller åtminstone ligga kvar på dagens nivåer, främst till följd av att målen inom snabbare lagföring i stor utsträckning avgörs med dom. Antalet balanserade brottmål med brottsmisstankar bedöms fortsätta minska något med denna prognos. För att prognosen ska bli realitet krävs resurser för att klara av denna ökning, eftersom det är de brottmål som avgörs genom dom som är de mest arbetskrävande.

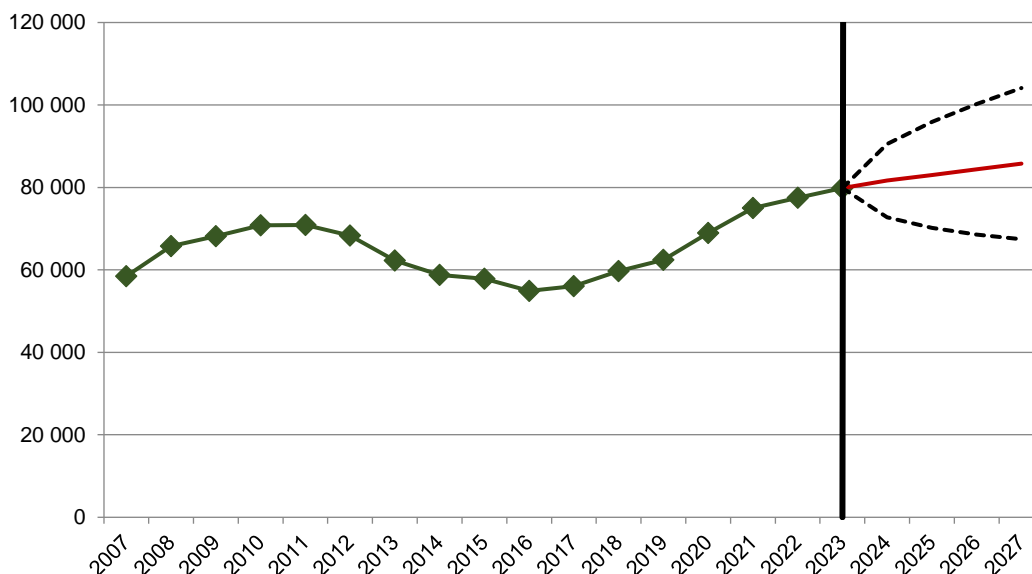
**Figur 32. Prognostiserad utveckling hos tingsrätterna över totalt antalet inkomna brottmål, åren 2024–2027.**



**Figur 33. Prognostiserad utveckling hos tingsrätterna över inkomna brottmål med brottsmisstanke, åren 2024–2027.**



**Figur 34. Prognostiserad utveckling hos tingsrätterna över totalt antalet avgjorda brottmål genom dom, åren 2024–2027.**



Antalet påbörjade fängelseverkställigheter prognostiseras öka med 88 procent fram till 2027. Ökningen prognostiseras ske främst under andra halvan av prognosperioden utifrån beräknade effekter av framför allt slopad fängelsepresumtion och slopad straffrabatt för unga. Antalet påbörjade frivårdsverkställigheter prognostiseras minska med 3 procent fram till 2027. Volymen förväntas öka med 13 procent fram till 2025. Därefter förväntas effekter från framför allt slopad fängelsepresumtion innebära att volymerna minskar fram till 2027. Det finns dock en variation inom frivårdsverkställigheterna där skyddstillsyn och villkorlig dom med samhällstjänst prognostiseras minska kraftigt samtidigt som antalet påbörjade IÖV och ungdomsövervakning prognostiseras öka kraftigt.

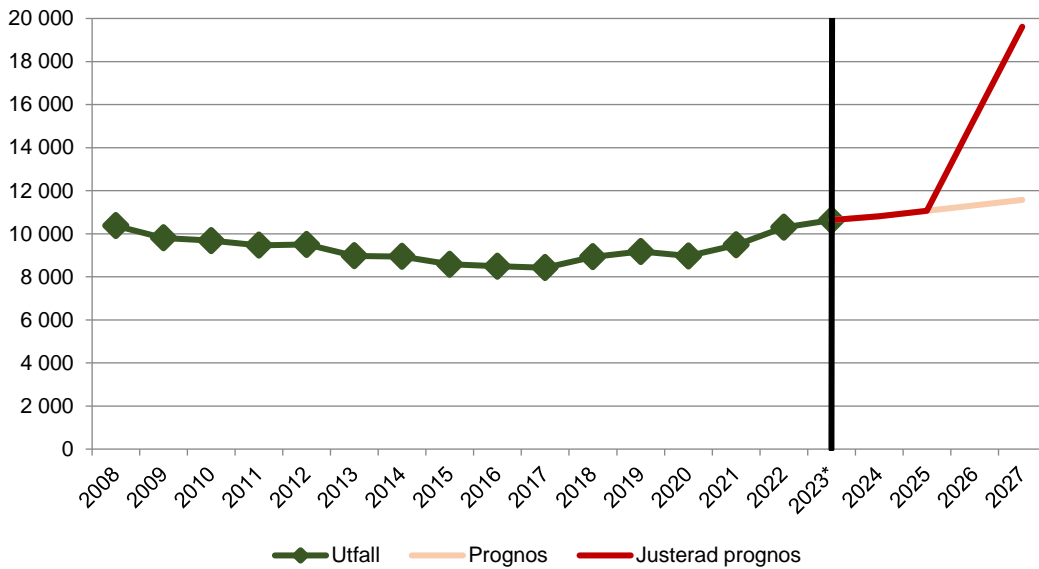
För åren 2024–2027 prognostiseras ett fortsatt ökat medelantal häktade klienter från dagens 2 640 till 4 530 klienter år 2027 vilket innebär en ökning med 1 890 klienter motsvarande 71 procent. Den statistiska modellen prognostiserar en uppgång med 890 klienter under prognosperioden men ytterligare 1 000 klienter förväntas tillkomma med anledning av de föreslagna reformer som finns. Inom häkte drivs uppgången av både fler antal häktade och längre häktningstider. Att fler personer förväntas häktas och att tiderna blir längre är effekter av nykriminalisering och straffskärpningar som både genomförts och förväntas genomföras.

För åren 2024–2027 prognostiseras ett fortsatt ökat medelantal fängelseklienter från dagens 6 650 till 20 630 klienter år 2027 vilket innebär en ökning med 13 990 klienter motsvarande 211 procent. Den statistiska modellen prognostiserar en uppgång med 1 650 klienter under prognosperioden men ytterligare 12 340 klienter förväntas tillkomma med anledning av de föreslagna reformer som finns. Under framför allt andra halvan av prognosperioden förväntas stora volymökningar att ske.

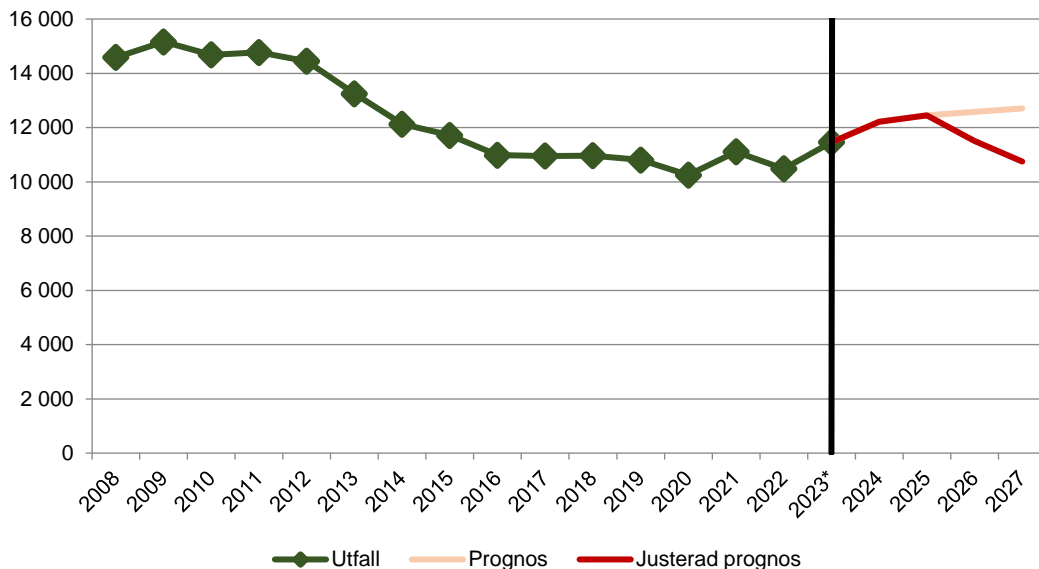
För åren 2024–2027 prognostiseras ett fortsatt ökat medelantal frivårdsklienter från dagens 14 570 till 22 200 klienter år 2027 vilket innebär en ökning med 7 640 klienter motsvarande 52 procent. Den statistiska modellen prognostiserar en uppgång med 3 400 klienter under prognosperioden men ytterligare 4 240 klienter förväntas tillkomma med anledning av de föreslagna reformer som finns. Inom frivården finns flera olika verkställighetsformer där utvecklingen prognostiseras gå åt olika håll.

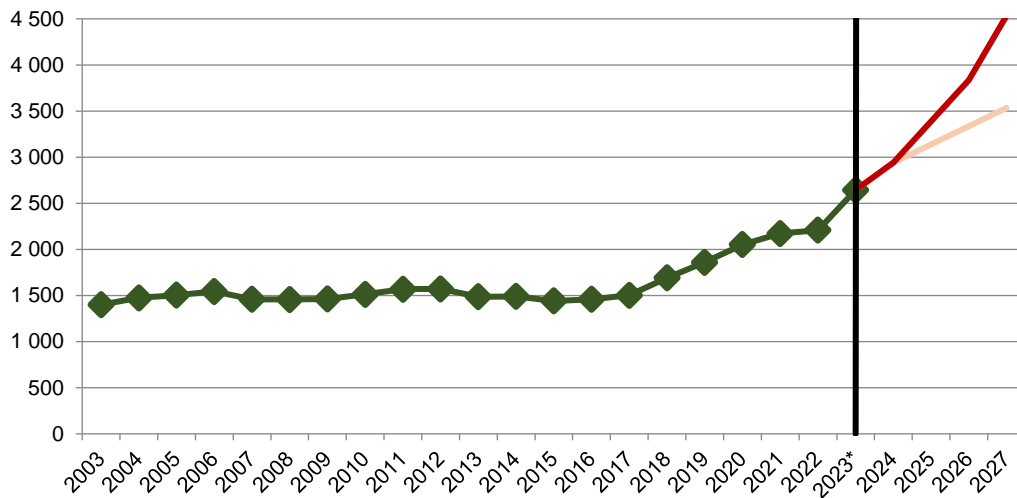
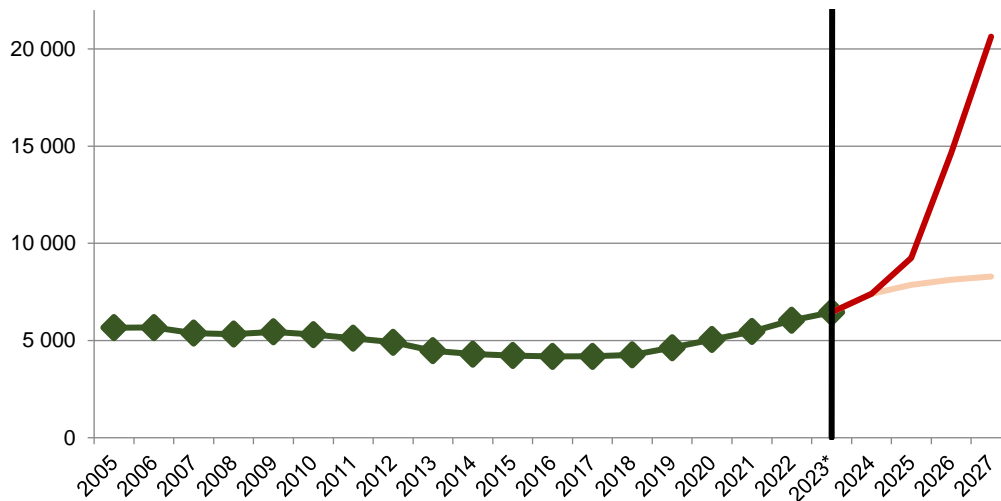
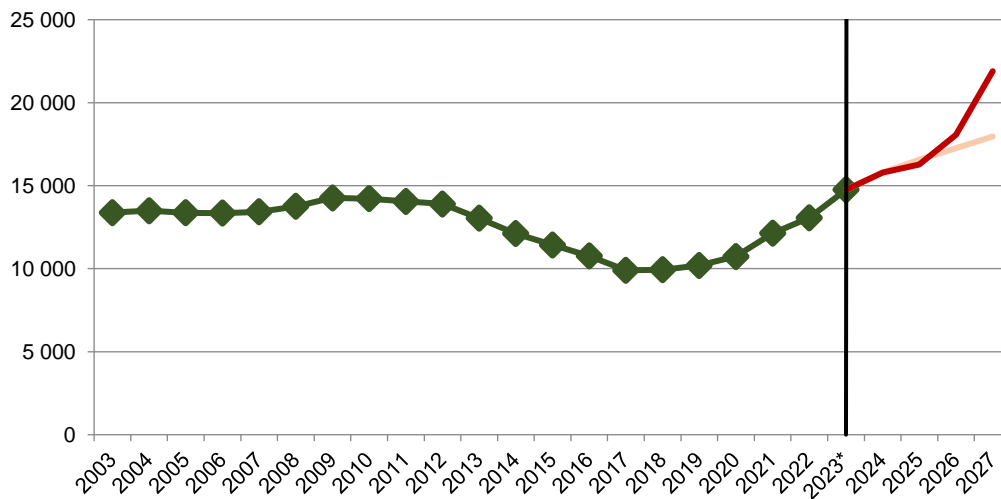
Volymen som förväntas minska är olika former av skyddstillsyn som prognostiseras minska med 21–59 procent. Även villkorlig dom med samhällstjänst prognostiseras minska (57 procent). Verkställighetsformer som förväntas öka är de där det finns en koppling till en fängelseverkställighet. Villkorligt frigivna som är den största kategorin prognostiseras öka med 143 procent under prognosperioden. Även IÖV och utslussningsformerna utökad frigång och halvvägshus samt ungdomsövervakning förväntas öka kraftigt, se bilaga 2.

**Figur 35. Prognostiserad utveckling av antal påbörjade fängelseverkställigheter, åren 2024–2027.**



**Figur 36. Prognostiserad utveckling av antal påbörjade frivårdsverkställigheter, åren 2024–2027.**



**Figur 37. Prognostiserad utveckling av medelantalet häktade, åren 2024–2027.****Figur 38. Prognostiserad utveckling av medelantalet fängelseklienter, åren 2024–2027.****Figur 39. Prognostiserad utveckling av medelantalet frivårdsklienter, åren 2024–2027.**

**Tabell 5. Totala verksamhetsvolym: Utfall av verksamhetsvolym år 2020–2023 samt prognos år 2024–2027**

Totaler	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Utveckling 2023–2024	Utveckling 2023–2027
<b>Inkomna ärenden till Polismyndigheten</b>	1 278 424	1 237 996	1 209 953	1 254 523	1 227 500	1 222 200	1 217 000	1 211 700		
Förändring i antal	15 066	-40 428	-28 043	44 570	-27 023	-5 300	-5 200	-5 300	-27 023	-42 823
Förändring i procent	1,2%	-3,2%	-2,3%	3,7%	-2,2%	-0,4%	-0,4%	-0,4%	-2,2%	-3,4%
<b>Ärenden redovisade till åklagare</b>	166 724	156 472	141 353	139 277	136 400	136 900	137 300	137 800		
Förändring i antal	10 204	-10 252	-15 119	-2 076	-2 877	500	400	500	-2 877	-1 477
Förändring i procent	6,5%	-6,1%	-9,7%	-1,5%	-2,1%	0,3%	0,3%	0,3%	-2,1%	-1,1%
<b>Inkomna brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten</b>	457 244	428 671	390 012	388 381	390 800	390 300	389 300	388 500		
Förändring i antal	20 527	-28 573	-38 659	-1 631	2 419	-500	-1 000	-800	2 419	119
Förändring i procent	4,7%	-6,2%	-9,0%	-0,4%	0,6%	-0,1%	-0,3%	-0,2%	0,6%	0,0%
<b>Brottsmisstankar med åtalsbeslut</b>	195 330	179 959	164 693	165 807	165 000	165 400	165 800	166 200		
Förändring i antal	14 951	-15 371	-15 266	1 114	-807	400	400	400	-807	393
Förändring i procent	8,3%	-7,9%	-8,5%	0,7%	-0,5%	0,2%	0,2%	0,2%	-0,5%	0,2%
<b>Inkomna brottmål hos Sveriges domstolar</b>	117 747	120 143	119 604	123 688	127 000	130 100	133 300	136 400		
Förändring i antal	15 184	2 396	-539	4 084	3 312	3 100	3 200	3 100	3 312	12 712
Förändring i procent	14,8%	2,0%	-0,4%	3,4%	2,7%	2,5%	2,4%	2,4%	2,7%	10,3%
<b>Avgjorda brottmål i domstol</b>	68 957	75 000	77 501	79 852	81 700	83 000	84 400	85 800		
Förändring i antal	6 556	6 043	2 501	2 351	1 848	1 300	1 400	1 400	1 848	5 948
Förändring i procent	10,5%	8,8%	3,3%	3,0%	2,3%	1,7%	1,6%	1,6%	2,3%	7,4%
<b>Levererade personutredningar</b>	30162	30837	29523	30 955	31 040	31 630	32 320	33 130		
Förändring i antal	1 593	675	-1 314	1 432	85	590	690	810	85	2 175
Förändring i procent	5,6%	2,2%	-4,3%	4,9%	0,3%	1,9%	2,2%	2,5%	0,3%	7,0%
<b>Påbörjade fängelseverkställigheter i Kriminalvården</b>	8964	9481	10298	10 636	10 820	11 070	15 340	19 620		
Förändring i antal	-208	517	817	338	184	250	4 270	4 280	184	8 984
Förändring i procent	-2,3%	5,8%	8,6%	3,3%	1,7%	2,3%	38,6%	27,9%	1,7%	84,5%
<b>Påbörjad intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV)</b>	1 622	1 778	1 614	1 820	1 880	1 940	2 880	4 010		
Förändring i antal	13	156	-164	206	60	60	940	1 130	60	2 190
Förändring i procent	0,8%	9,6%	-9,2%	12,8%	3,4%	3,0%	48,5%	39,4%	3,4%	120,3%
<b>Påbörjad skyddstillsyn</b>	5 983	6 285	5 962	6 310	6 560	6 670	5 500	4 340		
Förändring i antal	-237	302	-323	348	250	110	-1 170	-1 160	250	-1 970
Förändring i procent	-3,8%	5,0%	-5,1%	5,8%	4,0%	1,6%	-17,5%	-21,2%	4,0%	-31,2%
<b>Påbörjad villkorlig dom med samhällstjänst</b>	2 645	3 008	2 846	3 188	3 510	3 470	2 300	1 140		
Förändring i antal	-333	363	-162	342	322	-40	-1 170	-1 160	322	-2 048
Förändring i procent	-11,2%	13,7%	-5,4%	12,0%	10,0%	-1,1%	-33,6%	-50,6%	10,0%	-64,2%
<b>Påbörjad ungdomsövervakning</b>		38	72	145	260	380	820	1 260		
Förändring i antal		38	34	73	115	120	440	440	115	1 115
Förändring i procent			89,5%	101,4%	81,4%	42,6%	118,0%	54,1%	81,4%	769,0%
<b>Medelantal klienter i Kriminalvård, totalt</b>	18 204	20 193	21 721	24 138	26 270	29 330	36 930	47 490		
Förändring i antal	1 312	1 990	1 527	2 418	2 132	3 060	7 600	10 560	2 132	23 352
Förändring i procent	7,8%	10,9%	7,6%	11,1%	8,8%	11,6%	25,9%	28,6%	8,8%	96,7%
<b>Medelantal häktade</b>	2 053	2 174	2 209	2 644	2 940	3 390	3 840	4 530		
Förändring i antal	192	121	35	436	296	450	450	690	296	1 886
Förändring i procent	10,3%	5,9%	1,6%	19,7%	11,1%	15,3%	13,2%	18,2%	11,1%	71,3%
<b>Medelantal övriga i häkte</b>	121	121	127	95	120	120	120	120		
Förändring i antal	-11	-1	7	-32	25	0	0	0	25	25
Förändring i procent	-8,2%	-0,5%	5,7%	-25,4%	26,3%	0,0%	0,0%	0,0%	26,3%	26,3%
<b>Medelantal fängelseklienter</b>	5 055	5 463	6 039	6 645	7 410	9 250	14 640	20 630		
Förändring i antal	355	408	576	606	765	1 840	5 390	5 990	765	13 985
Förändring i procent	7,5%	8,1%	10,5%	10,0%	11,5%	24,8%	58,4%	40,9%	11,5%	210,5%
<b>Medelantal frivårds klienter</b>	10 975	12 436	13 346	14 754	15 800	16 570	18 330	22 200		
Förändring i antal	776	1 461	909	1 408	1 046	770	1 760	3 870	1 046	7 446
Förändring i procent	7,6%	13,3%	7,3%	10,6%	7,1%	4,9%	10,6%	21,1%	7,1%	50,5%

## 6 Slutsatser om verksamhetsvolymernas utveckling

Sett till helheten, är prognoserna i årets rapport betydligt spretigare än förra årets. Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten prognostiserar relativt små förändringar av volymerna under de kommande fyra åren, domstolarna ökning på flera procent och kriminalvården mycket stora ökning av flertalet volymer som de gör prognoser på. Prognoserna pekar alltså på en utveckling som medför större förändringar ju längre in i brottmålsprocessen man kommer. Det beror främst på de förväntat stora effekterna av Tidöavtalet på Kriminalvårdens volymer och att dessa därför behöver bedömas i princip fristående från de övriga myndigheternas bedömningar. Påverkan från Tidöavtalet gör också att andra eventuella påverkansfaktorer helt skymms i Kriminalvårdens prognoser.

Gemensamt för samtliga myndigheter utom Kriminalvården är att den trend av större årliga ökning som skedde i volymerna fram till 2020 är bruten med betydligt mindre förändringar därefter. Detta gäller både utvecklingen under de senaste två åren och under prognosperioden 2024–2027.

Prognoserna över totalvolymerna skymmer skillnader mellan de olika brottskategorierna. Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Sveriges domstolar prognostiserar alla ökning för de särskilt resurskrävande brotten. Omständigheter som talar för en fortsatt ökning är att brottsutvecklingen för flera av dessa brott går i ökande riktning och att det handlar om allvarliga brott som typiskt sett kommer till rättsväsendets kännedom. Utredningarna är också prioriterade i brottmålsprocessen som helhet. Det finns heller inget som talar för att polismyndigheten (eller de utredande myndigheterna) inte skulle fortsätta att prioritera spaningsbrott såsom vapenbrott och grova narkotikabrott.

Det gångna årets händelser av skjutningar och andra allvarliga brott som sker i kriminella miljöer gör också avtryck i prognoserna. Under 2023 har exempelvis antalet brottsmisstankar med åtalbeslut avseende mord och dråp med unga misstänka personer ökat påtagligt. I förra årets rapport lyfte Polismyndigheten också en förväntan om fler personer i brottsaktiv ålder i utsatta områden, vilket borde leda till ett ökat deltagande i brott bland unga i kriminella nätverk men också ett ökat antal som är utsatta för brott och för påtryckningar från äldre kriminella.

Kriminalvården prognostiserar en mycket stor ökning av antalet påbörjade fängelseverkställigheter avseende de aktuella brotten. Bland annat till följd av reformen om slopad fängelsepresumtion som innebär att personer döms till en fängelsepåföljd i stället för frivårdspåföljd. Detta innebär att inflödet av fängelseverkställigheter men även IÖV ökar samtidigt som inflödet av frivårdsverkställigheterna skyddstillsyn och villkorlig dom med samhällstjänst minskar.

För de initialt volymstarka brotten prognostiseras förändringar mellan - 7 och + 1 procent för de olika volymerna medan Kriminalvården i stället prognostiserar en betydande ökning av antalet påbörjade fängelseverkställigheter för dessa brott. Omständigheter som talar för en fortsatt minskning av inflödet till polisen är att tillgreppsbrotten, som är den största brottsgruppen i kategorin initialt volymstarka brott, har minskat under en längre tid. De prognostiserade minskningarna hänger dock även ihop med polisens arbetssätt. Polismyndigheten har blivit bättre på att använda förundersökningsbegränsning för att inte lägga resurser på att utreda sådana brott som inte får någon betydelse för straffmätningen. Detta är en effektivisering av arbetet men påverkar inte de efterliggande myndigheternas volymer eller prognoser i någon större utsträckning. Inom trafikbrotten syns ett minskat inflöde som delvis beror på detta, och delvis på att polisen lagför allt fler brott genom att utfärda ordningsbot i stället för att starta ett ärende i brottmålsprocessen. Samtidigt är flera av brottstyperna i kategorin beroende av externa



aktörer för att anmälas, till exempel vissa tillgreppsbrott samt bedrägerier och bidragsbrott. I prognosen ligger därmed ett antagande om att dessa fortsätter att upptäckas och anmälas i ungefär lika stor utsträckning. För domstolarna börjar effekten av införandet av snabbare lagföring klinga av. I förra årets rapport rapporterades också att fler brottsmisstankar hann gå till domstol i stället för att leda till strafförelägganden utfärdade av åklagare. Under 2023 har dock regelverket förändrats i syfte att bland annat kunna lagföra fler fall genom strafföreläggande via så kallade förhandsgodkännanden vilket borde ha en dämpande effekt på antalet brottmål som tingsrätterna hanterar framöver.

För kategorin övriga brott prognostiseras stabila eller försiktiga ökningar av verksamhetsvolymerna i de inledande delarna av brottmålsprocessen, och större ökningar hos domstolarna med en ökningstakt om knappt 3–4 procent per år. Brottskategorin är spretigare än de andra och samtidigt omfattande. Den utgjorde knappt hälften av alla ärenden som Polismyndigheten redovisade till åklagare 2023 och består av brottsrubriceringar med olika utveckling och utredningsförutsättningar. Detta påverkar troligen prognosernas kvalitet och det kan därför vara befogat att se över kategoriseringen i framtiden.

Återigen pekar Kriminalvårdens prognoser på en mycket stor ökning av antalet fängelseverkställigheter för de aktuella brotten. Det framstår som troligt att narkotikabrotten som utgör en betydande (och för varje år ökande) del av polisens ärendestock bidrar till fortsatta volymökningar hos polisen, och sedan hos domstolarna då innehav och bruk av narkotika utgör de vanligaste brottstyperna som hanteras inom snabbare lagföring.

## 6.1 Förändringarna leder till en omfördelning av volymerna

Strukturen på de brott som rättsväsendet prognostiserar förutspås med andra ord förändras genom stabila eller minskade verksamhetsvolymerna av initialt volymstarka brott och samtidigt fler särskilt resurskrävande brott. I detta sammanhang utgör snabbare lagföring något av en motkraft för domstolarnas del. Förändringarna i totalvolymerna är små, inte minst i början av brottmålsprocessen, men arbetsbelastningen påverkas betydligt mer eftersom de resurskrävande brotten är särskilt betungande för myndigheterna avseende allt från utredningsåtgärder till huvudförhandlingstid och straffmassa.

Omfördelningen av volymerna bidrar därmed till en alltmer otydlig koppling mellan antalsprognoserna och resursåtgång. Som nämnts inledningsvis belyser de övergripande volymer som prognostiseras resursbehovet i begränsad utsträckning och därtill kan ökade resursbehov komma av andra faktorer som påverkar brottmålsprocessens innehåll och komplexitet, och som inte återspeglas i de volymer som prognostiseras. Lagstiftningsförändringarna till följd av bland annat Tidöavtalets förslag är ett exempel på en förändring som leder till ett ökat resursbehov och som i princip ligger utanför det beroende som finns mellan volymerna som prognostiseras. I förra årets rapport nämndes också höjda straffvärden för flera brott som bland annat ger ökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel, vilket i sin tur förbättrar utredningsförutsättningarna och ger ett ökat flöde av allvarliga brott i brottmålsprocessen. En annan sak som nämndes är en ökad belastning till följd av längre häktningstider och ett ökat antal häktningar med restriktioner. Utredningar som kräver internationellt samarbete är också mer resursdrivande. Resursbehovet hos domstolarna påverkas av fler huvudförhandlingstider och av andra faktorer såsom andelen förtursmål, ansökningar om hemliga tvångsmedel samt inflödet av andra typer av mål.

## 6.2 Förändringar i relationerna mellan myndigheternas olika mått ger ett ökat behov av att hitta andra och kompletterande mått

Inom ramen för uppdraget har myndigheterna producerat bedömningar avseende framtida verksamhetsvolym. I vissa fall finns en relativt god överensstämmelse mellan myndigheternas prognoser. I andra fall föreligger skillnader i myndigheternas bedömningar. Eftersom olika mått används av myndigheterna, och det finns tidsmässiga förskjutningar i handläggningen, blir sambandet mellan olika myndigheters verksamhetsvolym svåranalyserat. Årets resultat visar också att det kan komma att ske betydande förändringar i relationen mellan Kriminalvårdens och de övriga myndigheternas volymer. De förslag som finns om stora straffrättsliga förändringar medför att Kriminalvårdens prognoser behövs justeras utifrån bedömningar om eventuella förändringars effekter och därmed är betydligt osäkrare. Det gör att det är svårt att jämföra och sätta Kriminalvårdens volymer i relation till de övriga myndigheternas.

Vilka volymmått som är mest lämpliga för att beskriva verksamheten är svårt att ge något generellt svar på, och det skulle därför vara värdefullt att utreda de olika alternativ som finns för att beskriva verksamhetsvolym. I årets arbete har till exempel Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten tittat på möjligheterna att räkna unika personer som ett kompletterande mått. En fördel att använda samma enhet, vilket inte görs i dag, är att öka samstämmigheten i prognoserna. Arbetet är i sin linda och redovisas inte i rapporten men antalet unika personer visar för vissa brottstyper en delvis annan utveckling med ökning under den period när antalet redovisade ärenden och brottsmisstankar har minskat. En annan tanke är att komplettera Åklagarmyndighetens utflöde med uppgifter om strafförelägganden och åtalsunderlåtelse, inte minst för att ge en mer rättvisande bild av utflödet. I ett framtida arbete skulle det därmed kunna ägnas kraft åt att hitta andra och kompletterande mått för att öka jämförbarheten men också för att bättre koppla volymerna till resursbehovet hos de olika myndigheterna.

## 7 Källförteckning

### Litteratur:

Alonso, W. och Starr, P. (red.) (1987). *The politics of numbers*. New York: Russell Sage Foundation.

Goodwin, P. och Wright, G. (2008). *Forecasting with judgment*. Chichester: Wiley.

Kriminalvården (2023). *Kriminalvårdens kapacitetsrapport 2024–2033*. Dnr. 2023–14991. Norrköping: Kriminalvården.

Montgomery, D., Jennings, C och Kulahci, M. (2008). *Introduction to time series analysis and forecasting*. John Wiley and Sons, inc.: New Jersey, USA.

Tetlock, P. och Gardner, D. (2016). *Konsten att förutsäga framtiden. En bok om superprognostik*. Bookwell: Borgå, Finland.

### Övriga källor:

Skärpta regler för unga lagöverträdare (dir 2023:112).

En översyn av straffskalorna samt ett reformerat och mer rättvist påföljdssystem (dir 2023:115).

2020/21: JuU22 *Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda*.

2018/19: JuU25 *Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning*.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster)

# Bilaga 1. Indelning i brottskategorier

## Myndighetsgemensam indelning i brottskategorier

Nedan finns beskrivningar av brottskategorier och brottsgrupper i den myndighetsgemensamma kategoriseringen av brott. Detaljerad beskrivning av vilka brottskoder som ingår i respektive brottsgrupp finns i Brås rapport *Klassificering av brott – anvisningar och regler. Version 11.1 Juli 2023*.

### Särskilt resurskrävande brott

Brottskategorin består av följande sex brottsgrupper: *mord, dråp m.m., allvarliga narkotikabrott, våldtäkt, grov misshandel, rån och vapenbrott*. Nedan finns definitioner avseende dessa brottsgrupper.

### Initialt volymstarka brott

Brottskategorin består av följande fyra brottsgrupper: *tillgreppsbrott, skadegörelsebrott, trafikbrott och bedrägeri och bidragsbrott*. Nedan finns definitioner avseende dessa brottsgrupper.

### Övriga brott

Brottskategorin består av följande sex brottsgrupper: *misshandel annan än grov, brott mot frihet och frid, övriga narkotikabrott, övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgreppsbrott, övriga sexualbrott och övriga brott*. Nedan finns definitioner avseende dessa brottsgrupper.

## Brottsgrupper

### Mord, dråp m.m.

Brottsgruppen består av

- mord, dråp, barnadråp, misshandel med dödlig utgång, enligt 3 kap. 1, 2, 3, 5, 6 §§ BrB.

### Allvarliga narkotikabrott

Brottsgruppen består av

- brott mot lag om straff för smuggling (2000:1225), avseende narkotikasmuggling (grov, synnerligen grov eller annan än grov)
- narkotikabrott enligt narkotikastrafflagen (1968:64), avseende framställning, oaktsam medverkan till framställning (vårdslöshet med narkotika), överlåtelse; utbudande av narkotika till försäljning, förvaring eller befordran av vederlag för narkotika, förmedling av kontakter mellan säljare och köpare eller annan åtgärd ägnad att främja narkotikahandel; förvärv i överlåtelsesyfte; anskaffning, bearbetning, förpackning, transporter, förvaring eller annan befattning med narkotika som ej är avsedd för eget bruk; oaktsamma förfaranden enligt ovan (vårdslöshet med narkotika).

### **Våldtäkt**

Brottsgruppen består av

- våldtäkt inkl. grov, enligt 6 kap. 1 § BrB
- oaktsam våldtäkt, enligt 6 kap. 1 a § BrB
- våldtäkt mot barn inkl. grov, enligt 6 kap. 4 § BrB.

### **Grov misshandel**

Brottsgruppen består av

- grov misshandel och synnerligen grov misshandel, enligt 3 kap. 6 § BrB.

### **Rån**

Brottsgruppen består av

- rån, enligt 8 kap. 5, 6 §§ BrB.

### **Vapenbrott**

Brottsgruppen består av

- brott mot vapenlagen (1996:67), 9 kap.

### **Tillgreppsbrott**

Brottsgruppen består av

- tillgrepp/stöld av fortskaffningsmedel, enligt 8 kap. 1, 2, 4, 7, 8 §§ BrB
- stöld (även genom inbrott), enligt 8 kap. 1, 2, 4, 4 a §§ BrB
- stöld genom och utan inbrott, enligt 8 kap. 1, 2, 4, 4 a §§ BrB.

### **Skadegörelsebrott**

Brottsgruppen består av

- skadegörelsebrott, enligt 12 kap. 1–4 §§ BrB.

### **Trafikbrott**

Brottsgruppen består av

- brott mot trafikbrottslagen (1951:649)
- brott mot trafikförordningen (1998:1276)
- brott mot sjölagen (1994:1009), 20 kap.
- brott mot sjötrafikförordningen (1986:300).

### **Bedrägeri och bidragsbrott**

Brottsgruppen består av

- bedrägeri, ringa bedrägeri, grovt bedrägeri, grovt fordringsbedrägeri, enligt 9 kap. 1–3a §§ BrB
- brott mot bidragsbrottslagen (2007:612).

**Misshandel annan än grov**

Brottsgruppen består av

- misshandel, annan än grov, enligt 3 kap. 5 § BrB.

**Brott mot frihet och frid**

Brottsgruppen består av

- människorov, människohandel, människoexploatering, enligt 4 kap. 1, 1 a, 1 b §§ BrB
- olaga frihetsberövande, enligt 4 kap. 2 § BrB
- barnfridsbrott, enligt 4 kap. 3 § BrB
- olaga tvång, enligt 4 kap. 4 § BrB
- grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse, äktenskapstvång m.m., enligt 4 kap. 4 a–d §§ BrB
- olaga hot, enligt 4 kap. 5 § BrB
- hemfridsbrott, olovlig identitetsanvändning m.m. enligt 4 kap. 6–6 b §§ BrB
- olaga integritetsintrång, enligt 4 kap. 6 c, 6 d §§ BrB
- ofredande, uppmaning till självmord m.m. enligt 4 kap. 7, 7 a §§ BrB
- dataintrång, olovlig avlyssning m.m. enligt 4 kap. 8–9 a, 9 c §§ BrB
- brott mot lagen om kontaktförbud (1988:688).

**Övriga narkotikabrott**

Brottsgruppen består av

- narkotikabrott enligt narkotikastrafflagen (1968:64), avseende innehav och bruk av narkotika
- brott mot lagen om kontroll av narkotika (1992:860), 13 §
- brott mot lagen om förbud mot vissa dopningsmedel (1991:1969), 3, 3 a §§.

**Övriga ekonomiska, förmögenhets- och tillgreppsbrott**

Brottsgruppen består av

- brott mot skattebrottslagen (1971:69)
- brott mot lagen om näringsförbud (2014:836)
- brott mot aktiebolagslagen (2005:551), 30 kap.
- brott mot lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden (2016:1307), 2 kap.
- brott mot lagen om straff för penningtvättsbrott (2014:307)
- övriga brott mot brottsbalken, enligt 9 kap. 3 b–10 §§ BrB
- förskingring och annan trolöshet, enligt 10 kap. 1–8 §§ BrB
- brott mot borgenärer m.m. enligt 11 kap. 1–5 §§ BrB.

### **Övriga sexualbrott**

Brottsgruppen består av

- sexuellt övergrepp inkl. grovt, oaktsamt sexuellt övergrepp, enligt 6 kap. 2, 3 §§ BrB
- sexuellt utnyttjande av barn under 18 år, enligt 6 kap. 5 § BrB
- sexuellt övergrepp inkl. grovt mot barn under 18 år, enligt 6 kap. 6 § BrB
- samlag med avkomling eller syskon, enligt 6 kap. 7 § BrB
- utnyttjande av barn för sexuell posering, köp av sexuell handling av barn under 18 år, enligt 6 kap. 8, 9 §§ BrB
- sexuellt ofredande, exhibitionism, enligt 6 kap. 10 § BrB
- kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte, enligt 6 kap. 10 a § BrB
- köp av sexuell tjänst, koppleri av person 18 år och äldre, enligt 6 kap. 11, 12 §§ BrB.

### **Övriga brott**

Brottsgruppen består av samtliga brott som inte ingår i någon av de övriga brottsgrupperna.

# Bilaga 2. Tabellunderlag

## Polismyndigheten

Tabell 6. Antal inkomna ärenden efter brottskategori och brottsgrupp, 2008–2023.

Brottskategori/brottsgrupp	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mord, dröp m.m.	824	862	938	904	869	869	951	914	999	1 091	1 111	1 132	1 258	1 192	1 165	1 436
Allvarliga narkotikabrott	3 670	3 785	4 573	4 686	6 505	5 672	5 514	4 872	4 941	5 470	5 629	5 769	7 789	7 313	6 116	5 880
Våldtäkt	4 382	4 398	4 808	4 870	4 859	4 742	4 956	4 459	4 830	5 573	5 723	6 020	6 502	6 796	6 388	6 423
Grov misshandel	4 399	4 565	4 588	4 592	4 258	3 810	3 662	3 646	3 863	3 631	3 621	4 202	4 142	3 770	3 626	3 714
Rån	8 325	8 970	8 545	9 040	8 657	7 848	7 781	7 871	7 959	8 040	7 974	8 300	8 141	6 631	5 934	5 809
Vapenbrott	3 098	3 304	3 335	3 282	3 321	3 063	3 427	3 590	3 619	4 113	4 180	4 856	5 496	5 764	5 868	6 422
<b>Särskilt resurskrävande brott</b>	<b>24 698</b>	<b>25 884</b>	<b>26 787</b>	<b>27 374</b>	<b>28 469</b>	<b>26 004</b>	<b>26 291</b>	<b>25 352</b>	<b>26 211</b>	<b>27 918</b>	<b>28 238</b>	<b>30 279</b>	<b>33 328</b>	<b>31 466</b>	<b>29 097</b>	<b>29 684</b>
Tillgrepsbrott	509 682	498 709	474 204	484 618	471 932	473 226	478 148	461 951	439 023	425 763	388 789	381 309	368 240	341 291	347 148	336 787
Skadegörelsebrott	178 674	181 769	145 229	151 951	134 934	128 523	137 735	178 919	154 594	163 687	173 168	189 289	217 372	206 459	196 476	204 119
Trafikbrott	136 239	133 184	133 944	132 060	122 509	112 673	116 825	133 451	134 317	147 316	152 208	158 123	149 081	143 855	135 440	131 314
Bedrägeri och bidragsbrott	82 737	92 860	96 817	103 428	117 881	128 893	130 737	140 736	149 960	138 439	146 509	141 569	136 471	136 465	137 189	164 308
<b>Initialt volymstarka brott</b>	<b>907 332</b>	<b>906 522</b>	<b>850 194</b>	<b>872 057</b>	<b>847 256</b>	<b>843 315</b>	<b>863 445</b>	<b>915 057</b>	<b>877 894</b>	<b>875 205</b>	<b>860 674</b>	<b>870 290</b>	<b>871 164</b>	<b>828 070</b>	<b>816 253</b>	<b>836 528</b>
Misshandel annan än grov	67 684	68 246	69 442	70 092	67 699	62 208	63 685	63 439	65 402	61 730	60 640	60 713	59 071	58 516	60 058	62 143
Brott mot frihet och frid	78 834	85 096	87 260	93 480	98 797	99 911	102 385	100 630	103 301	103 641	102 932	105 280	109 514	114 266	102 747	109 256
Övriga narkotikabrott	46 609	48 860	52 016	49 528	47 723	49 567	47 441	44 816	45 182	49 915	54 781	60 244	65 650	64 608	65 449	65 523
Övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgrepsbrott	29 787	34 622	38 508	44 531	49 818	49 516	49 957	49 794	47 187	44 355	50 943	44 699	42 878	41 020	39 690	41 772
Övriga sexualbrott	7 266	7 697	8 896	8 464	8 239	9 485	9 594	9 042	10 223	10 532	10 496	10 629	10 763	12 504	10 925	10 535
Övriga brott	76 622	77 391	81 984	78 544	76 808	82 192	92 915	72 503	72 377	75 858	78 678	81 224	86 056	87 546	85 734	99 082
<b>Övriga brott</b>	<b>307 802</b>	<b>321 912</b>	<b>338 106</b>	<b>344 639</b>	<b>349 084</b>	<b>352 879</b>	<b>365 977</b>	<b>340 224</b>	<b>343 672</b>	<b>346 031</b>	<b>358 470</b>	<b>362 789</b>	<b>373 932</b>	<b>378 460</b>	<b>364 603</b>	<b>388 311</b>
<b>Totalt</b>	<b>1 239 832</b>	<b>1 254 318</b>	<b>1 215 087</b>	<b>1 244 070</b>	<b>1 224 809</b>	<b>1 222 198</b>	<b>1 255 713</b>	<b>1 280 633</b>	<b>1 247 777</b>	<b>1 249 154</b>	<b>1 247 382</b>	<b>1 263 358</b>	<b>1 278 424</b>	<b>1 237 996</b>	<b>1 209 953</b>	<b>1 254 523</b>

Tabell 7. Antal redovisade ärenden till åklagare efter brottskategori och brottsgrupp, 2008–2023.

Brottskategori/brottsgrupp	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mord, dröp m.m.	420	370	439	398	350	329	340	341	367	353	372	398	449	370	350	438
Allvarliga narkotikabrott	2 405	2 749	2 936	2 998	4 444	3 701	3 093	2 597	2 377	2 371	2 699	2 722	2 861	2 856	2 445	2 250
Våldtäkt	701	723	821	771	829	714	802	661	634	701	877	1 008	1 245	1 245	1 149	1 197
Grov misshandel	1 842	1 845	1 805	1 775	1 692	1 450	1 241	1 272	1 221	1 183	1 200	1 198	1 313	1 216	1 177	1 235
Rån	1 262	1 476	1 355	1 279	1 275	1 021	1 160	1 024	1 096	1 030	1 150	1 239	1 441	1 161	893	1 029
Vapenbrott	1 498	1 593	1 550	1 457	1 404	1 287	1 291	1 234	1 275	1 400	1 559	1 525	1 623	1 494	1 350	1 247
<b>Särskilt resurskrävande brott</b>	<b>8 128</b>	<b>8 756</b>	<b>8 906</b>	<b>8 678</b>	<b>9 994</b>	<b>8 502</b>	<b>7 927</b>	<b>7 129</b>	<b>6 970</b>	<b>7 038</b>	<b>7 857</b>	<b>8 090</b>	<b>8 932</b>	<b>8 342</b>	<b>7 364</b>	<b>7 396</b>
Tillgrepsbrott	43 033	45 690	43 346	42 194	39 903	34 296	34 216	33 920	30 867	28 439	26 764	24 663	24 575	23 081	20 240	20 997
Skadegörelsebrott	7 850	7 221	6 475	6 009	5 344	4 585	4 038	3 695	3 053	3 314	3 195	2 912	3 502	3 063	2 389	2 254
Trafikbrott	62 065	62 485	57 305	58 084	53 039	43 729	38 241	40 985	38 168	40 962	43 331	42 766	43 767	39 803	35 174	32 550
Bedrägeri och bidragsbrott	8 893	12 719	12 252	11 474	10 409	12 412	11 925	12 087	7 046	7 306	7 494	8 270	9 281	9 327	6 871	7 516
<b>Initialt volymstarka brott</b>	<b>121 841</b>	<b>128 115</b>	<b>119 378</b>	<b>117 761</b>	<b>108 695</b>	<b>95 022</b>	<b>88 420</b>	<b>90 687</b>	<b>79 134</b>	<b>80 021</b>	<b>80 784</b>	<b>78 611</b>	<b>81 125</b>	<b>75 274</b>	<b>64 674</b>	<b>63 317</b>
Misshandel annan än grov	14 593	14 627	15 499	15 127	13 209	11 550	10 442	9 766	8 633	8 315	7 926	7 823	8 498	7 775	7 246	7 668
Brott mot frihet och frid	10 544	10 325	10 805	10 301	9 692	9 059	9 966	8 136	7 436	7 427	7 789	7 632	8 509	8 091	7 366	7 115
Övriga narkotikabrott	31 954	32 939	34 576	34 086	32 062	29 939	29 114	27 668	26 553	29 740	32 559	35 137	36 837	34 238	33 069	31 970
Övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgrepsbrott	3 149	3 286	3 375	3 252	3 697	3 242	5 314	3 111	2 311	2 596	2 794	3 198	4 105	4 146	4 107	4 034
Övriga sexualbrott	1 436	1 470	2 078	1 798	1 655	1 890	1 680	1 855	1 859	1 818	2 194	2 157	2 454	3 013	2 580	2 346
Övriga brott	18 713	19 160	19 695	18 583	17 016	15 778	17 860	13 153	12 469	12 864	13 449	13 872	16 264	15 593	14 947	15 431
<b>Övriga brott</b>	<b>80 389</b>	<b>81 807</b>	<b>86 028</b>	<b>83 147</b>	<b>77 331</b>	<b>71 458</b>	<b>74 376</b>	<b>63 689</b>	<b>59 261</b>	<b>62 760</b>	<b>66 711</b>	<b>69 819</b>	<b>76 667</b>	<b>72 856</b>	<b>69 315</b>	<b>68 564</b>
<b>Totalt</b>	<b>210 358</b>	<b>218 678</b>	<b>214 312</b>	<b>209 586</b>	<b>196 020</b>	<b>174 982</b>	<b>170 723</b>	<b>161 505</b>	<b>145 365</b>	<b>149 819</b>	<b>155 352</b>	<b>156 520</b>	<b>166 724</b>	<b>156 472</b>	<b>141 353</b>	<b>139 277</b>

Tabell 8. Prognosuppföljning: Antal inkomna ärenden 2022–2023 och prognos för 2023.

Brottskategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Särskilt resurskrävande brott	29 097	29 684	29 576		2%
Initialt volymstarka brott	816 253	836 528	792 249		-3%
Övriga brott	364 603	388 311	375 099		3%
<b>Totalt</b>	<b>1 209 953</b>	<b>1 254 523</b>	<b>1 196 924</b>		<b>-1%</b>



Tabell 9. Prognosuppföljning: Antal redovisade ärenden till åklagare 2022–2023 och prognos för 2023.

Brottskategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Särskilt resurskrävande brott	7 364	7 416	7 522	2%	1%
Initialt volymstarka brott	64 674	63 376	63 499	-2%	-2%
Övriga brott	69 315	68 890	71 223	3%	-1%
<b>Totalt</b>	<b>141 353</b>	<b>139 683</b>	<b>142 244</b>	<b>1%</b>	<b>-1%</b>

## Åklagarmyndigheten

Tabell 10. Antal inkomna brottsmisstankar efter brottskategori och brottsgrupp 2008–2023.

Brottskategori/brottsgrupp	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mord, dråp m.m.	862	848	1 002	1 024	950	966	1 079	1 141	1 180	1 322	1 329	1 512	1 705	1 639	1 687	2 589
Allvarliga narkotikabrott	8 252	8 929	10 382	10 432	14 524	13 046	9 758	10 694	7 622	8 425	8 878	7 865	9 364	8 339	7 586	7 443
Våldtäkt	4 426	4 835	4 481	4 958	4 734	4 668	5 267	4 662	5 160	6 395	6 837	7 446	8 254	8 797	8 627	8 193
Grov misshandel	4 587	4 668	4 697	4 747	4 676	4 009	4 082	4 072	4 217	4 257	4 032	4 236	4 591	4 295	4 022	4 410
Rån	3 777	4 101	4 040	3 926	3 896	3 465	3 334	3 506	3 489	3 619	4 169	4 722	5 018	4 025	3 479	3 792
Vapenbrott	3 970	4 092	3 870	3 847	3 778	3 541	3 761	4 110	3 978	4 474	4 853	5 241	5 736	5 608	5 441	5 904
<b>Särskilt resurskrävande brott</b>	<b>25 874</b>	<b>27 473</b>	<b>28 472</b>	<b>28 934</b>	<b>32 558</b>	<b>29 695</b>	<b>27 281</b>	<b>28 185</b>	<b>25 646</b>	<b>28 492</b>	<b>30 098</b>	<b>31 022</b>	<b>34 668</b>	<b>32 703</b>	<b>30 842</b>	<b>32 331</b>
Tillgreppsbrott	71 269	75 566	73 696	71 745	68 571	58 254	57 600	56 543	51 240	46 952	43 663	39 305	38 722	35 305	30 982	31 201
Skadegörelsebrott	19 074	16 467	14 649	14 737	12 812	10 930	9 771	9 755	8 857	8 618	8 694	8 229	9 020	8 076	6 876	7 011
Trafikbrott	66 657	62 225	60 415	61 045	55 078	50 001	49 619	65 160	63 995	66 049	67 371	66 557	66 714	60 946	53 293	47 533
Bedrägerier och bidragsbrott	32 223	48 099	39 307	36 860	35 866	44 755	60 019	40 023	26 520	36 005	37 002	39 191	46 623	40 485	28 081	31 333
<b>Initialt volymstarka brott</b>	<b>189 223</b>	<b>202 357</b>	<b>188 067</b>	<b>184 387</b>	<b>172 327</b>	<b>163 940</b>	<b>177 009</b>	<b>171 481</b>	<b>150 612</b>	<b>157 624</b>	<b>156 730</b>	<b>153 282</b>	<b>161 079</b>	<b>144 812</b>	<b>119 232</b>	<b>117 078</b>
Misshandel annan än grov	45 443	46 573	49 402	48 883	44 840	42 201	43 026	43 034	43 510	41 089	41 721	42 834	43 912	42 457	40 620	41 630
Brott mot frihet och frid	51 966	55 175	57 134	55 974	56 155	50 516	53 330	51 759	52 226	50 555	53 320	53 165	53 355	54 818	56 100	57 329
Övriga narkotikabrott	59 990	62 593	64 696	72 220	64 849	61 892	61 971	61 728	58 405	64 128	67 676	70 044	71 688	64 810	60 727	57 555
Övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgreppsbrott	22 387	25 710	27 086	24 668	25 793	22 120	18 417	16 852	18 005	18 156	23 636	21 483	22 767	21 755	21 490	20 829
Övriga sexualbrott	4 135	4 591	5 843	5 269	5 263	5 797	7 594	6 887	6 897	7 474	8 208	7 601	8 886	10 071	8 420	8 243
Övriga brott	98 529	103 563	100 776	103 438	93 981	84 587	78 982	59 157	53 443	54 934	55 837	57 286	60 889	57 245	52 581	53 386
<b>Övriga brott</b>	<b>282 450</b>	<b>298 205</b>	<b>304 937</b>	<b>310 452</b>	<b>290 881</b>	<b>267 113</b>	<b>263 320</b>	<b>239 417</b>	<b>232 486</b>	<b>236 336</b>	<b>250 398</b>	<b>252 413</b>	<b>261 497</b>	<b>251 156</b>	<b>239 938</b>	<b>238 972</b>
<b>Totalt</b>	<b>497 547</b>	<b>528 035</b>	<b>521 476</b>	<b>523 773</b>	<b>495 766</b>	<b>460 748</b>	<b>467 610</b>	<b>439 083</b>	<b>408 744</b>	<b>422 452</b>	<b>437 226</b>	<b>436 717</b>	<b>457 244</b>	<b>428 671</b>	<b>390 012</b>	<b>388 381</b>

Tabell 11. Antal brottsmisstankar med åtalsbeslut efter brottskategori och brottsgrupp 2008–2023.

Brottskategori/brottsgrupp	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mord, dråp m.m.	364	325	387	348	320	326	364	327	414	394	382	488	544	595	500	730
Allvarliga narkotikabrott	4 077	5 166	5 302	5 306	6 475	6 935	4 926	5 688	3 731	3 762	4 142	3 482	3 901	3 930	3 262	3 904
Våldtäkt	1 555	1 863	1 209	1 447	1 451	1 028	1 477	891	819	844	1 337	1 337	1 614	1 785	2 044	1 454
Grov misshandel	2 090	2 017	1 919	1 930	1 876	1 515	1 438	1 500	1 373	1 509	1 382	1 380	1 484	1 399	1 371	1 511
Rån	1 829	2 129	2 040	1 942	1 879	1 521	1 545	1 371	1 528	1 303	1 554	1 756	1 992	1 682	1 306	1 523
Vapenbrott	1 665	1 675	1 683	1 565	1 540	1 512	1 525	1 635	1 644	1 895	2 128	2 164	2 080	2 056	2 046	1 944
<b>Särskilt resurskrävande brott</b>	<b>11 580</b>	<b>13 175</b>	<b>12 540</b>	<b>12 538</b>	<b>13 541</b>	<b>12 837</b>	<b>11 275</b>	<b>11 412</b>	<b>9 509</b>	<b>9 707</b>	<b>10 925</b>	<b>10 607</b>	<b>11 615</b>	<b>11 447</b>	<b>10 529</b>	<b>11 066</b>
Tillgreppsbrott	30 372	30 901	30 632	29 502	29 947	25 977	25 472	24 880	22 901	21 335	21 178	19 086	18 389	17 306	15 076	15 148
Skadegörelsebrott	7 616	6 476	6 309	5 599	4 874	4 684	3 908	3 543	3 249	3 188	3 556	3 717	3 913	3 734	2 868	2 703
Trafikbrott	38 264	34 292	33 673	32 527	30 401	27 145	27 659	32 432	32 851	35 148	36 638	36 213	38 552	35 733	30 866	28 412
Bedrägerier och bidragsbrott	11 702	18 425	18 848	18 897	13 790	19 217	15 592	40 905	23 297	17 323	17 152	21 298	24 312	19 950	16 292	18 495
<b>Initialt volymstarka brott</b>	<b>87 954</b>	<b>90 094</b>	<b>89 462</b>	<b>86 525</b>	<b>79 012</b>	<b>77 023</b>	<b>72 631</b>	<b>101 760</b>	<b>82 298</b>	<b>76 994</b>	<b>78 524</b>	<b>80 314</b>	<b>85 166</b>	<b>76 723</b>	<b>65 102</b>	<b>64 758</b>
Misshandel annan än grov	14 186	14 333	15 270	14 549	12 725	11 173	10 108	9 708	8 909	8 798	8 410	8 307	9 237	8 428	8 041	8 430
Brott mot frihet och frid	12 886	13 817	14 430	14 580	13 230	12 488	11 548	12 604	11 340	10 937	11 227	11 111	12 391	13 201	12 685	13 265
Övriga narkotikabrott	30 871	29 940	31 812	36 541	30 679	29 208	30 688	31 746	31 726	34 598	36 259	37 716	41 481	37 282	35 850	33 875
Övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgreppsbrott	6 875	7 657	8 491	6 814	7 493	7 173	6 343	6 463	7 580	5 514	10 411	8 235	8 511	7 625	7 835	9 251
Övriga sexualbrott	1 427	1 640	1 829	1 834	1 738	2 100	3 339	2 988	2 770	2 419	3 828	2 795	3 168	3 437	3 242	3 374
Övriga brott	34 554	36 975	39 756	45 171	36 794	28 994	25 665	20 641	17 817	19 282	19 958	21 294	23 761	21 816	21 409	21 788
<b>Övriga brott</b>	<b>100 799</b>	<b>104 362</b>	<b>111 588</b>	<b>119 489</b>	<b>102 659</b>	<b>91 136</b>	<b>87 691</b>	<b>84 150</b>	<b>80 142</b>	<b>81 548</b>	<b>90 093</b>	<b>89 458</b>	<b>98 549</b>	<b>91 789</b>	<b>89 062</b>	<b>89 983</b>
<b>Totalt</b>	<b>200 333</b>	<b>207 631</b>	<b>213 590</b>	<b>218 552</b>	<b>195 212</b>	<b>180 996</b>	<b>171 597</b>	<b>197 322</b>	<b>171 949</b>	<b>168 249</b>	<b>179 542</b>	<b>180 379</b>	<b>195 330</b>	<b>179 959</b>	<b>164 693</b>	<b>165 807</b>

Tabell 12. Prognosuppföljning: Antal inkomna brottsmisstankar 2022–2023 och prognos för 2023.

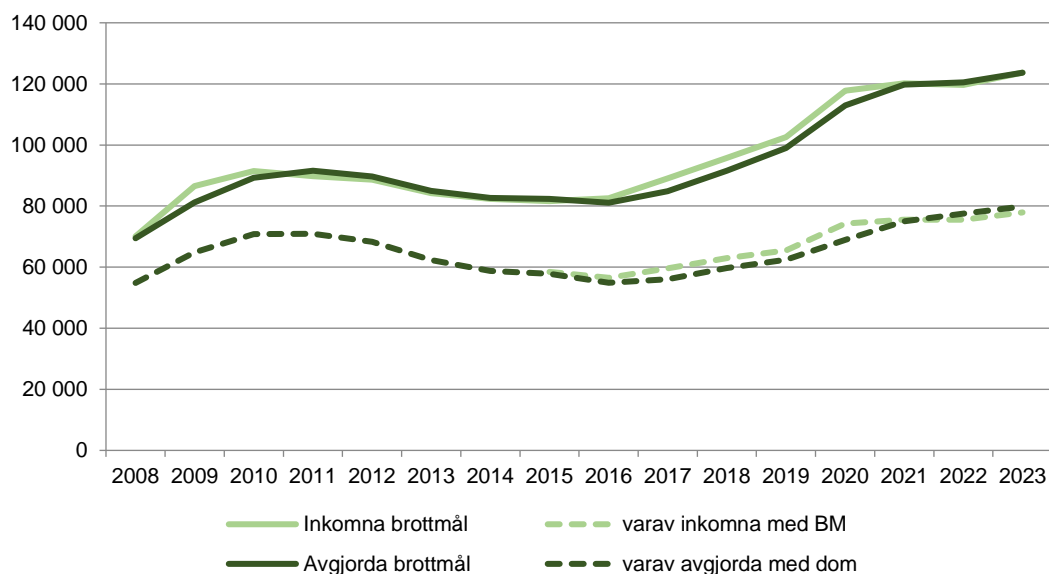
Brottskategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Särskilt resurskrävande brott	30 842	32 331	32 000	4%	5%
Initialt volymstarka brott	119 232	117 078	115 100	-3%	-2%
Övriga brott	239 938	238 972	241 000	0%	0%
<b>Totalt</b>	<b>390 012</b>	<b>388 381</b>	<b>388 000</b>	<b>-1%</b>	<b>0%</b>

Tabell 13. Prognosuppföljning: Antal brottsmisstankar med åtalsbeslut 2022–2023 och prognos för 2023.

Brottskategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Särskilt resurskrävande brott	10 529	11 066	10 700	2%	5%
Initialt volymstarka brott	65 102	64 758	65 700	1%	-1%
Övriga brott	89 062	89 983	90 600	2%	1%
<b>Totalt</b>	<b>164 693</b>	<b>164 860</b>	<b>166 900</b>	<b>1%</b>	<b>0%</b>

## Sveriges domstolar

Figur 40. Antal inkomna och avgjorda brottmål samt inkomna brottmål med brottsmisstanke respektive avgjorda brottmål genom dom.



Tabell 14. Utfall inkomna brottmål 2018–2023.<sup>37</sup>

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inkomna brottmål	95 793	102 563	117 747	120 143	119 604	123 688
Förändring i procent	7,6%	7,1%	14,8%	2,0%	-0,4%	3,4%
- varav med stämmingsansökan	62 920	65 440	74 289	75 487	75 511	77 919
Förändring i procent	5,6%	4,0%	13,5%	1,6%	0,0%	3,2%

Tabell 15. Antal inkomna brottmål med brottsmisstanke 2015–2023.<sup>38</sup>

Brottskategori/brottsgrupp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mord, dråp m.m.	256	261	284	282	293	344	303	286	
Allvarliga narkotikabrott	249	245	349	349	388	480	544	524	
Våldtäkt	441	456	524	604	756	873	752	701	
Grov misshandel	986	964	1 019	929	914	996	901	845	
Rån	707	692	689	721	786	862	707	626	
Vapenbrott	1305	1360	1 557	1 617	1 689	1 714	1 599	1 328	
<b>Särskilt resurskrävande brott</b>	<b>3 654</b>	<b>3 671</b>	<b>4 087</b>	<b>4 131</b>	<b>4 460</b>	<b>4 890</b>	<b>4 453</b>	<b>3 998</b>	<b>4 198</b>
Tillgreppsbrott	11 973	11 607	11 070	10 650	9 986	10 361	10 010	9 318	
Skadegörelsebrott	2 317	2 202	2 320	2 436	2 388	2 686	2 434	2 015	
Trafikbrott	20 524	19 654	20 609	22 329	22 837	24 748	24 920	23 455	
Bedrägeri och bidragsbrott	1 245	1 092	1 283	1 353	1 586	2 113	2 353	2 002	
<b>Initialt volymstarka brott</b>	<b>33 506</b>	<b>32 218</b>	<b>32 857</b>	<b>34 414</b>	<b>34 545</b>	<b>37 678</b>	<b>38 067</b>	<b>35 687</b>	<b>35 600</b>
Misshandel annan än grov	7 016	6 474	6 396	6 280	6 120	6 674	5 921	5 615	
Brott mot frihet och frid	5 455	5 131	5 178	5 379	5 458	6 167	5 996	5 638	
Övriga narkotikabrott	16 578	17 045	19 728	21 507	23 767	27 588	26 929	27 640	
Övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgreppsbrott	2 756	2 547	2 864	3 119	3 292	3 986	3 850	3 919	
Övriga sexualbrott	827	926	1 069	1 158	1 130	1 282	1 370	1 355	
Övriga brott	11 066	10 828	11 748	12 229	12 789	14 716	13 930	13 480	
<b>Övriga brott</b>	<b>34 319</b>	<b>33 639</b>	<b>36 954</b>	<b>39 241</b>	<b>41 799</b>	<b>48 182</b>	<b>47 597</b>	<b>48 304</b>	<b>50 468</b>
<b>Totalt</b>	<b>58 499</b>	<b>56 511</b>	<b>59 560</b>	<b>62 920</b>	<b>65 444</b>	<b>74 289</b>	<b>75 487</b>	<b>75 511</b>	<b>77 919</b>

Tabell 16. Utfall avgjorda brottmål 2018–2023.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Avgjorda brottmål	91 522	98 974	112 979	119 745	120 514	123 655
Förändring i procent	7,9%	8,1%	14,2%	6,0%	0,6%	2,6%
- varav med dom	59 702	62 401	68 957	75 000	77 501	79 852
Förändring i procent	6,5%	4,5%	10,5%	8,8%	3,3%	3,0%

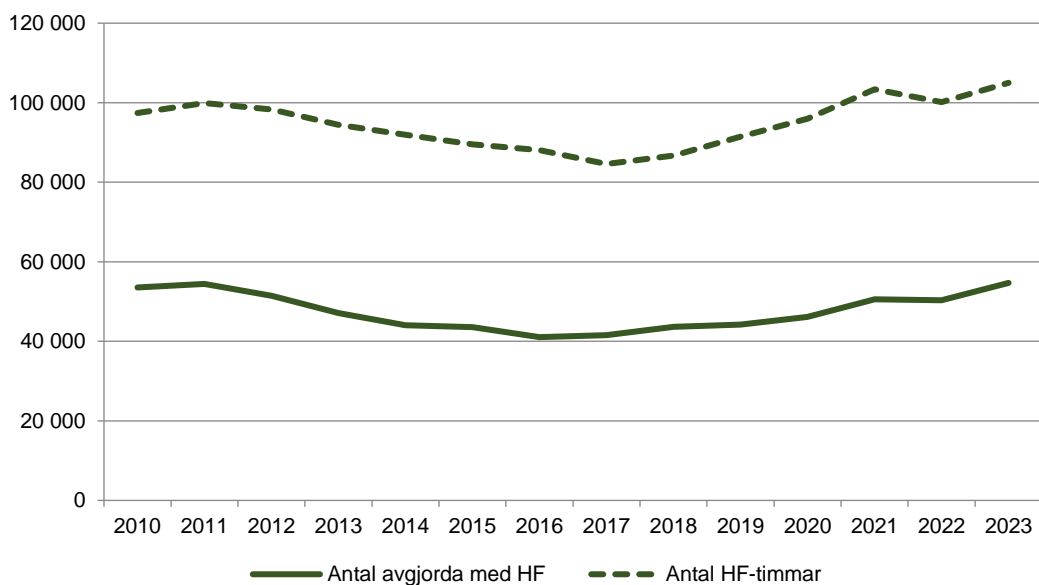
<sup>37</sup> En majoritet av brottmålen innehar en brottsmisstanke vid registrering. En brottsmisstanke kan dock inkomma efter att ett brottmål registrerats. Av den anledningen är utfallet för 2023 preliminärt. Utfall för tidigare år kan också ändras, dock marginellt.

<sup>38</sup> Eftersom utfallet för 2023 är preliminärt redovisas enbart utfallet per brottskategori totalt.

Tabell 17. Antal avgjorda brottmål med brottsmisstanke 2015–2023.

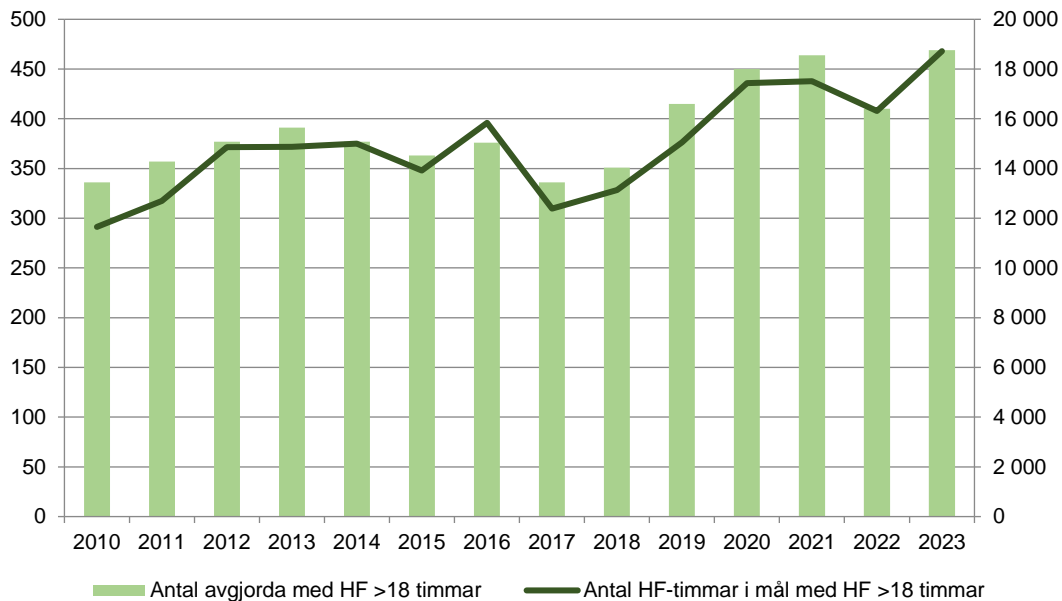
Brottskategori/brottsgrupp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mord, dråp m.m.	246	272	256	264	291	350	303	291	343
Allvarliga narkotikabrott	231	226	301	340	381	413	518	522	599
Våldtäkt	453	430	440	527	689	785	823	693	780
Grov misshandel	958	957	982	941	917	913	903	885	966
Rån	654	703	660	671	744	821	762	636	668
Vapenbrott	1233	1261	1 436	1 608	1 686	1 625	1 573	1 503	1 350
<b>Särskilt resurskrävande brott</b>	<b>3 498</b>	<b>3 567</b>	<b>3 754</b>	<b>4 016</b>	<b>4 330</b>	<b>4 551</b>	<b>4 508</b>	<b>4 193</b>	<b>4 303</b>
Tillgreppsbrott	11 603	11 471	11 089	10 739	10 084	10 217	10 719	9 701	9 599
Skadegörelsebrott	2 265	2 184	2 191	2 364	2 239	2 416	2 527	2 236	2 082
Trafikbrott	20 274	19 445	20 045	21 594	22 363	23 958	25 403	24 984	24 399
Bedrägeri och bidragsbrott	1 217	1 173	1 096	1 227	1 403	1 693	2 219	2 384	2 145
<b>Initialt volymstarka brott</b>	<b>32 894</b>	<b>31 957</b>	<b>32 133</b>	<b>33 537</b>	<b>33 854</b>	<b>36 144</b>	<b>38 930</b>	<b>37 809</b>	<b>37 017</b>
Misshandel annan än grov	6 986	6 453	6 060	6 109	5 835	5 813	6 276	5 842	5 852
Brott mot frihet och frid	5 332	5 065	4 984	5 025	5 134	5 222	5 996	5 920	5 931
Övriga narkotikabrott	16 159	16 385	18 643	20 476	23 050	26 545	27 484	28 668	29 533
Övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgreppsbrott	2 628	2 555	2 573	2 848	3 090	3 198	3 805	3 928	4 519
Övriga sexualbrott	771	875	903	1 068	1 073	1 101	1 333	1 449	1 489
Övriga brott	10 702	10 542	11 188	11 741	12 138	13 421	14 382	14 049	14 810
<b>Övriga brott</b>	<b>33 687</b>	<b>32 952</b>	<b>34 879</b>	<b>37 397</b>	<b>40 122</b>	<b>44 479</b>	<b>48 039</b>	<b>49 604</b>	<b>52 007</b>
<b>Totalt</b>	<b>57 644</b>	<b>55 985</b>	<b>57 168</b>	<b>60 668</b>	<b>63 317</b>	<b>69 824</b>	<b>75 804</b>	<b>77 783</b>	<b>79 773</b>

Figur 41. Antal avgjorda brottmål med huvudförhandling och antal huvudförhandlingstimmar för dessa mål, 2010–2023.



Tabell 18. Utveckling för antal och andel brottmål med huvudförhandling 2019–2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Antal avgjorda brottmål med huvudförhandling	44 202	46 138	50 601	50 301	54 694
Antal huvudförhandlingstimmar	91 430	95 992	103 404	100 173	104 998
Andel avgjorda brottmål med huvudförhandling	45%	41%	42%	42%	44%
Andel avgjorda brottmål med huvudförhandling och dom av totalt avgjorda med dom	70%	66%	67%	64%	68%

**Figur 42. Antal avgjorda brottmål och huvudförhandlingstid för mål med huvudförhandling över 18 timmar 2010–2023.****Tabell 19. Prognosuppföljnings: Antal inkomna brottmål 2022–2023 och prognos för 2023.**

Kategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Inkomna brottmål	119 604	123 688	120 800	1%	3%

**Tabell 20. Prognosuppföljning: Antal avgjorda brottmål genom dom 2022–2023<sup>39</sup> och prognos för 2023.**

Kategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Avgjorda brottmål genom dom	77 501	79 852	83 900	8%	3%

**Tabell 21. Prognosuppföljning: Antal avgjorda brottmål med brottsmisstanke 2022–2023<sup>40</sup> och prognos för 2023.**

Brottskategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Särskilt resurskrävande brott	4 193	4 303	4 600	10%	3%
Initialt volymstarka brott	37 809	37 017	41 100	9%	-2%
Övriga brott	49 604	52 007	56 200	13%	5%

<sup>39</sup> Utfallet för 2022 uppskattades till 81 400 mål vilket också påverkade prognosen för 2023. År 2023 prognostiserades en ökning med 3 procent 2023 jmf uppskattat utfall 2022. Det slutliga utfallet 2022 blev dock lägre varför ökningen slutade på 8 procent för 2023.

<sup>40</sup> Utfall 2022 för särskilt resurskrävande brott uppskattades till 4 400 vilket också påverkade prognosen för 2023. År 2023 prognostiserades öka med 5 procent. Utfall 2022 för initialt volymstarka brott uppskattades till 39 500 vilket också påverkade prognosen för 2023. År 2023 prognostiserades öka med 4 procent. Utfall 2022 för

## Kriminalvården

**Tabell 22. Påbörjade fängelseverkställigheter per brottskategori.**

Brottskategori	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Särskilt resurskrävande brott	1 734	1 944	2 215	2 397	2 453	2 663
Initialt volymstarka brott	2 789	2 585	2 298	2 363	2 619	2 442
Övriga brott	4 407	4 643	4 451	4 721	5 226	5 531

**Tabell 23. Påbörjade frivårdsverkställigheter per verkställighetsform.**

Kategori	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Påbörjad skyddstillsyn	6 275	6 220	5 983	6 285	5 962	6 310
Påbörjad villkorlig dom med samhällstjänst	3 127	2 978	2 645	3 008	2 846	3 188
Påbörjad IÖV	1 563	1 609	1 622	1 778	1 614	1 820
Påbörjad ungdomsövervakning	-	-	-	38	72	145

**Tabell 24. Påbörjade verkställigheter per verkställighetsform utfall 2020–2023 samt prognos 2024–2027.**

Kategori	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Påbörjade fängelseverkställigheter	8 964	9 481	10 298	10 636	10 820	11 070	15 340	19 620
Påbörjade IÖV	1 622	1 778	1 614	1 820	1 880	1 940	2 880	4 010
Påbörjad skyddstillsyn	5 983	6 285	5 962	6 310	6 560	6 670	5 500	4 340
Påbörjad villkorlig dom med samhällstjänst	2 645	3 008	2 846	3 188	3 510	3 470	2 300	1 140
Påbörjad ungdomsövervakning		38	72	145	260	380	820	1 260
<b>Totalt</b>	<b>19 214</b>	<b>20 590</b>	<b>20 792</b>	<b>22 099</b>	<b>23 030</b>	<b>23 530</b>	<b>26 840</b>	<b>30 370</b>
Årlig förändring i antal		1 376	202	1 307	931	500	3 310	3 530
Årlig förändring i procent		7%	1%	6%	4%	2%	14%	13%
Akkumulerad förändring i antal jfr 2023					931	1 431	4 741	8 271
Akkumulerad förändring i procent jfr 2023					4%	6%	21%	37%

Det prognostiserade utfallet för perioden 2024–2027 är avrundat till närmaste total. Siffrorna för 2023 är preliminära.

**Tabell 25. Medelantal verkställigheter per verkställighetsform.**

Kategori	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Häktade	1 692	1 861	2 053	2 174	2 209	2 644
Fängelseklienter	4 356	4 701	5 055	5 463	6 039	6 645
Frivårdsklienter	10 111	10 379	10 975	12 436	13 346	14 754

övriga brott uppskattades till 52 100 vilket också påverkade prognosen för 2023. År 2023 prognostiserades öka med 8 procent.

**Tabell 26. Prognos och utfall över medelantalet klienter.**

Kategori	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Häktade	2 053	2 174	2 209	2 644	2 940	3 390	3 840	4 530
Övriga i häkte	121	121	127	95	120	120	120	120
Fängelseklienter	5 055	5 463	6 039	6 645	7 410	9 250	14 640	20 630
Frivård	10 975	12 436	13 346	14 754	15 800	16 570	18 330	22 200
<b>Totalt</b>	<b>18 204</b>	<b>20 193</b>	<b>21 721</b>	<b>24 138</b>	<b>26 270</b>	<b>29 330</b>	<b>36 930</b>	<b>47 480</b>
Förändring i antal		1 990	1 527	2 418	2 132	3 060	7 600	10 550
Förändring i procent		11%	8%	11%	9%	12%	26%	29%
Akkumulerad förändring i antal jfr 2023					2 132	5 192	12 792	23 342
Akkumulerad förändring i procent jfr 2023					9%	22%	53%	97%

Det prognostiserade utfallet för perioden 2024–2027 är avrundat till närmaste tiotal. Siffrorna för 2023 är preliminära.

**Tabell 27. Medelantalet frivårdsklienter.**

Kategori	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Skyddstillsyn exkl samhällstjänst och kontraktsvård	4 005	4 086	3 915	3 968	4 335	5 129
Skyddstillsyn med kontraktsvård	783	730	649	629	597	610
Skyddstillsyn med samhällstjänst	1 125	1 121	1 067	1 136	1 301	1 506
Skyddstillsyn förenat med fängelse jml BrB 28:3	290	312	334	302	340	363
Villkorligt frigivna med övervakning	2 843	3 044	3 955	5 161	5 516	5 761
Villkorlig dom med samhällstjänst	730	706	647	756	735	769
IÖV	189	188	187	204	196	220
Utökad frigång	116	137	151	171	175	181
Halvvägshus	31	56	68	98	106	139
Ungdomsövervakning				11	44	77

**Tabell 28. Medelantal frivårdsverkställigheter per verkställighetsform utfall 2020–2023 samt prognos 2024–2027.**

Kategori	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ren skyddstillsyn	3 915	3 968	4 335	5 129	5 380	5 380	4 710	4 040
Skyddstillsyn med kontraktsvård	649	629	597	610	660	660	460	250
Skyddstillsyn med samhällstjänst	1 067	1 136	1 301	1 506	1 590	1 680	1 340	1 000
Skyddstillsyn förenat med fängelse jml BrB 28:3	334	302	340	363	360	380	300	230
Villkorligt frigivna med övervakning	3 955	5 161	5 516	5 761	6 200	6 750	9 310	13 980
Villkorlig dom med samhällstjänst	647	756	735	769	850	870	590	330
IÖV	187	204	196	220	230	240	420	590
Utökad frigång	151	171	175	181	200	210	420	600
Halvvägshus	68	98	106	139	140	150	240	340
Ungdomsövervakning		11	44	77	180	250	550	840
<b>Totalt</b>	<b>10 975</b>	<b>12 436</b>	<b>13 346</b>	<b>14 754</b>	<b>15 790</b>	<b>16 570</b>	<b>18 340</b>	<b>22 200</b>
Förändring i antal		1 461	909	1 408	1 036	780	1 770	3 860
Förändring i procent		13%	7%	11%	7%	5%	11%	21%
Akkumulerad förändring i antal jfr 2023					1 036	1 816	3 586	7 446
Akkumulerad förändring i procent jfr 2023					7%	12%	24%	50%

Det prognostiserade utfallet för perioden 2024–2027 är avrundat till närmaste tiotal. Siffrorna för 2023 är preliminära.

**Tabell 29. Prognosuppföljning: Antal påbörjade fängelseverkställigheter 2022–2023 och prognos för 2023.**

Brottskategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Särskilt resurskrävande brott	2 453	2 663	2 573	5%	9%
Initialt volymstarka brott	2 619	2 442	2 759	5%	-7%
Övriga brott	5 226	5 531	5 431	4%	6%
<b>Totalt</b>	<b>10 298</b>	<b>10 636</b>	<b>10 763</b>	<b>5%</b>	<b>3%</b>

**Tabell 30. Prognosuppföljning: Antal påbörjade verkställigheter 2022–2023 och prognos för 2023**

Kategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Påbörjade fängelseverkställigheter	10 298	10 636	10 763	5%	3%
Påbörjade IÖV	1 614	1 820	1 736	8%	13%
Påbörjad skyddstillsyn	5 962	6 310	6 009	1%	6%
Påbörjad villkorlig dom med samhällstjänst	2 846	3 188	2 568	-10%	12%
Påbörjad ungdomsövervakning	72	145	130	81%	101%
<b>Totalt</b>	<b>20 792</b>	<b>22 099</b>	<b>21 207</b>	<b>2%</b>	<b>6%</b>



**Tabell 31. Prognosuppföljning: Antal levererade personutredningar 2022–2023 och prognos för 2023**

Kategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Levererade personutredningar	29 523	30 955	29 385	0%	5%

**Tabell 32. Prognosuppföljning: Medelantal klienter 2022–2023 och prognos för 2023**

Kategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Häktade	2 209	2 644	2 373	7%	20%
Övriga i häkte	127	95	120	-6%	-25%
Fängelseklienter	6 039	6 645	6 455	7%	10%
Frivård	13 346	14 754	14 536	9%	11%
<b>Totalt</b>	<b>21 721</b>	<b>24 138</b>	<b>23 484</b>	<b>8%</b>	<b>11%</b>

**Tabell 33. Prognosuppföljning: Medelantal frivårdsverkställigheter 2022–2023 och prognos för 2023**

Kategori	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2023	Prognos 2023 jfr utfall 2022	Utfall 2023 jfr 2022
Skyddstillsyn exkl. kontraktsvård och samhällstjänst	4 335	5 129	5 090	17%	18%
Skyddstillsyn med kontraktsvård	597	610	591	-1%	2%
Skyddstillsyn med samhällstjänst	1 301	1 506	1 456	12%	16%
Skyddstillsyn förenat med fängelse jml BrB 28:3	340	363	-	-	-
Villkorligt frigivna med övervakning	5 516	5 761	5 963	8%	4%
Villkorlig dom med samhällstjänst	735	769	561	-24%	5%
IÖV	196	220	228	16%	12%
Utökad frigång	175	181	190	9%	3%
Halvvägshus	106	139	119	12%	31%
Ungdomsövervakning	44	77	100	127%	75%
<b>Totalt</b>	<b>13 345</b>	<b>14 755</b>	<b>14 298</b>	<b>7%</b>	<b>11%</b>

Prognosen för 2023 är justerad utifrån ny definition av frivårdsvolymerna

## Bilaga 3. Metodbilaga

### Inledning

Denna bilaga innehåller en övergripande beskrivning av nyttan med att göra prognoser, och förordade prognosmetoder. Vidare presenteras fördjupande beskrivningar av hur prognoserna i denna rapport tas fram, vilka prognosmodeller och data som används för varje verksamhetsvolym som ingår i prognosframställningen och hur osäkerheten i skattningarna hanteras.

I tillägg till denna bilaga finns en elektronisk bilaga innehållande dataunderlagen för respektive myndighet, som går att hitta på [www.bra.se](http://www.bra.se).

### Introduktion – värdet av att göra prognoser

*All models are wrong, some are useful.*<sup>41</sup>

Prognoser är utsagor om framtiden som ska reducera osäkerheten om den framtida utvecklingen. Statistiska prognoser bygger på historiska data och på antaganden om att det som påverkar historiskt kommer att fortsätta att påverka på samma sätt framåt i tiden, vilket inte är sant (Montgomery m.fl. 2008, Alonso och Starr 1987). Varför är det då ändå värdefullt att göra prognoser?

Övergripande kan man konstatera att vi behöver ha en uppfattning om framtiden för att det vi gör i dag ska vara förståeligt ("make sense", Alonso och Starr 1987). När det gäller offentlig förvaltning är prognoser bra för att

- få kunskaper om hur verksamheten kommer se ut (dimensionering och efterfrågan)
- de har bäring på finanserna (för att kontrollera eller förutse utgifter och bedöma om resurserna går till rätt saker)
- göra bedömningar av kvalitetsaspekter (Görs rätt saker och hur prioriteras till exempel verksamhetsvolymerna i relation till andra verksamhetsområden?).

Även om prognoserna över en så pass komplex verksamhet som brottmålsprocessen aldrig kan ge förutsägelser som träffar helt rätt, hur logiska och teoretiskt väl utprovade de använda modellerna än är, kan de ge en viktig vägledning om vad som kan förväntas under de närmaste åren. På grund av de osäkerheter som prognoserna är behäftade med bör dock de skenbart exakta siffror som redovisas i den här rapporten inte övertolkas.

### Statistiska prognoser förordas över kvalitativa prognoser

Det finns flera olika metoder för att göra prognoser. Med stöd i tidigare forskning har det myndighetsgemensamma prognosarbetet över tid utvecklats i riktningen mot att i så hög grad som det är möjligt och lämpligt tillämpa statistiska metoder för att göra prognoserna. Här ingår tidsseriemodeller och beräkningsmodeller varav båda används i rapporten.<sup>42</sup> Statistiska prognoser ger mer träffsäkra prognoser när volymerna som ska prognostiseras inte varierar allt för mycket från år till år och de data som prognoserna bygger på håller hög kvalitet (Montgomery m.fl. 2008, Goodwin m.fl.). Montgomery m.fl. (2008) pekar därutöver på att träffsäkerheten ökar när prognoserna inom organisationer utförs av någon som har statistiska kunskaper, har tillgång till rätt information, och är

<sup>41</sup> Citat av statistikern George E. P. Box. i Montgomery m.fl. 2008.

<sup>42</sup> För en mer utförlig beskrivning av argumenten för och emot statistiska prognoser hänvisas till tidigare prognosrapporter.

insatt i hur prognoserna är tänkta att komma till användning. Två försvårande omständigheter är om prognoserna justeras av andra än de som arbetar med prognoserna, och om de som arbetar med prognoserna gör detta som en sidouppgift eller byts ut så att ingen har kompetens att dra lärdom av tidigare erfarenheter.

Den största nackdelen med de förordade statistiska framskrivningarna är att de bygger på historiska data och därmed inte kan förutse potentiella trendbrott. Ofta finns inte möjlighet att identifiera och förutse uppkomsten av faktorer som kan orsaka trendbrott, och även om det hade varit möjligt är det inte alltid görbart att förutsäga i vilken riktning som volymerna kommer att kunna påverkas. Covid-19-pandemin hade visserligen inte så stor påverkan att den orsakade ett trendbrott, men en liknande händelse med ännu större konsekvenser hade exempelvis kunnat ge ett sådant scenario. Ett år in i pandemin var osäkerheten fortfarande stor, och i sådant fall i vilken riktning, verksamhetsvolymerna skulle komma att påverkas.

Motsatsen till statistiska prognosmetoder kan betecknas kvalitativa prognosmetoder. Det finns olika metoder även för detta, varav Delphimetoden är en av de mer kända. Gemensamt för de kvalitativa metoderna är att de baseras på olika typer av bedömningar. Bedömningsprognoser kan vara användbara när dataunderlaget brister och när de görs av personer med mycket goda kunskaper om hur kommande förändringar kommer att påverka volymerna. Nackdelarna med bedömningar är att dessa är föremål för människors bearbetningar och därmed tenderar att vara inkonsekventa, ta mer hänsyn till det som ligger närmare i tid, sammanblanda korrelation med kausalitet, påverkas av optimistiskt tänkande och underskatta variation och osäkerheter (Montgomery m.fl. 2008). Ju närmare verksamheten man är och ju mer man har investerat i prognosen, desto lättare är det att man förblindas av irrelevanta omständigheter som man kan någonting om och låser sig vid föreställningar som man håller för sanna utan att det finns ett faktaunderlag (Tetlock och Gardner 2016). Därför är det många gånger bättre att låta utomstående göra prognoserna, alternativt att de görs tillsammans med andra som står längre ifrån verksamheten.

### **Inslag av bedömningsjusteringar förekommer i rapporten**

Slutsatsen av det ovan nämnda är att användningen av statistiska prognoser är det bästa sättet att infria syftet med uppdraget: att myndigheterna ska ta fram ett så välgrundat underlag som möjligt över hur verksamhetsvolymerna i brottmålsprocessens centrala delar förväntas att utvecklas. Samtidigt förutsätter användningen att det finns tillgång till statistiska dataserier av hög kvalitet och att inga trendbrott kan förutses. Mot bakgrund av detta kan rena bedömningsprognoser, likväl som justeringar av de statistiska prognoserna, behöva göras i enskilda fall givet en avsaknad av data eller god insyn i kommande förändringar som tros påverka volymerna. Bedömningsjusteringar är dock också förenade med olika felkällor. Ett problem med bedömningsjusteringar som framhålls i litteraturen (utöver de nackdelar som lyfts ovan avseende kvalitativa prognosmetoder i stort) är att man riskerar att dubbelräkna en viss påverkan. Om det pågår en satsning i en viss del av rättsväsendet kan inverkan av satsningen redan ha gett utslag i den sifferserie som prognostiseras, vilket innebär att dess effekt redan finns med i prognosutfallet. Skulle man därutöver lägga till en bedömningsjustering för satsningen riskerar man att räkna effekten två gånger, vilket får till följd att prognosens träffsäkerhet minskar.<sup>43</sup>

---

<sup>43</sup> I 2011 års prognosrapport drogs slutsatsen att inslaget av bedömningsprognoser under åren dessförinnan troligen bidragit till den systematiska överskattning i prognoserna jämfört med utfall som präglade prognoserna under de första åren av arbetet med uppdraget.

## Prognosmetoder som används i rapporten

Valet av prognosmetod bygger främst på dataförutsättningarna för respektive volym som prognostiseras, och eftersom dessa skiljer sig åt används olika tillvägagångssätt vid framtagningen av prognoserna i rapporten. Prognostyperna som används i rapporten kan grovt delas in i tre grupper: tidsseriemodeller, beräkningsmodeller och bedömningsprognoser.

En tidsseriemodell är en statistisk prognosmodell som uteslutande baseras på tidsserier över hur en verksamhetsvolym historiskt har varierat. Tidsseriemodeller av olika slag används av samtliga myndigheter och är den vanligast förekommande metoden i rapporten.

En beräkningsmodell är ett sätt att prognostisera en framtida verksamhetsvolym med utgångspunkt från en prognostiserad volym i tidigare led (i föreliggande fall oftast framtagen med tidsseriemodell) och ett nyckeltal som beskriver relationen mellan den första volymen och den volym som prognostiseras. Detta är lämpligt när relationen mellan de två volymerna är känd. Detta görs till exempel av Polismyndigheten avseende ärenden redovisade till åklagare där man utgår från prognosen för inkomna ärenden och multiplicerar med en uppskattning av den framtida andelen ärenden där förundersökning inleds, och denna volym multipliceras i sin tur med en uppskattning av den framtida andelen där förundersökning redovisas.

Med bedömningsprognos menas här att en manuell bedömning görs av ett rimligt framtida värde utifrån kända omständigheter. Detta kan vara nödvändigt om det är en prognos över en volym för vilken det saknas tidigare uppgifter eller om det är fråga om en väldigt liten volym som varierar kraftigt från år till år och statistiska prognoser därför inte är meningsfulla att göra. Tidsseriemodeller och bedömningsjusteringar kan också kombineras. Detta är aktuellt i de få fall där det finns kända omständigheter eller påverkansfaktorer som bedöms leda till trendbrott eller betydande förändringar av den prognostiserade volymen, och som därmed inte ligger i den statistiska prognosen. I årets rapport har justeringar gjorts för flertalet av Kriminalvårdens volymer eftersom de trendbrott som antas ske till följd av kommande lagstiftningsförändringar inte ligger i de statistiska trenderna. För ökad transparens redovisas, i de fall det finns bedömningsinslag, både de ursprungliga och de justerade prognoserna.

## Förutsättningar för goda prognoser

Vid prognosarbete är det eftersträvansvärt att ha så långa tidsserier som möjligt, förutsatt att de håller tillräckligt god kvalitet. Därför används i hög grad de längsta tidsserier som finns tillgängliga för de valda verksamhetsvolymerna. I vissa fall kan det dock vara lämpligt att använda kortare tidsserier, till exempel när något speciellt har inträffat, såsom ett trendbrott. För att ytterligare öka den statistiska kvaliteten görs också majoriteten av prognoserna på månadsdata.

I de myndighetsspecifika avsnitten nedan sammanfattas prognosmodell, startår, datanivå med mera för respektive prognosvolym i rapporten.

## Intervall som beaktar osäkerheten i prognoserna

En tidsserie som svänger mycket kring en trend eller ett medelvärde är svårare att prognostisera och är därmed mer osäker än en tidsserie med små svängningar. Speciellt osäkra är tidsserier som innehåller mycket oregelbunden variation, och osäkerheten är också större för långsiktiga än för kortsiktiga prognoser. Ett vanligt sätt att presentera denna typ av osäkerhet är genom att ange ett osäkerhetsintervall i skattningarna. I myndigheternas respektive kapitel illustreras osäkerheterna med

osäkerhetsintervall för de mest centrala prognoserna. Intervallen visar en övre och en undre osäkerhetsgräns för prognosvärdet. I rapporten används i regel 95-procentiga osäkerhetsintervall, vilket lite förenklat kan beskrivas som att det är till 95 procent sannolikt att intervallet täcker det verkliga utfallet.

Osäkerhetsintervall används här, och genomgående i rapporten, som en samlad benämning för prediktionsintervall och andra typer av osäkerhetsintervall. I de fall det har varit möjligt att ta fram teoretiskt utprovade prediktionsintervall har detta gjorts. I vissa fall medger inte prognosmodellerna något prediktionsintervall, vilket medfört att ett osäkerhetsintervall tagits fram som baseras på andra beräkningssätt. Bedömningen är att dessa intervall, trots att de inte är helt teoretiskt förankrade, ger en bättre bild av osäkerheten i prognoserna än alternativet, det vill säga att inte presentera osäkerhetsintervall alls.

I rapporten använder sig myndigheterna av osäkerhetsintervall i olika utsträckning i de olika prognoserna. Medan prognoserna görs på månadsdata presenteras prognoserna, och därmed också osäkerhetsintervallen, på årsbasis i huvudrapporten. Det innebär att det är en approximation av prediktionsintervallet som presenteras där. För vissa underprognoser, på brottskategorinivå eller annan underkategorinivå, presenteras i regel inte intervall utan enbart punktskattningar.

## Vidare detaljer om Polismyndighetens prognoser

### Prognosmodell över Polismyndighetens inflöde

Polismyndighetens prognoser bygger på månadsdata som kommer från myndighetens verksamhetsuppföljningssystem. För att ta fram prognoser över antal inkomna ärenden har delprognoser gjorts för samtliga brottsgrupper. Dessa delprognoser har sedan summerats för att generera prognoser avseende antal inkomna ärenden för de tre brottskategorierna särskilt resurskrävande brott, initialt volymstarka brott och övriga brott. Totalt antal inkomna ärenden har erhållits genom att summera ärendevolymerna i de tre brottskategorierna. Inflödesprognosen har gjorts med tidsseriemodeller (ARIMA-modeller och modeller för exponentiell utjämning, se tabell 1). Som huvudregel har månadsdata från och med januari 2005 använts som underlag vid framtagandet av prognosen. För *bedrägeri och bidragsbrott* och *övriga sexualbrott* har data från januari 2013 respektive januari 2015 utgjort starttidpunkten för prognosberäkningen. Orsaken är att dessa perioder bedöms ge en bättre bild av den förväntade utvecklingen framöver än de observerade värdena för hela perioden sedan 2005. *Skadegörelsebrott* är en svårprognostiserad brottsgrupp, eftersom antalet ärenden kan variera påtagligt mellan enstaka år. Av detta skäl har *skadegörelsebrott* prognostiserats med en konstant utveckling under prognosperioden. För brottsgruppen *övriga brott* i kategorin *övriga brott* har utfallet för 2023 exkluderats i beräkningsunderlaget. Orsaken är att det under det första halvåret 2023 inkom ett mycket stort antal ärenden om barnpornografibrott med anledning av en nationell insats i syfte att omhänderta stora mängder tips som har ackumulerats under några år. Den initiala effekten av denna insats bedöms inte fortsätta under kommande år och därför exkluderas utfallet för 2023.

Tabell 34. Modellval för inkomna ärenden hos Polismyndigheten.

Brottsgrupp	Modell	Startår
<b>Särskilt resurskrävande brott</b>		
Mord, dråp m.m.	ARIMA(1,0,1)(0,0,1)	2005
Allvarliga narkotikabrott	ARIMA(0,1,1)(0,1,1)	2005
Våldtäkt	Winters' Additive	2005
Grov misshandel	Simple Seasonal	2005
Rån	Winters' Multiplicative	2005
Vapenbrott	Winters' Additive	2005
<b>Initialt volymstarka brott</b>		
Tillgreppsbrott	ARIMA(1,0,0)(0,1,1)	2005
Skadegörelsebrott	Konstant modell	2022
Trafikbrott	Winters' Additive	2005
Bedrägeri och bidragsbrott	Winters' Additive	2013
<b>Övriga brott</b>		
Misshandel annan än grov	Simple Seasonal	2005
Brott mot frihet och frid	Winters' Additive	2005
Övriga narkotikabrott	Winters' Additive	2005
Övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgreppsbrott	Simple Seasonal	2005
Övriga sexualbrott	Simple Seasonal	2015
Övriga brott*	ARIMA(0,1,1)(0,1,1)	2005

\* Utfall för 2023 har exkluderats pga extremvärden

### Prognosmodell för Polismyndighetens utflöde

För att ta fram prognoser över antal ärenden redovisade till åklagare har delprognoser gjorts för samtliga brottsgrupper. Dessa delprognoser har sedan summerats för att generera prognoser avseende antal ärenden redovisade till åklagare för de tre brottskategorierna särskilt resurskrävande brott, initialt volymstarka brott och övriga brott. Totalt antal ärenden redovisade till åklagare har erhållits genom att summera ärendevolymerna i de tre brottskategorierna. En beräkningsmodell har använts för att prognostisera antalet ärenden redovisade till åklagare, som baseras på den prognostiserade inflödesvolymen (se ovan). Den prognostiserade inflödesvolymen multipliceras med en uppskattning av den framtida andelen där förundersökning inleds. Därmed erhålls, per brottsgrupp, ett uppskattat antal ärenden där förundersökning inleds. Denna volym multipliceras med en uppskattning av den framtida andelen av dessa ärenden som avslutas med att redovisas till åklagare. Det ger i sin tur, per brottsgrupp, ett uppskattat antal ärenden som redovisas till åklagare. De framtida andelarna har uppskattats baserat på historiskt utfall, fördelat per brottsgrupp. Prognosberäkningen har i huvudsak utgått från andelen inledda förundersökningar och andelen av dessa ärenden som redovisades till åklagare under 2023. Detta tillvägagångssätt har använts för samtliga brottsgrupper.

### Osäkerhetsintervall i Polismyndighetens prognoser

Prognoserna för Polismyndighetens inflöde baseras på månadsdata, vilket innebär att osäkerhetsintervallen bara erhålls per månad, inte per år. Därför görs en ny statistisk prognos med årsdata avseende inkomna ärenden, där osäkerhetsintervall erhålls. Intervallet appliceras sedan på den ursprungliga inflödesprognosen. Den metod som använts för framtagning av osäkerhetsintervall avseende inkomna ärenden är separata prognoser för de tre brottskategoriernas årsvärden. Modellen Simple, med startår 2005, har använts för samtliga brottskategorier. Bredden på de framtagna osäkerhetsintervallen, alltså inte de exakta värdena, har applicerats på prognosvärdena för respektive

brottskategori. Utflödesprognosen baseras på en beräkningsmodell som inte genererar sedvanliga osäkerhetsintervall. Utflödesprognosen baseras på inflödesprognosen och även osäkerhetsintervallen i utflödesprognosen utgår från inflödesprognosen. Den procentuella avvikelser mellan prognosvärdet och osäkerhetsintervallet i inflödesprognosen, har använts för att erhålla osäkerhetsintervall för utflödesprognosen.

### Vidare detaljer om Åklagarmyndighetens prognoser

Åklagarmyndighetens prognoser bygger på månadsdata som kommer från myndighetens statistikdatalager, Cåsa. För att ta fram prognoser över antal inkomna brottsmisstankar och antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut har delprognoser gjorts för samtliga brottsgrupper. Dessa delprognoser har sedan summerats för att generera prognoser avseende inflöde och utflöde för de tre brottskategorierna. Totalt inflöde och utflöde har erhållits genom att summera ärendevolymer i de tre brottskategorierna. Som huvudregel har månadsdata från och med januari 2008 använts som underlag vid framtagandet av prognoserna. För *trafikbrott* och *övriga brott* valdes 2016 som startår för både inkomna brottsmisstankar och brottsmisstankar med åtalsbeslut eftersom en förändring i registrering av brottskoder under 2015 innebar ett byte från den ena till den andra gruppen för en stor mängd brottsmisstankar. Brottsgruppen allvarliga narkotikabrott har bedömts som särskilt svårprognostiserad och en konstant utveckling avseende inflödet av brottsmisstankar har därför prognostiserats med utgångspunkt från det genomsnittliga antalet inkomna brottsmisstankar per år under år 2022–2023.

**Tabell 35. Modellval för inkomna brottsmisstankar hos Åklagarmyndigheten.**

Brottsgrupp	Modell	Startår
<b>Särskilt resurskrävande brott</b>		
Mord, dråp m.m.	ARIMA(1,0,1)(1,0,1)	2008
Allvarliga narkotikabrott	Konstant modell	2022
Våldtäkt	Simple Seasonal	2008
Grov misshandel	ARIMA(0,1,1)(1,0,1)	2008
Rån	Simple Seasonal	2008
Vapenbrott	ARIMA(0,1,1)(0,1,1)	2008
<b>Initialt volymstarka brott</b>		
Tillgreppsbrott	ARIMA(0,1,1)(1,1,0)	2008
Skadegörelsebrott	Simple Seasonal	2008
Trafikbrott	Simple Seasonal	2016
Bedrägeri och bidragsbrott	Winters' Additive	2008
<b>Övriga brott</b>		
Misshandel annan än grov	ARIMA(0,1,1)(1,1,0)	2008
Brott mot frihet och frid	ARIMA(0,0,6)(1,1,0)	2008
Övriga narkotikabrott	Simple Seasonal	2008
Övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgreppsbrott	ARIMA(0,1,1)(0,1,1)	2008
Övriga sexualbrott	ARIMA(0,1,1)(0,1,1)	2008
Övriga brott	Simple Seasonal	2016



Tabell 36. Modellval för brottsmisstankar med åtalsbeslut hos Åklagarmyndigheten.

Brottsgrupp	Modell	Startår
<b>Särskilt resurskrävande brott</b>		
Mord, dråp m.m.	ARIMA(1,0,1)(1,0,0)	2008
Allvarliga narkotikabrott	Simple Seasonal	2008
Våldtäkt	Simple Seasonal	2008
Grov misshandel	ARIMA(1,0,1)(1,0,1)	2008
Rån	ARIMA(1,0,1)(1,0,1)	2008
Vapenbrott	Winters' Multiplicative	2008
<b>Initialt volymstarka brott</b>		
Tillgreppsbrott	Simple	2008
Skadegörelsebrott	Simple Seasonal	2008
Trafikbrott	Simple Seasonal	2016
Bedrägeri och bidragsbrott	Winters multiplicative	2008
<b>Övriga brott</b>		
Misshandel annan än grov	ARIMA(1,1,2)(1,0,0)	2008
Brott mot frihet och frid	ARIMA(1,0,0)(1,0,1)	2008
Övriga narkotikabrott	Simple Seasonal	2008
Övriga ekonomiska brott och förmögenhets- och tillgreppsbrott	ARIMA(0,0,0)(1,0,1)	2008
Övriga sexualbrott	Simple Seasonal	2008
Övriga brott	Simple Seasonal	2016

### Osäkerhetsintervall i Åklagarmyndighetens prognoser

Osäkerhetsintervall redovisas i denna rapport i diagramform för de tre brottskategorierna och för totalprognoserna. Prognoserna för kategorierna är framtagna genom summering av prognoserna för brottsgrupperna i respektive kategori. Det är inte möjligt att ta fram osäkerhetsintervall för brottskategorierna som exakt motsvarar den osäkerhet som faktiskt finns hos dem i deras egenskap av summerade brottsgruppsprognoser. Orsaken är att olika ingående brottsgrupper har olika typer av prognosmodeller som ger olika typer av osäkerhetsintervall. Även förhållandet att det är olika startår för indata för olika grupper inom en kategori är en försvårande omständighet. De framtagna osäkerhetsintervallen ska därför ses som inexakta representationer av osäkerheten i prognoserna.

Den metod som använts för framtagning av osäkerhetsintervall är särskilda prognoser för de tre brottskategoriernas och totalens årsvärden. Det handlar alltså om prognoser från vilka inte prognosvärden utan endast osäkerhetsintervall hämtas. Modellen Simple, vald av den så kallade Expert Modeler-funktionen i SPSS Forecasting, har i samtliga fall använts. Prognoskörningarna ger 95 procents konfidensintervall. Bredden på dessa, alltså inte de exakta värdena, har applicerats på de framtagna prognosvärdena för respektive brottskategori. Nedan redovisas modeller som använts vid prognoserna från vilka osäkerhetsintervallens bredd hämtats.



**Tabell 37. Modellval för Åklagarmyndighetens osäkerhetsintervall.**

Brottskategori	Modell
<b>Inkomna brottsmisstankar</b>	
Särskilt resurskrävande brott	Simple
Initialt volymstarka brott	Holt
Övriga brott	Simple
Samtliga	Simple
<b>Brottsmisstankar med åtalsbeslut</b>	
Särskilt resurskrävande brott	Simple
Initialt volymstarka brott	Holt
Övriga brott	Simple
Samtliga	Holt

### Vidare detaljer om Domstolsverkets prognoser

Data som ligger till grund för Domstolsverkets prognoser hämtas ur Sveriges Domstolars statistik och uppföljningssystem (SIV) och utgör månadsdata. Domstolsverket har i årets rapport använt sig av i huvudsak statistiska modeller men för en brottskategoris inflöde kombinerat det med bedömningsjusteringar för att få fram slutlig prognos. Samtliga prognoser bygger alltså på en statistik modell i grunden.

### Prognosmodell över Sveriges Domstolars inflöde

#### *Inkomna brottmål*

För att prognostisera antalet inkomna brottmål använder Domstolsverket Holts-Winters, en modell med exponentiell utjämning och en trendkomponent och multiplikativ säsongskomponent.

#### *Inkomna brottmål med brottsmisstanke*

För att prognostisera antalet inkomna brottmål med brottsmisstanke totalt och för de tre brottskategorierna särskilt resurskrävande brott, initialt volymstarka brott och övriga brott använder Domstolsverket Holt-Winters, en modell med exponentiell utjämning och en trendkomponent och multiplikativ säsongskomponent. En bedömningsjustering har sedan gjorts för att få fram den slutliga prognosen för inkomna särskilt resurskrävande brott. Prognoserna för de tre brottskategorierna kan inte summeras till en total prognos, eftersom de baseras på brottsmisstanke medan totalprognosen för inkomna brottmål och inkomna brottmål med brottsmisstanke utgår från mål, och olika brottsmisstankar inom de tre brottskategorierna kan förekomma i samma mål.

Eftersom en brottsmisstanke kan inkomma i efterhand är utfallet i närtid preliminärt. Domstolsverket har ändå valt att använda utfall på månadsbasis till och med 2023. För åren innan 2023 bedöms utfallet förändras marginellt medan utfallet för 2023 uppskattats utifrån nuvarande utfall samt hur stort antal eller andel åtal med brottsmisstankar som historiskt sett inkommit i efterhand. Ett alternativ hade varit att utelämna 2023 i prognoskapandet för efterföljande år men kvaliteten på prognoserna bedöms öka med denna metod bland annat för att utvecklingen 2023 skiljer sig något från utvecklingen 2022.

## Prognosmodell över Sveriges Domstolars utflöde

### *Avgjorda brottmål genom dom*

För att prognostisera antalet avgjorda brottmål genom dom har en Holt-Winters modell med exponentiell utjämning och en trendkomponent och multiplikativ säsongskomponent använts.

### *Avgjorda brottmål med brottsmisstanke*

För att prognostisera antalet avgjorda brottmål med brottsmisstankar för de tre brottskategorierna särskilt resurskrävande brott, initialt volymstarka brott och övriga brott använder Domstolsverket Holt-Winters, en modell med exponentiell utjämning och en trendkomponent och multiplikativ säsongskomponent. Prognoserna för de tre brottskategorierna kan inte summeras till en total prognos, eftersom de baseras på brottsmisstanke medan totalprognosen för avgjorda brottmål genom dom utgår från mål. Olika brottsmisstankar inom de tre brottskategorierna kan förekomma i samma mål.

**Tabell 38. Modellval för prognoserna som tas fram av Domstolsverket.**

Brottskodsgrupp	Modell	Startår
Inkomna brottmål	Holt-Winters multiplikativ	2000
Avgjorda brottmål genom dom	Holt-Winters multiplikativ	2004
Inkomna & avgjorda brottmål med brottsmisstanke		
Särskilt resurskrävande brott	Holt-Winters multiplikativ	2015
Initialt volymstarka brott	Holt-Winters multiplikativ	2015
Övriga brott	Holt-Winters multiplikativ	2015
Total	Holt-Winters multiplikativ	2015

### Osäkerhetsintervall i Domstolsverkets prognoser

Prognoserna för mål görs per månad, vilket innebär att prediktionsintervallen bara erhålls per månad, inte per år. Därför görs en ny statistisk prognos på årssiffrorna över inkomna brottmål och avgjorda brottmål genom dom, där ett prediktionsintervall erhålls. Intervallet appliceras sedan på den ursprungliga prognosen. I och med att Domstolsverket gjort en bedömningsjustering för inkomna särskilt resurskrävande brottmål, bedöms inte osäkerhetsintervall vara möjligt att ta fram. Detta innebär dock inte att prognoserna skulle vara förenade med mindre osäkerheter, utan snarare tvärtom.

### Vidare detaljer om Kriminalvårdens prognoser

Kriminalvårdens modellbaserade prognoser utgår från månadsdata med varierande startår från och med 1996 och hämtas ur Kriminalvårdsregistret. Tidsseriens längd anpassas utifrån tillgång till data för olika mått. Efter att ha testat olika modeller och kombinationer för att få fram de mest lämpliga prognosmodellerna, har Kriminalvården valt att använda ett antal olika prognosmodeller. För att jämföra olika modeller har, förutom relevanta plottar, också mått såsom AIC använts. Vilka statistiska modeller och startår som används för de olika prognostiserade volymerna sammanfattas i tabell 6 nedan.

Kriminalvården har i årets rapport använt sig av en kombination av statistiska modeller och bedömningsjusteringar på majoriteten av prognosvolymerna. Dessa prognoser bygger alltså på en statistisk modell i grunden. På den statistiska prognosen eller bedömningsprognosen har sedan de effekter som bedöms tillkomma utifrån de reformer som förväntas genomföras adderats. Detta har gjorts för att antalet kommande lagstiftningsändringar i och med att Tidöavtalet ingåtts bedöms bli fler och få större påverkan på Kriminalvårdens prognosvolymerna än tidigare under tidsserien. Detta gör att

historiskt utfall lämpligen inte kan prognostisera framtiden på egen hand och således behöver en bedömningsjustering göras. För prognoserna medelantal utökad frigång, halvvägshus, ungdomsövervakning och påbörjad ungdomsövervakning har dock en bedömningsmodell används i stället för en statistisk prognos i grunden. Slutligen har enbart en statistisk modell använts för levererade personutredningar, och enbart en bedömningsmodell använts på medelantal övriga i häkte.

**Tabell 39. Modellval för Kriminalvårdens prognoser.**

Prognostiserad volym	Modell	Startår
<b>Påbörjade fängelseverkställigheter</b>		
Initialt volymstarka brott	Log ARIMA	2006
Särskilt resurskrävande brott	ARIMA(0,1,2)(0,1,1,)	2006
Övriga brott	Airline Model	2006
<b>Påbörjade verkställigheter inom frivården</b>		
varav påbörjad skyddstillsyn	Log Airline Model	2003
varav påbörjad villkorlig dom med samhällstjänst	Winthers Method	2003
varav påbörjad IÖV	Winthers Method	2003
varav påbörjad ungdomsövervakning	Bedömningsmodell	2003
Levererade personutredningar	Log ARIMA (0,2,2)(0,1,1)	2012
Medelantal häktade	ARIMA(0,1,2)(0,1,1)	1996
Medelantal övriga i häkte	Bedömningsmodell	1996
Medelantal fängelseklienter	ARIMA(0,1,1)(1,0,0)	2006
<b>Medelantal frivårdsklienter</b>		
varav ren skyddstillsyn	Seasonal exponential smoothing	2018
varav skyddstillsyn med kontraktsvård	Seasonal exponential smoothing	2018
varav skyddstillsyn med samhällstjänst	Log random w alk w ith drift	2018
varav skyddstillsyn med fängelse	Linear trend w ith autoregressive error	2018
varav villkorligt frigivna	Random w alk w ith Drift	2018
varav villkorlig dom med samhällstjänst	Linear trend w ith autoregressive error	2018
varav IÖV	ARIMA (2,1,0)(0,1,1)	2018
varav utökad frigång	Bedömningsmodell	1996
varav halvvägshus	Bedömningsmodell	1996
varav ungdomsövervakning	Bedömningsmodell	2021

**Tabell 40. Prognosvolymen där en bedömningsjustering har gjorts på statistiska prognoser/bedömningsprognos, åren 2024–2027.**

Prognos inflöde	2024	2025	2026	2027
Påbörjade fängelseverkställigheter				
Initialt volymstarka brott (statistisk modell)	2 400	2 350	2 300	2 260
Initialt volymstarka brott (justerad modell)	2 400	2 350	3 280	4 220
Särskilt resurskrävande brott (statistisk modell)	2 700	2 800	2 900	3 010
Särskilt resurskrävande brott (justerad modell)	2 700	2 800	3 250	3 690
Övriga brott (statistisk modell)	5 720	5 920	6 110	6 310
Övriga brott (justerad modell)	5 720	5 920	8 810	11 700
Skyddstillsyn (statistisk modell)	6 560	6 670	6 780	6 890
Skyddstillsyn (justerad modell)	6 560	6 670	5 500	4 340
Villkorlig dom med samhällstjänst (statistisk modell)	3 510	3 470	3 430	3 390
Villkorlig dom med samhällstjänst (justerad modell)	3 510	3 470	2 300	1 140
IÖV (statistisk modell)	1 880	1 940	1 990	2 050
IÖV (justerad modell)	1 880	1 940	2 880	4 010
Ungdomsövervakning (bedömningsmodell)	260	380	380	380
Ungdomsövervakning (justerad modell)	260	380	820	1 260
Personutredningar (statistisk modell)	31 040	31 630	32 320	33 130
Personutredningar (justerad modell)	31 040	31 630	32 320	33 130

**Tabell 41. Prognosvolymen där en bedömningsjustering har gjorts på statistiska prognoser/bedömningsprognos, åren 2024–2027.**

Prognos medelantal	2024	2025	2026	2027
Fängelseklienter (statistisk modell)	7 410	7 860	8 130	8 290
Fängelseklienter (justerad modell)	7 410	9 250	14 640	20 630
Häktade (statistisk modell)	2 940	3 140	3 340	3 530
Häktade (justerad modell)	2 940	3 390	3 840	4 530
Ren skyddstillsyn (statistisk modell)	5 380	5 380	5 380	5 380
Ren skyddstillsyn (justerad modell)	5 380	5 380	4 710	4 040
Skyddstillsyn med kontraktsvård (statistisk modell)	660	660	660	660
Skyddstillsyn med kontraktsvård (justerad modell)	660	660	460	250
Skyddstillsyn med samhällstjänst (statistisk modell)	1 590	1 680	1 780	1 880
Skyddstillsyn med samhällstjänst (justerad modell)	1 590	1 680	1 340	1 000
Skyddstillsyn med fängelse (statistisk modell)	360	380	390	400
Skyddstillsyn med fängelse (justerad modell)	360	380	300	230
Villkorligt frigivna (statistisk modell)	6 200	6 750	7 290	7 840
Villkorligt frigivna (justerad modell)	6 200	6 750	9 310	13 980
Villkorlig dom med samhällstjänst (statistisk modell)	850	870	880	890
Villkorlig dom med samhällstjänst (justerad modell)	850	870	590	330
IOV (statistisk modell)	230	240	250	270
IOV (justerad modell)	230	240	420	590
Utökad frigång (bedömningsmodell)	200	210	220	230
Utökad frigång (justerad modell)	200	210	420	600
Halvvägshus (bedömningsmodell)	140	150	160	170
Halvvägshus (justerad modell)	140	150	240	340
Ungdomsövervakning (bedömningsmodell)	180	250	250	250
Ungdomsövervakning (justerad modell)	180	250	550	840

### Osäkerhetsintervall i Kriminalvårdens prognoser

I och med att Kriminalvården har gjort stora bedömningsjusteringar på samtliga prognosvolymen, med undantag för levererade personutredningar och övriga i häkte, bedöms inte osäkerhetsintervall vara möjligt att ta fram. Detta innebär dock inte att prognoserna skulle vara förenade med mindre osäkerheter, utan snarare tvärtom. Att göra bedömningsjusteringar är förenat med stora osäkerheter, i synnerhet när en del av justeringarna som gjorts bygger på bedömningar om ännu ej beslutade lagstiftningsförändringar.